

Krajský úřad Ústeckého kraje – odbor školství, mládeže a tělovýchovy

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji

2024–2028

 **ústecký kraj**

Ústí nad Labem
27.5.2024

Obsah

Seznam použitých zkratk	1
Úvod	3
1 Rozvoj společnosti a vzdělávání v Ústeckém kraji	4
1.1 Základní geografické charakteristiky	4
1.2 Vývoj počtu a pohybu obyvatel	4
1.3 Demografická projekce v relevantních věkových kohortách	5
1.4 Vzdělanostní struktura obyvatelstva	7
1.5 Trh práce	8
1.5.1 Nezaměstnanost	8
1.5.2 Nezaměstnanost absolventů	9
1.5.3 Zaměstnanost	12
1.5.4 Volná pracovní místa	13
1.5.5 Nejčastěji poptávané profese	15
1.6 Sociální oblast – vybrané problémové kapitoly	16
1.6.1 Sociální vyloučení	17
1.6.2 Destabilizující chudoba	17
1.6.3 Socioekonomické znevýhodnění	18
1.6.4 Exekuce	19
2 Průřezové téma	19
2.1 Vzdělávání pro udržitelnost	19
3 Priority kraje	21
3.1 Rovné příležitosti a eliminace předčasných odchodů ze vzdělávání	21
3.2 Duševní zdraví dětí, dostupnost a kvalita školských poradenských služeb	21
3.3 Umělá inteligence ve vzdělávání, profesní rozvoj a podpora ředitelů	21
3.4 Mediální gramotnost žáků a učitelů	21
4 Strategie rozvoje regionálního školství v kraji	22
4.1 A. Předškolní vzdělávání	22
4.1.1 Základní přehled	22
4.1.2 Specifika regionu s dopadem na podmínky a kvalitu vzdělávání	24
4.1.3 Shrnutí – podpora strategických oblastí	26
4.1.4 Vybrané problémové oblasti	27
4.1.5 Přehled opatření	28
4.2 B. Základní vzdělávání	29

4.2.1	Základní přehled	29
4.2.2	Žáci – cizinci	31
4.2.3	Specifika regionu s dopadem na kvalitu a výsledky vzdělávání	32
4.2.4	Shrnutí – podpora strategických oblastí.....	35
4.2.5	Vybrané problémové oblasti	36
4.2.6	Přehled opatření.....	36
4.3	C. Střední a vyšší odborné vzdělávání	37
4.3.1	Základní přehled	37
4.3.2	Vývoj počtu žáků v oborech středního vzdělávání	39
4.3.2.1	Nově přijímaní žáci	39
4.3.2.2	Absolventi	41
4.3.3	Žáci dle skupin oborů a kategorií dosaženého vzdělání	41
4.3.4	Výsledky vzdělávání žáků SŠ a související problematika	43
4.3.5	Shrnutí – podpora strategických oblastí SŠ.....	45
4.3.6	Vybrané problémové oblasti – SŠ.....	47
4.3.7	Přehled opatření.....	47
4.3.8	Základní přehled – vyšší odborné vzdělávání	49
4.3.9	Shrnutí – podpora strategických oblastí VOŠ.....	51
4.3.10	Vybrané problémové oblasti – VOŠ.....	51
4.3.11	Přehled opatření.....	51
4.4	D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol	51
4.4.1	Základní charakteristiky.....	51
4.4.2	Podpora a rozvoj pedagogů v předškolním vzdělávání	53
4.4.3	Podpora a rozvoj pedagogů v základním vzdělávání.....	54
4.4.4	Podpora a rozvoj pedagogů ve středním vzdělávání.....	57
4.4.5	Podpůrné pedagogické profese a činnosti	58
4.4.6	Posílení role ředitele jako leadera pedagogického procesu.....	58
4.4.7	Osobní rozvoj pedagogů a DVPP	58
4.4.7.1	Národní pedagogický institut (NPI ČR)	59
4.4.7.2	Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Ústeckého kraje	59
4.4.8	Vybrané problémové oblasti	60
4.4.9	Přehled opatření.....	60
4.5	E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu	62
4.5.1	Základní přehled	63

4.5.2	Podpora pedagogické práce škol.....	63
4.5.3	Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami podle druhu postižení	64
4.5.4	Předčasné odchody ze vzdělávání	65
4.5.5	Podpůrná opatření, finanční náročnost	66
4.5.5.1	Personální opatření	67
4.5.6	Systém poradenských služeb.....	68
4.5.6.1	Pedagogicko-psychologická poradna (PPP)	68
4.5.6.2	Speciálně pedagogická centra (SPC)	69
4.5.6.3	Střediska výchovné péče	70
4.5.7	Podpora nadaných žáků	71
4.5.8	Shrnutí – podpora strategických oblastí.....	71
4.5.9	Vybrané problémové oblasti v kraji.....	72
4.5.10	Přehled opatření.....	73
4.6	F. Prevence a náhradní výchovná péče	76
4.6.1	Základní přehled prevence rizikového chování	76
4.6.1.1	Cíle krajské strategie preventivních aktivit	78
4.6.1.2	Vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování	78
4.6.1.3	Koordinace primární prevence rizikového chování	78
4.6.1.4	Financování primární prevence rizikového chování	79
4.6.1.5	Evaluační primární prevence rizikového chování	80
4.6.1.6	Vybrané problémové oblasti v kraji	82
4.6.1.7	Přehled opatření.....	83
4.6.2	Náhradní výchovná péče	84
4.6.2.1	Vybrané problémové oblasti v kraji	85
4.6.2.2	Přehled opatření.....	86
4.7	G. Systémová podpora a řízení škol	86
4.7.1	Přehled opatření.....	87
4.8	H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě	88
4.8.1	Základní umělecké školy	88
4.8.2	Střediska volného času	89
4.8.3	Školní družiny a školní kluby.....	91
4.8.4	Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky	92
4.8.5	Podpora dobrovolnictví.....	92
4.8.6	Další vzdělávání	93
4.8.7	Přehled opatření.....	94

4.9	I. Vlastní témata Ústeckého kraje	95
4.9.1	Mediální gramotnost	95
4.9.1.1	Přehled opatření.....	95
4.9.2	Umělá inteligence a virtuální realita ve výuce	95
4.9.2.1	Přehled opatření.....	96
4.9.3	Kariérové poradenství	96
4.9.3.1	Přehled opatření.....	96
5	Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení.....	98
	Přílohy.....	105
	Seznam použitých zdrojů.....	106
	Přílohy dokumentu	108

Seznam použitých zkratk

AI	z angl. artificial intelligence = umělá inteligence
AP	asistent pedagoga
APZ	aktivní politika zaměstnanosti
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DD	dětský domov
DDM	dům dětí a mládeže
DDŠ	dětský domov se školou
DM	domov mládeže
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
DZ ČR	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky
DZS	Dům zahraniční spolupráce
DZ ÚK	Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Ústeckého kraje
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
JPZ	jednotná přijímací zkouška
KAP	Krajský akční plán
KÚÚK	Krajský úřad Ústeckého kraje
KHK	Královehradecký kraj
KVK	Karlovarský kraj
LMP	lehké mentální postižení
MAP	místní akční plán
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	maturitní zkouška
NNO	nestátní nezisková organizace
NPI ČR	Národní pedagogický institut České republiky
ICUK	Inovační centrum Ústeckého kraje, z. s.
IDZ	Implementace dlouhodobého záměru
IKAP	implementace krajského akčního plánu
IROP	Integrovaný regionální operační program
OECD	z angl. Organisation for Economic Co-operation and Development – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP JAK	Operační program Jana Amose Komenského
OP ST	Operační program Spravedlivá transformace
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
ORP	obec s rozšířenou působností
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
PAS	poruchy autistického spektra
PISA	z angl. Program for International Student Assessment – Program mezinárodního hodnocení studentů

PO	podpůrné opatření
PP	pedagogický pracovník
PPČ	přímá pedagogická činnost
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PPP ÚK	pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje
PŠD	povinná školní docházka
Sb.	sbírky
SEPA	systém evidence preventivních aktivit
SES	socioekonomický status
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SMT	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště
SPC	speciálně pedagogické centrum
SRÚK 2027	Strategie rozvoje Ústeckého kraje do r. 2027
SŠ	střední škola
SVP	speciální vzdělávací potřeby
ŠD	školní družina
ŠK	školní klub
ŠPP	školní poradenské pracoviště
ŠPS	školní policejní středisko
ŠPZ	školské poradenské zařízení
TIMSS	z angl. Trends in International Mathematics and Science Study – mezinárodní výzkum zaměřený na matematiku a přírodní vědy
UJEP	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně
ÚIV	portál sběru dat
ÚK	Ústecký kraj
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
VPM	volná pracovní místa
VŠ	vysoká škola
VOŠ	vyšší odborná škola
VR	virtuální realita
VÚ	výchovný ústav
ZO	zkouškové období
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola

Úvod

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2024–2028 (dále jen DZ ÚK) je základním strategickým dokumentem kraje v oblasti vzdělávání. DZ ÚK patří k nejdůležitějším nástrojům prosazování rozvojové politiky kraje v oblasti vzdělávání ve střednědobém výhledu, zejména v regionálním školství.

DZ ÚK je zpracován v souladu s ustanoveními § 9 odst. 2 a 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů a výročních zpráv, ve znění pozdějších předpisů.

Dokument navazuje na Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji pro období 2020–2024. Je v souladu s dalšími rozvojovými a strategickými dokumenty, zejména pak se:

- Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+,
- Dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2023–2027,
- Strategii sociálního začleňování 2021–2030,
- Krajskou koncepcí primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v Ústeckém kraji na období 2023–2028,
- Koncepcí podpory sportu a pohybových aktivit občanů Ústeckého kraje na období 2018 až 2028,
- KAP III – Ústecký kraj.

Významnými informačními zdroji pro zpracování DZ ÚK jsou dále výkonové výkazy MŠMT, Analytický podklad pro tvorbu dlouhodobého záměru v kraji, Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji, data zveřejňovaná Českým statistickým úřadem (dále ČSÚ), výroční, tematické a analytické zprávy České školní inspekce (dále ČŠI), data poskytovaná PAQ Research, data z projektu „Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství“ (Technologická agentura ČR) aj.

Rámcová struktura a obsah dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy je stanovena školským zákonem, resp. příslušnou vyhláškou. Proto v dokumentu není řešena oblast vysokého školství. Tato problematika je řešena samostatně v koncepci rozvoje vysokých škol v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

V souladu se strategickými dokumenty obdobného charakteru je DZ ÚK členěn na kapitoly dle stupňů vzdělávání a další oblasti dle doporučení MŠMT ČR.

Dokument je primárně určen pro zřizovatele škol a školských zařízení a vedoucí pedagogické pracovníky na území Ústeckého kraje. Dále také pro odbornou i laickou veřejnost a další aktéry ve vzdělávání.

Vyhodnocení plnění opatření Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2020–2024 – viz samostatná příloha.

1 Rozvoj společnosti a vzdělávání v Ústeckém kraji

V této kapitole jsou uvedeny relevantní geografické, hospodářské a společenské informace, které mají významný vliv na vzdělávací soustavu v Ústeckém kraji, její strukturu a výstupy vzdělávání.

1.1 Základní geografické charakteristiky

Ústecký kraj (dále ÚK) dosahuje rozlohou 5 339 km² téměř průměrné velikosti ve srovnání s jinými kraji ČR. Je rozdělen do sedmi okresů (Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem) a s 812 337 obyvateli (údaj k 31. 12. 2022) patří ke krajům s nejvyšším počtem obyvatel a nejvyšší hustotou zalidnění, a to zejména v Ústecko-chomutovské aglomeraci.

Území kraje lze rozčlenit na čtyři oblasti, které se od sebe významně odlišují. Je to oblast s vysoce rozvinutou průmyslovou výrobou, která je soustředěna především v Podkrušnohoří (okresy Chomutov, Most, Teplice a částečně Ústí nad Labem). Z odvětví má významné postavení energetika, těžba uhlí, strojírenství, chemický a sklářský průmysl. Další oblastí je Litoměřicko a Lounsko, které jsou významnými zemědělskými oblastmi. Oblast Krušných hor je velmi řídko osídleným horským pásem s omezenými hospodářskými aktivitami. Oblast Děčínska není územím s koncentrací těžkého průmyslu ani oblastí zemědělskou. Jeho severní část, Šluknovsko, je svou odlehlostí a obtížnou dostupností z centrální části kraje typicky periferním územím ([Charakteristika kraje | ČSÚ v Ústí nad Labem \(czso.cz\)](#)). Charakteristika těchto oblastí významně ovlivňuje síť škol, potažmo jejich oborové složení.

V následujícím období očekáváme akceleraci hospodářské transformace související s pokračujícím útlumem těžby hnědého uhlí. V regionu však bude mít stále silnou úlohu energetika a částečně i těžba nerostného bohatství, a to i v souvislosti s plánovanou těžbou a zpracováním lithia.

Výše uvedené aspekty budou mít vliv na strukturu vzdělávání v Ústeckém kraji.

1.2 Vývoj počtu a pohybu obyvatel

Od roku 2009 můžeme v Ústeckém kraji sledovat pokles počtu obyvatel, a to z 836 198 na 812 337 v roce 2022. Tento vývoj je způsoben zejména negativním přirozeným saldem, který byl však do značné míry kompenzován přírůstkem stěhování.

Otázkou je struktura a motivace migrantů, kteří se do kraje stěhují. Na imigraci obyvatel do kraje měla vliv zejména migrace cizinců (Ukrajinců) a pravděpodobně také sociálně-ekonomicky znevýhodněných obyvatel, které do kraje láká nabídka disponibilního bydlení (SRÚK 2027).

S výše uvedeným vývojem souvisí také průměrný věk obyvatel v Ústeckém kraji, který se dlouhodobě zvyšuje (42,7 let v roce 2021), stále však patří ve srovnání s ostatními kraji k nejnižším. Tento ukazatel je ovlivněn střední délkou života, která je v Ústeckém kraji nejnižší jak pro muže, tak pro ženy a nedá se tak hodnotit jednoznačně pozitivně. Společně s Karlovarským krajem (dále KVK) vykazuje ÚK nejnižší hodnotu porodnosti a dá se tak očekávat, že se průměrný věk obyvatel bude dále zvyšovat.

Ústecký kraj vykazuje oproti ostatním krajům ČR nižší počet dojíždějících osob z ostatních krajů do zaměstnání a škol v ÚK. Rozdíl mezi oběma skupinami byl k roku 2021 necelých 35 tisíc osob (ČSÚ).

1.3 Demografická projekce v relevantních věkových kohortách

Dle dostupných dat dosáhl počet dětí ve věkové skupině **5–9 let** v roce 2023 vrcholu demografické křivky. Pro následující období je očekáván pozvolný pokles počtu dětí, nejrychlejší pokles by pak měl být mezi lety 2026 a 2027, v nichž by mělo dojít k poklesu o více jak jeden tisíc dětí. Od roku 2027 je pak očekáván mírný nárůst. Jedná se o skupinu, u níž je předpokládána účast na předškolním vzdělávání a následně zahájení povinné školní docházky. Dle krátkodobé predikce nelze očekávat významný pohyb počtu dětí této věkové kohorty, dlouhodobé populační projekce však ukazují postupný pokles až o 6 tisíc dětí (cca rok 2035), následně by měl počet dětí této věkové kohorty v podstatě stagnovat.

Ve věkové kohortě **10–14letých** očekáváme do roku 2032 významnější pokles počtu žáků, který bude přerušen pouze kratší nevýznamnou epizodou. Dlouhodobé demografické projekce však ukazují významný pokles počtu dětí až do roku 2038, a to až o cca 10 tisíc, který by měl být následován dlouhodobou stagnací. Pokud se tato projekce naplní, mohla by mít významný vliv na udržitelnost stávající geografické dostupnosti základních škol, a to zejména v periferních oblastech Ústeckého kraje.

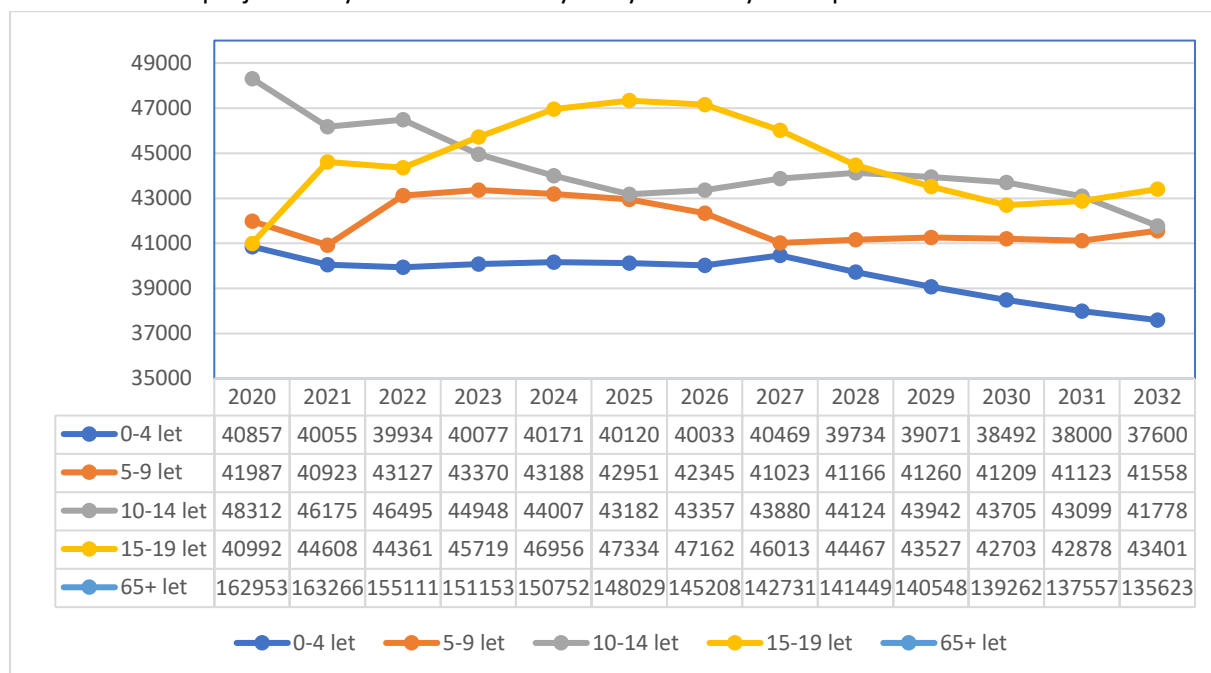
U věkové kohorty **15–19 let** je očekáván nárůst do roku 2025, to odpovídá starším projekcím i aktuálnímu vývoji. Období, pro které je tento dokument zpracován, tak bude ve středním vzdělávání počítat s vyššími kapacitami na středních školách. Nicméně v roce 2026 by měl počet žáků, v denní formě vzdělávání, na středních školách v Ústeckém kraji, odpovídat počtu žáků v roce 2011 a nedosáhne tak ani maxima předchozí dekády, který roku 2004 představovalo 42 266 žáků. Ke zřetelnému poklesu v této věkové skupině dojde až v roce 2028 a dále. Podle dlouhodobé projekce do roku 2050 by pak měl počet osob v této věkové kohortě klesnout o jednu čtvrtinu a následně stagnovat.

Ve věkové kohortě seniorů, tj. **65 let a více**, došlo v uplynulém období ke změně v souvislosti s vyšší úmrtností především vlivem pandemie covid-19. Oproti původním predikcím, které značily konstantní a poměrně rychlý růst této věkové skupiny, došlo k vyššímu než očekávanému poklesu mezi lety 2021 a 2023, a to zejména v letech 2020 a 2021. V obou případech hranice úmrtnosti přesáhla 10 tisíc osob. Jedná se tak o nejvyšší úmrtnost v kraji (i ve všech ostatních) od konce 2. světové války¹.

Vlivem přistěhovaných osob do Ústeckého kraje v roce 2022 a nižšímu pravidelnému počtu vystěhovaných osob se počty v kohortách 5–9 let a 15–19 významně proměnily. Za zmínku stojí uvést, že oproti roku 2021, kdy přírůstek stěhování do kraje činil 1 201 osob, se o rok později hodnota zvedla na 16 061 osob a došlo tak k nepředvídatelné změně ve struktuře daných věkových kategorií.

¹ ČSÚ, Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Ústeckého kraje, kap. 5. Mezikrajské srovnání, 2021, s. 115, viz <https://www.czso.cz/documents/10180/185536463/3300062205.pdf/f318028f-1795-4aeb-86f9-f1297842aa0b?version=1.7>

Graf č. 1: Stav a projekce obyvatelstva ÚK ve vybraných věkových skupinách

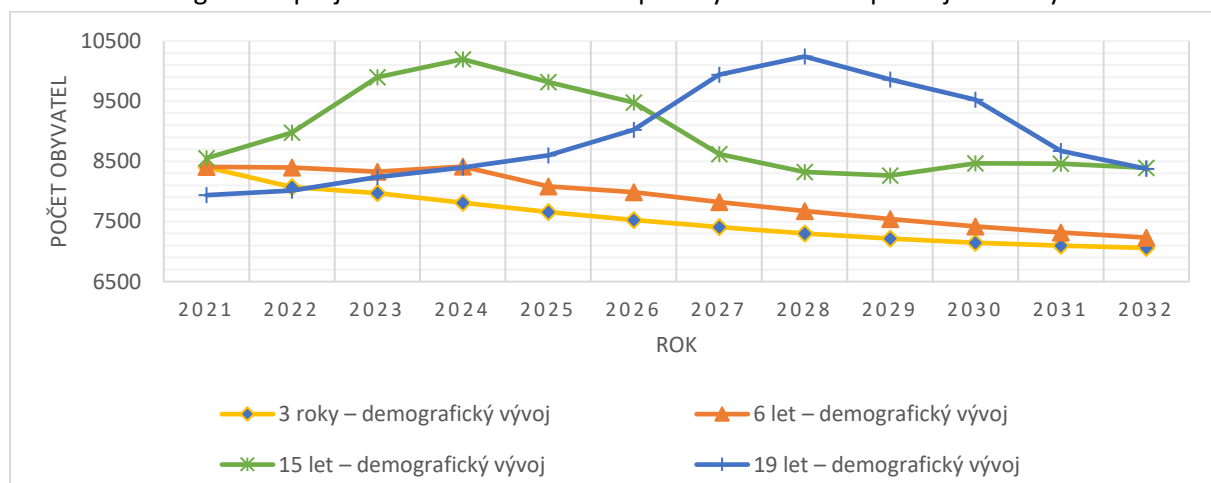


Pozn. pro přehlednost grafu není věková kohorta 65+ let záměrně znázorněna

Zdroj: Demografický portál municipality

Projekce 3 a 6letých dětí vykazuje, až na malou odchylku, setrvalý pokles. Projekce však, vzhledem k jejímu staršímu zpracování, vykazuje odchylky a nebere v potaz například nezanedbatelný vliv migrace způsobené válkou na Ukrajině. Dá se tak očekávat, že počty dětí i žáků příslušných ročníků budou vyšší než uváděné v projekci. Dle šetření MŠMT² bylo na konci března 2023 ve školách v ÚK evidováno na téměř 600 dětí v MŠ, přes 2 500 žáků v ZŠ a přes 300 žáků v SŠ – uprchlíků. Projekce 15letých a zejména pak 19letých téměř odpovídá skutečnosti. V letech 2024 až 2026 je očekáván nástup silnějších ročníků na střední školy.

Graf č. 2: Demografická projekce ve věk. struktuře odp. obvyklému nástupu do jednotlivých druhů škol



Zdroj: ČSÚ, upraveno SMT

² MŠMT, Odbor školské statistiky a analýz, MIMOŘÁDNÉ ŠETŘENÍ K POČTŮM UKRAJINSKÝCH UPRCHLÍKŮ V REGIONÁLNÍM ŠKOLSTVÍ: DUBEN 2023

Na pohyb a věkovou strukturu obyvatelstva v Ústeckém kraji měly v uplynulém období zásadní vliv dvě nepředvídatelné události, které výše zmíněné charakteristiky znatelně ovlivnily. První událostí byla pandemie covid-19, která měla negativní vliv na vývoj počtu obyvatelstva ve věkové kohortě 65+. Naopak, druhá událost, migrační vlna způsobená válkou na Ukrajině zvýšila počty osob zejména v mladších věkových skupinách.

1.4 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Proti předchozímu období došlo k mírnému zlepšení ve vzdělanostní struktuře obyvatel Ústeckého kraje, a to zejména s ohledem na nárůst počtu obyvatel s vysokoškolským vzděláním, a naopak poklesu počtu obyvatel s nejvýše dosaženým pouze základním vzděláním. Podíl osob starších 15 let bez vzdělání, nebo s dosaženým pouze základním vzděláním klesl ve sledovaném období o 1 %. Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním naopak stoupl o 0,5 %.

Podíl vysokoškolsky vzdělaných osob je však stále velmi nízký a může mít z dlouhodobého hlediska negativní vliv na atraktivitu regionu pro ekonomické subjekty (podniky), které se zaměřují na náročné produkty s vyšším podílem výzkumu a inovací. Cílem tak stále je zvýšení podílu obyvatel s dosaženým terciárním vzděláním, a to zejména v těch oborech, které jsou perspektivní z hlediska trhu práce v Ústeckém kraji.

Tabulka č. 1: Vzdělání obyvatelstva ve věku 15 let a více v Ústeckém kraji – vývoj

	Rok		
	2016	2018	2022
Obyvatelstvo ve věku 15+ celkem (v tis. os.)	692,6	689,7	672,2
	Vzdělání – podíl v %		
Bez vzdělání a základní vč. neukončeného	19,3	20,2	18,3
Střední (vč. vyučení) bez maturitní zkoušky	37,2	35,5	36,6
Střední s maturitní zkouškou* + vyšší odborné, konzervatoř	31,7	32,9	32,8
Vysokoškolské	11,7	11,2	12,3

* včetně nástavbového a pomaturitního studia

Zdroj: ČSÚ, Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – roční průměry, viz <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-rocni-prumery>

Ve vzdělanostní struktuře tvořily nejpočetnější skupinu (více než třetinu obyvatel s obvyklým pobytem v Ústeckém kraji s věkem 15 a více lety) osoby se středním vzděláním včetně vyučení (bez maturitní zkoušky) s 33,7 %, následovaly osoby se středním vzděláním s maturitní zkouškou (včetně nástavbového a pomaturitního studia) s 28,6 % a dále osoby se základním vzděláním včetně neukončeného (16,7 %). Vysokoškolského vzdělání dosáhlo 10,4 % osob. Méně početnými skupinami jsou pak osoby s vyšším odborným vzděláním a absolventi konzervatoře (1,2 %) a osoby bez vzdělání (1,1 %). V předchozím období byl Ústecký kraj vzdělanostní strukturou obyvatelstva v mezikrajském srovnání na posledním místě za KVK. Podle dat z roku 2021 tedy došlo ke změně, kdy nově je na posledním místě právě KVK za krajem Ústeckým.

Tabulka č. 2: Obyvatelstvo ve věku 15+ let podle nejvyššího dosaženého vzdělání v krajích ČR – 2021

Území	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	V tom nejvyšší ukončené vzdělání v %						
		bez vzdělání	základní vzdělání vč. neukončeného	střední (vč. vyučení) bez maturitní zkoušky	střední s maturitní zkouškou *	vyšší odborné a konzervatoř	vysokoškolské	nezjištěno
ČR celkem	8 832 407	0,6	12,5	31,0	30,9	1,6	17,6	5,8
Hlavní město Praha	1 102 063	0,4	7,8	17,0	32,8	2,3	33,7	6,0
Středočeský kraj	1 162 092	0,6	12,2	30,5	32,5	1,8	16,9	5,5
Jihočeský kraj	530 545	0,6	12,8	33,5	31,0	1,6	15,1	5,4
Plzeňský kraj	490 442	0,6	13,1	33,0	31,0	1,6	14,5	6,2
Karlovarský kraj	236 517	1,2	16,9	34,4	28,2	1,3	9,6	8,4
Ústecký kraj	662 139	1,1	16,7	33,7	28,6	1,2	10,4	8,3
Liberecký kraj	363 889	0,8	13,7	34,1	29,9	1,4	13,2	6,9
Královohradecký kraj	453 626	0,6	12,7	34,0	31,7	1,6	13,9	5,5
Pardubický kraj	427 281	0,6	12,6	35,0	31,1	1,7	13,8	5,2
Kraj Vysočina	418 463	0,5	12,4	36,7	31,1	1,7	13,4	4,2
Jihomoravský kraj	1 003 977	0,5	12,1	30,1	30,3	1,5	20,7	4,8
Olomoucký kraj	521 624	0,7	12,8	33,4	30,8	1,4	15,7	5,2
Zlínský kraj	477 032	0,5	13,0	34,5	30,6	1,2	15,6	4,6
Moravskoslezský kraj	982 717	0,8	13,8	33,5	29,5	1,1	15,4	5,9

* včetně nástavbového a pomaturitního studia

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2021, viz [Vzdělání | Sčítání 2021 \(gov.cz\)](#)

Výše uvedené ukazatele jsou nepříznivé zejména s ohledem na vysokou reprodukci vzdělanostního statutu v ČR, kdy je velmi vysoká závislost mezi dosaženým vzděláním rodičů a jejich dětí.

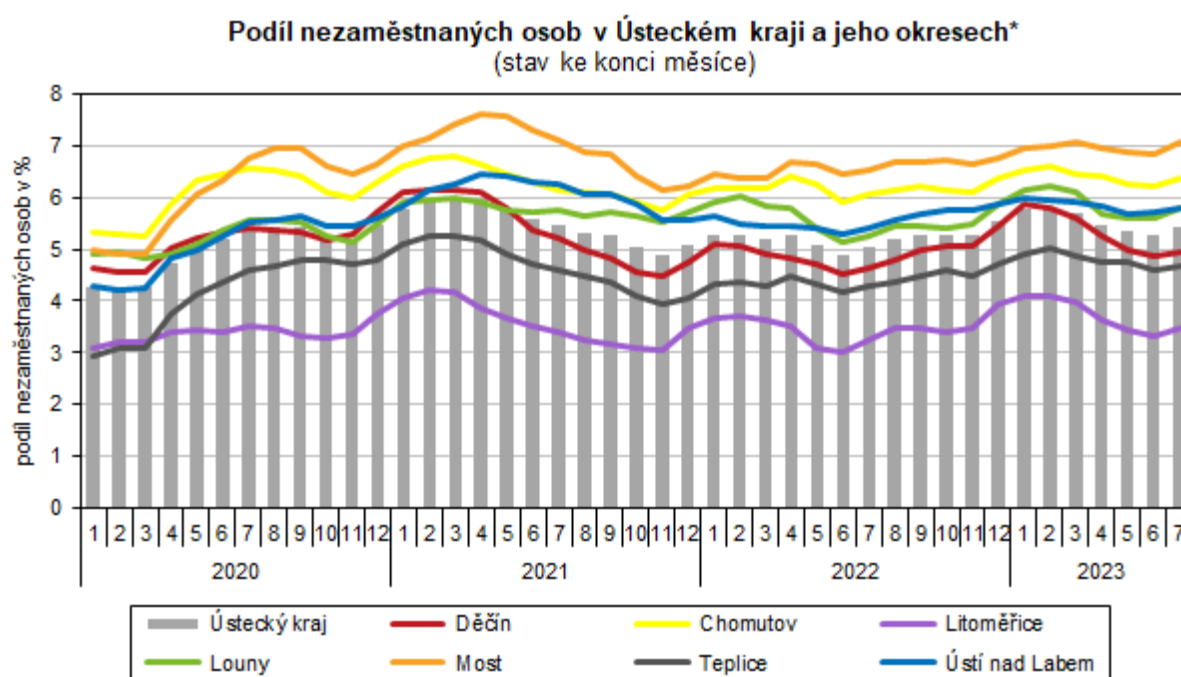
1.5 Trh práce

1.5.1 Nezaměstnanost

Ústecký kraj byl v průběhu roku 2022 regionem s nejvyšší nezaměstnaností v rámci ČR. Na konci roku 2023 činil podíl nezaměstnaných v kraji na obyvatelstvo ve věku 15-64 let v rámci celé ČR 5,7 %. Téměř polovina nezaměstnaných má pouze základní vzdělání s minimálními pracovními návyky a jen velmi těžko se pro ně nachází na současném tuzemském pracovním trhu uplatnění³.

³ Úřad práce ČR, Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2022 a strategii APZ pro rok 2023, s. 6–7

Obrázek č. 1: Podíl nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje



Zdroj: MPSV

Zdroj: ČSÚ, viz [Nezaměstnanost v Ústeckém kraji k 31. 7. 2023](#) | ČSÚ v Ústí nad Labem (czso.cz)

Podíl nezaměstnaných osob se v uplynulém období stále držel na relativně nízkých hodnotách, ve srovnání s předchozími obdobími, kdy podíl nezaměstnaných osob dosahoval i 10–12 %. Na nezaměstnanost v kraji měly opět vliv dvě události – pandemie covid-19 a válka na Ukrajině, jak je z grafu patrné.

1.5.2 Nezaměstnanost absolventů

Oproti roku 2019 se míra nezaměstnanosti tzv. čerstvých absolventů⁴ zvýšila. Čerstvým absolventem označujeme ty absolventy, kteří ukončili své vzdělávání v předchozím školním roce (obvykle v červnu, případně v září) a jsou v evidenci nezaměstnaných v dubnu následujícího roku.

Absolventi škol jsou z hlediska ohrožení nezaměstnanosti obvykle považováni za rizikovou skupinu, která je charakteristická zejména minimálními pracovními zkušenostmi a chybějícími pracovními návyky, na něž kladou zaměstnavatelé důraz⁵.

Míra nezaměstnanosti absolventů vzdělávání v krajích je v celkové hodnotě všech absolventů SŠ a VOŠ nejvyšší právě v Ústeckém kraji (6,8 %). V učebních oborech (kategorie vzdělání E, H) se v Ústeckém kraji jednalo o 11,1 %, a je tak vůbec nejvyšší v mezikrajském srovnání. V oborech s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (LO), vč. nástavbového vzdělání (L5), se jedná o 5,8 %, v maturitních oborech

⁴ Míra nezaměstnanosti absolventů škol v kraji je definována jako podíl počtu nezaměstnaných absolventů škol v kraji (bez ohledu na to, v kterém kraji ČR jsou evidováni na ÚP) k počtu absolventů, kteří se připravovali na školách v daném kraji. Před výpočty této míry nezaměstnanosti jsou absolventi – uchazeči o zaměstnání strukturováni podle sídla školy, kterou vystudovali.

⁵ Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním 2023, viz [Nezaměstnanost absolventů škol USK 2023](#) | [Infoabsolvent.cz](#)

odborného vzdělání (M) rovněž 5,8 %, v gymnaziálních oborech 2,4 % a v oborech vyšších odborných škol 2,1 %, v nichž se ÚK řadí v rámci ČR k průměru.

Tabulka č. 3: Přehled nezaměstnanosti absolventů v Ústeckém kraji a ČR podle úrovně dosaženého vzdělání

duben 2023	Střední vzdělání s výučním listem – E, H		Střední odb. vzdělání s MZ a odb. výcvik. – L0; Nástavb. vzdělání – L5		Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou – M		Gymnaziální vzdělání – K		Vyšší odborné vzdělání – N	
	NZ	MN	NZ	MN	NZ	MN	NZ	MN	NZ	MN
Ústecký kraj	225	11,1 %	15	5,8 %	136	5,8 %	30	2,4 %	2	2,1 %
ČR celkem	1 609	7,3 %	305	4,9 %	1 778	3,3 %	361	1,7 %	53	2,1 %

NZ – počet absolventů škol v kraji, kteří jsou „čerstvě“ nezaměstnaní (evidovaní po celé ČR);

MN (v %) – míra nezaměstnanosti absolventů škol v kraji

Zdroj: NPI ČR. Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2023, viz [Nezaměstnanost absolventů škol USK 2023 | Infoabsolvent.cz](https://infoabsolvent.cz)

K významnému zhoršení došlo u čerstvých absolventů s výučním listem, u nichž se míra nezaměstnanosti pohybovala od roku 2017 pod 10 % a v roce 2019 dosahovala pouze 6,9 %! Potvrzuje se tak, že tato skupina absolventů je z pohledu trhu práce nejrizikovější. I zde je však nutné rozlišovat jednotlivé skupiny oborů. Absolventi technických a zdravotnických oborů vykazují nezaměstnanost nízkou, naopak u tzv. službových oborů je situace poměrně nepříznivá, konkrétně u skupin oborů 41 Zemědělství a lesnictví, 66 Obchod, 69 Osobní a provozní služby a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus. U posledních tří skupin oborů měla významný vliv na nezaměstnanost čerstvých absolventů pandemie covid-19, v důsledku které byl velmi omezen sektor služeb.

Absolventi středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (obory L0 + L5) vykazují míru nezaměstnanosti 5,8 %, v absolutních hodnotách se však jedná o poměrně nevýznamný počet absolventů. Stejnou míru vykazují i absolventi středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (obory M). Početně nejvýznamnější skupinu představuje 63 Ekonomika a administrativa a 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost, avšak u žádné ze skupin oborů nelze jednoznačně konstatovat, že se jedná o vysoký počet absolventů, kteří spadají do kategorie nezaměstnaných. Naopak **nulovou či velmi nízkou nezaměstnanost** (od 2 do 4 %) vykazují skupiny oborů 39 Speciální a interdisciplinární technické obory, **23 Strojírenství a strojírenská výroba, 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie a 53 Zdravotnictví.**

Obrázek č. 2: Nezaměstnanost absolventů dle skupin oborů

Ústecký kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H				Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O + Nástavbové vzdělání - L/5				Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M				Vyšší odborné vzdělání - N			
	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti duben 2023 (v %)	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti duben 2023 (v %)	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti duben 2023 (v %)	ČR %	Počet absolventů	Počet nezaměstnaných absolventů	Míra nezaměstnanosti duben 2023 (v %)	ČR %
Celkem	2027	225	11,1%	7,3%	257	15	5,8%	4,9%	2345	136	5,8%	4,4%	97	2	2,1%	2,1%
16 Ekologie a ochrana životního prostředí									35	2	5,7%	7,8%				
18 Informační technologie									145	12	8,3%	6,0%				
21 Hornictví, hutnictví a slévárnictví				0,0%				14,3%				0,0%				
23 Strojírenství a strojírenská výroba	428	29	6,8%	5,1%	68	0	0,0%	2,6%	176	4	2,3%	3,2%				7,0%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	227	7	3,1%	3,5%	55	2	3,6%	3,6%	178	5	2,8%	3,6%				3,3%
28 Technická chemie a chemie silikátů	8	1	12,5%	8,9%				0,0%	37	5	13,5%	4,9%				33,3%
29 Potravinářství a potravinářská chemie	100	14	14,0%	10,2%				13,6%				4,7%				0,0%
31 Textilní výroba a oděvnictví	20	2	10,0%	7,9%				0,0%				1,6%				
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů				7,1%								0,0%				
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	111	10	9,0%	6,5%				2,5%				6,3%				9,1%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	30	4	13,3%	9,5%	29	1	3,4%	7,8%	19	3	15,8%	7,8%				
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	173	20	11,6%	7,3%				20,0%	98	3	3,1%	2,9%	7	0	0,0%	0,0%
37 Doprava a spoje	14	0	0,0%	3,0%				11,1%	34	2	5,9%	4,7%				0,0%
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				5,8%	10	2	20,0%	4,3%	22	0	0,0%	4,3%				6,9%
41 Zemědělství a lesnictví	174	30	17,2%	6,6%				2,5%	50	5	10,0%	6,7%				6,5%
43 Veterinářství a veterinární prevence									28	4	14,3%	3,4%				7,7%
53 Zdravotnictví	20	1	5,0%	4,9%				0,0%	193	7	3,6%	2,0%	35	0	0,0%	0,4%
61 Filozofie, teologie																0,0%
63 Ekonomika a administrativa									401	24	6,0%	5,5%	3	0	0,0%	2,1%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích					68	6	8,8%	6,1%					13	1	7,7%	3,2%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	276	41	14,9%	9,2%	8	2	25,0%	5,8%	105	9	8,6%	5,4%				2,9%
66 Obchod	199	33	16,6%	12,1%	7	0	0,0%	7,2%				5,5%				
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost								11,4%	267	19	7,1%	5,4%	12	0	0,0%	4,4%
69 Osobní a provozní služby	192	29	15,1%	10,1%	12	2	16,7%	6,6%				9,5%				
72 Publicistika, knihovnictví a informatika												4,5%				8,8%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	48	4	8,3%	12,3%				14,3%	240	10	4,2%	2,8%	21	0	0,0%	1,4%
78 Obecně odborná příprava									246	11	4,5%	2,6%				
82 Umění a užité umění	7	0	0,0%	6,8%				6,3%	71	11	15,5%	5,6%	6	1	16,7%	3,6%
Gymnaziální vzdělání - K									1267	30	2,4%	1,7%				

Zdroj: Infoabsolvent, viz [Nezaměstnanost absolventů škol USK 2023 | Infoabsolvent.cz](#)

Tabulka níže uvádí počet absolventů středních škol dle okresů v Ústeckém kraji (všech kategorií dosaženého vzdělání a všech forem vzdělávání), kteří ukončili své vzdělávání ve školních letech 2021/2022 a 2022/2023 a srovnává tento údaj s absolventy středních škol vedenými v evidenci Úřadu práce ČR, u nichž doba od úspěšného ukončení studia nepřekročila dva roky. Z údajů lze vypočítat rozdíly napříč okresy, potažmo na úrovni správních obvodů (dále SO) ORP, které souvisí s lokálními specifiky (možnostmi na trhu práce). Ty jsou vázané na ekonomickou činnost a konkrétní odvětví. V následujícím období je tak potřeba vyhodnotit strukturu oborů vzdělání v některých regionech, zejména v okrese Louny, který vykazuje významně vyšší míru nezaměstnanosti absolventů.

Tabulka č. 4: Podíl absolventů v evidenci Úřadu práce ČR, u nichž doba od úspěšného ukončení studia nepřekročila dva roky

Území	Absolventi středních škol v evidenci ÚP ČR k 30. 9. 2023		Počet absolventů za šk. roky 2021/22 + 2022/23	Podíl absolventů v ev. ÚP ČR vůči všem abs. za šk. roky 2021/22 a 2022/23
	celkem	ženy	celkem	celkem
Děčín	210	94	1 968	10,7 %
Chomutov	197	91	1 589	12,4 %
Litoměřice	177	84	2 005	8,8 %
Louny	151	69	877	17,2 %
Most	172	87	2 115	8,1 %
Teplice	175	89	1 671	10,5 %
Ústí n. L.	136	63	2 348	5,8 %
Ústecký kraj	1 224	585	12 574	10,5 %

Zdroj: MPSV, viz <https://www.mpsv.cz/web/cz/pololetni-statistiky-absolventu>, výkonové výkazy škol a školských zařízení

1.5.3 Zaměstnanost

Ze souhrnných údajů za kraj vyplývá, že pracovních sil v Ústeckém kraji zejména v roce 2022 znatelně ubylo. Na straně druhé však pokles platí i u ekonomicky neaktivních osob a nezaměstnaných. V kontextu toho se mírně zlepšila i obecná míra nezaměstnanosti, která ve zmíněném roce činila pouhých 3,0 %. Nutno podotknout, že celorepubliková obecná míra nezaměstnanosti na konci roku 2022 byla ještě nižší, konkrétně 2,2 %.

Tabulka č. 5: Pracovní síla v Ústeckém kraji (v tis. osob)

	2018	2019	2020	2021	2022
Pracovní síla	399,7	395,0	399,3	398,7	389,4
v tom:					
zaměstnaní	385,2	385,0	384,6	383,8	377,7
nezaměstnaní	14,5	9,9	14,7	14,9	11,6
Ekonomicky neaktivní (tis. osob)	290,0	294,6	290,2	286,3	282,8
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	3,6	2,5	3,7	3,7	3,0

Zdroj: ČSÚ

Nejméně početným odvětvím z hlediska zaměstnaných bylo zemědělství, lesnictví a rybářství (**primární sektor**). V Ústeckém kraji v tomto odvětví pracovalo pouze 9 tisíc osob, tj. již zmíněných 2,5 % zaměstnaných. Z pohledu správních obvodů ORP kraje sektor zaujímal nejvyšší hodnotu v SO ORP Podbořany, a to 7,2 % zaměstnaných regionu. Naproti tomu nejnižší podíl zaměstnaných v tomto odvětví byl vykázan v SO ORP Ústí nad Labem (1,1 %).

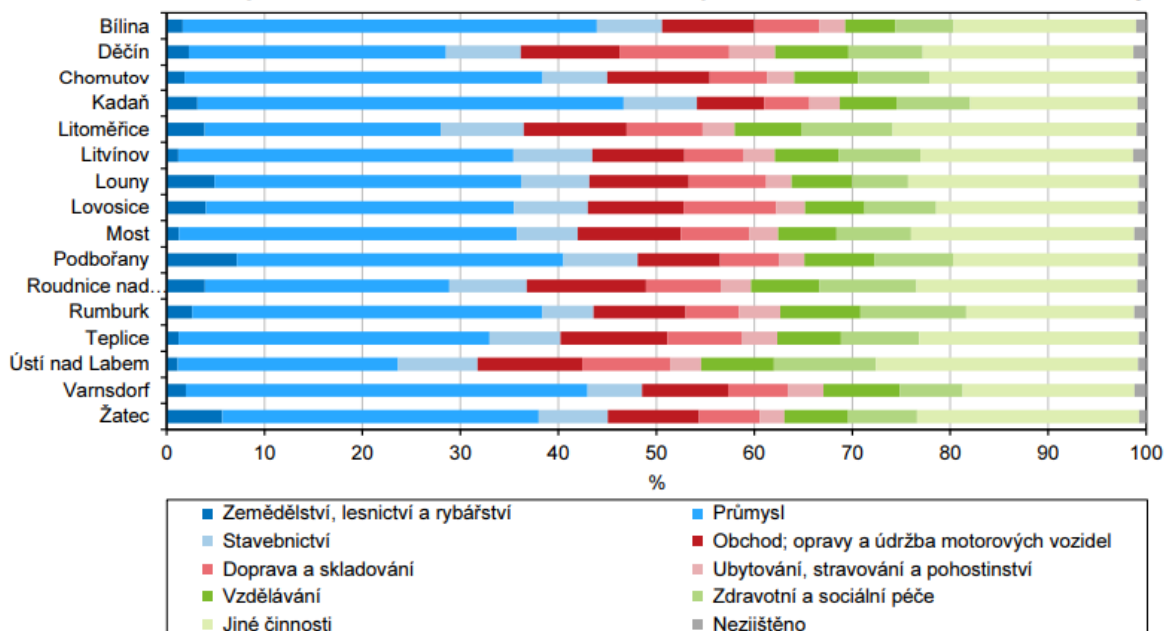
V **sekundárním sektoru**, tedy v průmyslu a stavebnictví, bylo v Ústeckém kraji dle Sčítání lidu, domů a bytů (dále SLDB) 2021 zaměstnáno téměř 142 tisíc osob, což představovalo 38,8 % z celkového počtu zaměstnaných se zjištěným odvětvím ekonomické činnosti. Celorepublikový podíl dosáhl hodnoty 34,4 % a byl o 4,4 p. b. nižší než v Ústeckém kraji.

V **terciárním a kvartérním sektoru** neboli v odvětví služeb, vzdělání a vědy bylo v Ústeckém kraji zaměstnáno více než 215,3 tisíc osob se zjištěným odvětvím ekonomické činnosti. Na celkovém počtu

zaměstnaných se tato odvětví podílela 58,8 %. V porovnání s republikovým průměrem (62,4 %) to bylo o 3,6 p. b. méně. Z pohledu jednotlivých okresů Ústeckého kraje byl nejvyšší podíl zaměstnaných v terciárním a kvartérním sektoru soustředěn v okrese Ústí nad Labem, kde představoval 68,0 %, nejnižší podíl 51,3 % byl zaznamenán v okrese Chomutov.

Obrázek č. 3: Zaměstnaní podle odvětví ekonomické činnosti a SO ORP

Graf 4.3.3 Zaměstnaní podle odvětví ekonomické činnosti a správních obvodů ORP Ústeckého kraje



Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů – Ústecký kraj – analýza výsledků – 2021, s. 52

1.5.4 Volná pracovní místa

Na konci roku 2022 evidoval Úřad práce ČR v Ústeckém kraji celkem 12 700 volných pracovních míst (dále VPM), což znamená meziroční pokles o 1 594 míst. Je to nejméně hlášených pracovních míst od dubna 2018. Nejvyšší počet nabízených pracovních míst byl evidován v únoru 2022 (15 753 VPM). Klíčovým faktorem ovlivňujícím zaměstnanost a potažmo nabídku pracovních míst se od února 2022 stal válečný konflikt na Ukrajině, jenž negativně navázal na covidové období. V důsledku mezinárodní situace došlo ke zdražení některých komodit, zejména energií, které mělo zásadní vliv na zaměstnavatele ve smyslu zhoršení konkurenceschopnosti. To vedlo ke snížení počtu nabízených pracovních míst a také k poklesu celkové zaměstnanosti v rámci Ústeckého kraje⁶.

⁶ Úřad práce ČR, Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2022 a strategii APZ pro rok 2023

Tabulka č. 6: Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v Ústeckém kraji

Stupeň vzdělání	31. 12. 2021			31. 12. 2022		
	uchazeči	VPM	uchaz./ 1 VPM	uchazeči	VPM	uchaz./ 1 VPM
bez vzdělání a neúplné základní vzdělání	4 063	305	13,3	4 167	373	11,2
základní vzdělání	9 563	10 150	0,9	10 501	7 983	1,3
nižší střední vzdělání	14	149	0,1	15	117	0,1
nižší střední odborné vzdělání	1 167	563	2,1	1 231	566	2,2
střední odborné vzdělání s výučním listem	8 077	1 950	4,1	8 346	1 922	4,3
střední nebo střední odborné bez maturity i výučního listu	109	14	7,8	119	22	5,4
úplné střední vzdělání	581	184	3,2	608	508	1,2
úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou	941	144	6,5	1 015	195	5,2
úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)	3 264	380	8,5	3 355	427	7,9
vyšší odborné vzdělání	132	67	2,0	143	65	2,2
bakalářské vzdělání	305	44	6,9	319	92	3,5
vysokoškolské	563	341	1,7	896	428	2,1
doktorské	22	3	7,3	25	2	12,5
Celkem	28 783	14 294	2,0	30 740	12 700	2,4

Zdroj: Úřad práce ČR, Zpráva o situaci na krajském trhu práce, 2022, s. 3

Z hlediska požadovaného vzdělání bylo k 31. 12. 2022 hlášeno **65,8 % pracovních míst pro uchazeče se základním vzděláním či bez vzdělání**. Nabídka pracovních míst pro uchazeče se základním vzděláním je poměrně široká, ale zároveň značně zkreslená pracovními místy pro osoby se zdravotním postižením. Pro část uchazečů o zaměstnání tak zůstávají veřejně prospěšné práce jako nástroj aktivní politiky zaměstnanosti jednou z mála možných cest pomoci.

Dalších 20,7 % zaujímala ke konci roku 2022 volná pracovní místa pro vyučené uchazeče. V jejich případě se příliš nepotkává nabídka s poptávkou na trhu práce, kdy zaměstnavatelé dlouhodobě poptávají především pracovníky ve strojírenství, kovodělníky či kvalifikované řemeslníky, přičemž tyto uchazeči jsou v evidenci uchazečů o zaměstnání zastoupeni minimálně. Naopak vysoký podíl vyučených, několikrát převyšující počet nabízených pracovních míst, mají prodavači, kuchaři včetně pomocných, číšníci a servírky, poskytovatelé osobních služeb, administrativní pracovníci či pracovníci ostrahy a strážníci. Většinou se jedná o profese s nízkou mzdovou hladinou, u kterých dochází k vysoké fluktuaci osob, často závislých na sezónní zaměstnanosti.

Obecně platí, že skladba oborového vzdělání uchazečů o zaměstnání neodpovídá požadavkům zaměstnavatelů, a to napříč různými profesemi. Největší problém je s obsazováním pracovních míst ve zdravotnictví, řemeslech (stavebnictví, kovovýroba), dopravě a logistice nebo u technických profesí. Složitě se také obsazují pracovní pozice ve vícesměnném provozu (operátoři výroby, dělnické profese). Na tyto pracovní pozice následně zaměstnavatelé poptávají zahraniční pracovníky, kteří jsou ochotni

uvedené profese vykonávat, popř. spolupracují s personálními agenturami. Při provádění testů trhu práce se opakovaně nedaří zajistit dostatečné množství kvalifikované tuzemské pracovní síly.⁷

1.5.5 Nejčastěji poptávané profese

Mezi nejžádanější profese dle počtu hlášených volných pracovních míst patřily v rámci Ústeckého kraje ke konci října 2023 montážní dělníci výrobků a zařízení (1 048), řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají (870), slévači, svářeči a příbuzní pracovníci (869), řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci hlavní stavební výroby (614), kováři, nástrojaři a příbuzní pracovníci (594) a dále ostatní obsluha stacionárních strojů a zařízení (551), pomocní pracovníci ve výrobě (534), obsluha pojezdových zařízení (527) atd.

Tabulka č. 7: Počty hlášených volných pracovních míst v okresech (k 31. 10. 2023)

Okres	Výběr nejžádanějších profesí ze strany zaměstnavatelů v Ústeckém kraji					
	Montážní dělníci výrobků a zařízení	Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají	Slévači, svářeči a příbuzní pracovníci	Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci hlavní stavební výroby	Kováři, nástrojaři a příbuzní pracovníci	Celkem (všechny profese)
Děčín	70	102	39	24	70	2 048
Chomutov	461	24	103	137	165	6 856
Litoměřice	177	32	135	104	34	2 312
Louny	253	31	192	27	87	2 594
Most	36	35	188	124	57	2 532
Teplice	29	467	141	111	139	4 440
Ústí n. L.	22	179	71	87	42	2 724
Ústecký kraj	1 048	870	869	614	594	23 506

Zdroj: Úřad práce ČR, upraveno SMT

Z hlediska okresů jsou nejčastěji poptávány tyto profese:

Děčín

Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají (102), pracovníci v oblasti ochrany a ostrahy (74), montážní dělníci výrobků a zařízení (70), kováři, nástrojaři a příbuzní pracovníci (70) a kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři (61).

Chomutov

Montážní dělníci výrobků a zařízení (461), pomocní pracovníci ve výrobě (373), obsluha pojezdových zařízení (324), kvalifikovaní pracovníci v lesnictví a příbuzných oblastech (296) a pomocní pracovníci v oblasti těžby a stavebnictví (240).

Litoměřice

Montážní dělníci výrobků a zařízení (177), slévači, svářeči a příbuzní pracovníci (135), řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci hlavní stavební výroby (104), obsluha pojezdových zařízení (41) a pomocní pracovníci ve výrobě (37).

⁷ Úřad práce ČR, Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2022 a strategii APZ pro rok 2023

Louny

Montážní dělníci výrobků a zařízení (253), slévači, svářeči a příbuzní pracovníci (192), obsluha strojů na výrobu a zpracování výrobků z pryže, plastu a papíru (130), kováři, nástrojaři a příbuzní pracovníci (87) a obsluha pojezdných zařízení (56).

Most

Slévači, svářeči a příbuzní pracovníci (188), řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci při dokončování staveb (147), řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci hlavní stavební výroby (124), montéři, mechanici a opraváři elektrických zařízení (67) a výrobci oděvů, výrobků z kůží a kožšin a pracovníci v příbuzných oborech (56).

Teplice

Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají (467), ostatní obsluha stacionárních strojů a zařízení (399), slévači, svářeči a příbuzní pracovníci (141), kováři, nástrojaři a příbuzní pracovníci (139) a kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři (119).

Ústí nad Labem

Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají (179), kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři (127), řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci hlavní stavební výroby (87), slévači, svářeči a příbuzní pracovníci (71) a mechanici a opraváři strojů a zařízení (kromě elektrických) (53).

1.6 Sociální oblast – vybrané problémové kapitoly

Účelem této kapitoly je uvedení vybraných problémových sociálních oblastí, které mají na vzdělávání a zejména výsledky vzdělávání žáků v Ústeckém kraji významný vliv a de facto se řadí mezi jejich primární determinanty.

Česká republika se dlouhodobě řadí k zemím, kde úspěch žáků závisí v nadprůměrné míře na jejich rodinném zázemí, na což dlouhodobě poukazují analýzy mezinárodních a národních šetření. Výsledky PISA 2022 uvádí, že **22 % rozdílů ve výsledcích českých žáků v matematické gramotnosti může být vysvětleno variabilitou v jejich socioekonomickém zázemí. V mezinárodním srovnání se jedná o čtvrtou nejvyšší hodnotu⁸.**

Vzdělávací neúspěšnost je vyšší v regionech zatížených sociálními problémy. Ty je ale potřeba rozdělit na dva typy. Prvním je destabilizující chudoba rodin. Projevuje se, mimo jiné, vysokou mírou exekucí a bytovou nouzí rodin s dětmi. Za vzdělávací neúspěšnost v regionech může především tento typ chudoby. Druhým, pro vzdělávání méně významným typem, je obecné socioekonomické znevýhodnění – dlouhodobě vyšší nezaměstnanost a nižší vzdělání omezující rozvoj regionu. Tyto problémy se často slučují. S neúspěšností ve vzdělávání reálně souvisí právě destabilizující chudoba rodin, která děti stresuje, brání jejich vzdělávací aspiraci a likviduje sociální a kulturní kapitál rodičů⁹.

Děti z problematičtějšího sociokulturního prostředí mají v mnoha případech omezený jazykový kód anebo logopedické problémy. Vstupují již tak do 1. tříd předem znevýhodněné, v této souvislosti musí vynaložit vyšší úsilí, aby zvládly začátek vzdělávací dráhy.

⁸ Česká školní inspekce, Národní zpráva PISA 2022, s. 43

⁹ PAQ Research, z. ú., dostupné zde: [PAQ Research](https://paqresearch.cz/)

1.6.1 Sociální vyloučení

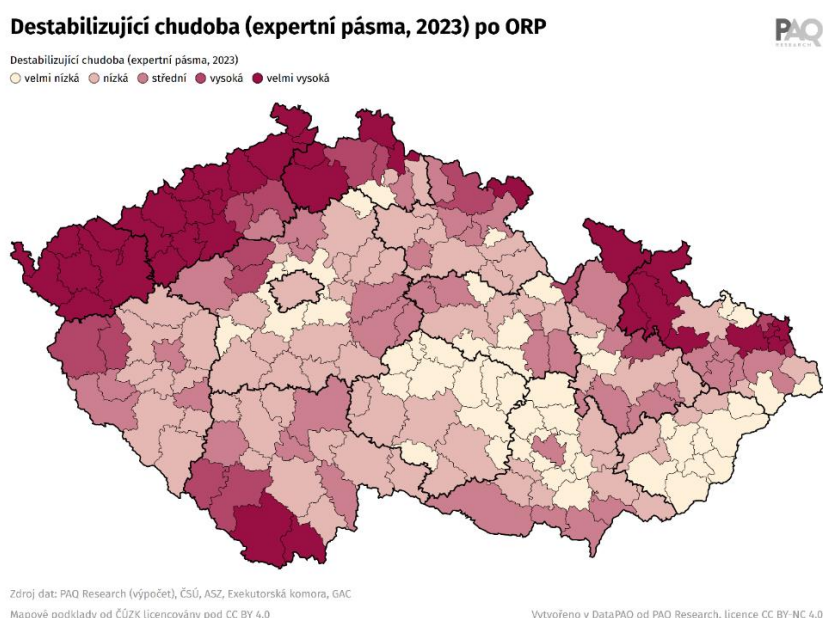
Dle souhrnných výsledků studie (Rozsah sociálního vyloučení v Ústeckém kraji v roce 2021) a stanoveného indexu sociálního vyloučení je v Ústeckém kraji výrazně vyšší zatížení, než platí pro ostatní regiony ČR. Z celkových čtyř stupňů zatížení se 17,2 % obcí v kraji řadí ke třetímu (oproti průměru ČR, jenž činí 7,2 %). Z hlediska snížení nebo zvýšení sociálního vyloučení však lze konstatovat, že v mezidobí od 2016 do 2021 došlo v obcích spíše ke zlepšení situace napříč krajem.¹⁰

Přesto je však, dle dostupných dat, zřejmé, jak socioekonomické faktory v území negativně ovlivňují prostředí, jež přímo souvisí s výchovně-vzdělávacími činnostmi v kraji. Následující kartogramy tuto situaci doplňují i v kontextu ČR na úrovni SO ORP.

1.6.2 Destabilizující chudoba

Destabilizující chudoba je významným faktorem, který ovlivňuje vzdělávací neúspěšnost žáků. Až na vybrané ORP je index destabilizující chudoby v ÚK nejvyšší. Obdobně špatná situace je pouze v KVK.

Obrázek č. 4: Destabilizující chudoba¹¹ po ORP v ČR



Zdroj: PAQ Research

¹⁰ Rozsah sociálního vyloučení v Ústeckém kraji v roce 2021, P. Lang, Agentura pro sociální začleňování, s. 11

¹¹ Destabilizující chudoba je index, který zahrnuje především exekuce, bytovou nouzi a sociálně vyloučené lokality. Ovlivňuje rodiny a děti napřímo, protože souvisí se stresem a nejistotou, ztrátami bydlení, rozpadem sociálních vazeb a aspirací a nepřítomností pozitivních vzorů. Viz [Mapa vzdělávání \(mapavzdelavani.cz\)](https://mapavzdelavani.cz).

1.6.3 Socioekonomické znevýhodnění

V Ústeckém kraji je nejhorší index socioekonomického znevýhodnění ve srovnání s ostatními kraji ČR. Výchozí pozice pro děti a žáky v Ústeckém kraji je tak složitější než v jiných částech ČR. Ve srovnání s předchozím indexem je patrná vysoká závislost mezi destabilizující chudobou a socioekonomickým znevýhodněním. Mírně lepší situace je v rámci ÚK pouze v ORP Roudnice nad Labem a Lovosice.

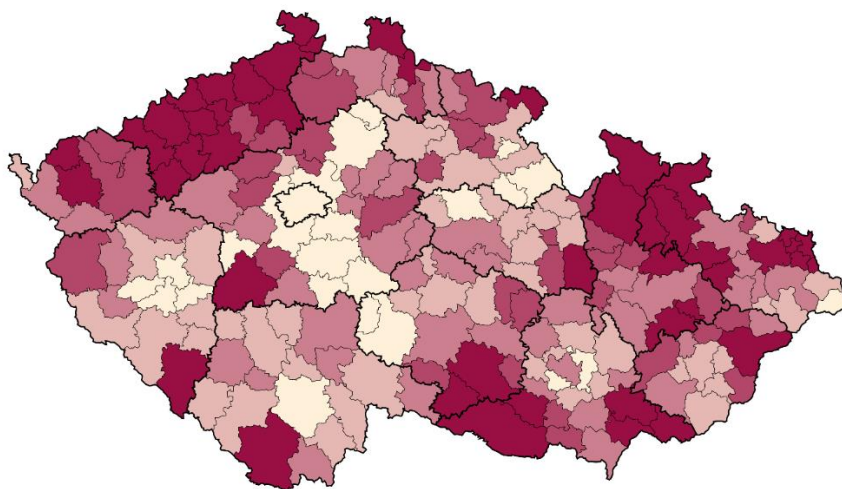
Obrázek č. 5: Socioekonomické znevýhodnění¹² po ORP v ČR

Socioekonomické znevýhodnění (expertní pásma, 2023) po ORP

Socioekonomické znevýhodnění (expertní pásma, 2023)

○ velmi nízké ● nízké ● střední ● vysoké ● velmi vysoké

PAQ
RESEARCH



Zdroj dat: PAQ Research (výpočet), ČSÚ, ASZ, Exekutorská komora, GAC
Mapové podklady od ČÚZK licencovány pod CC BY 4.0

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Zdroj: PAQ Research

¹² Socioekonomický index se skládá především z nezaměstnanosti a vzdělanostní struktury obyvatelstva a vyjadřuje ekonomické příležitosti a lidský kapitál v dané oblasti. Viz [Mapa vzdělávání \(mapavzdelavani.cz\)](https://mapavzdelavani.cz).

1.6.4 Exekuce

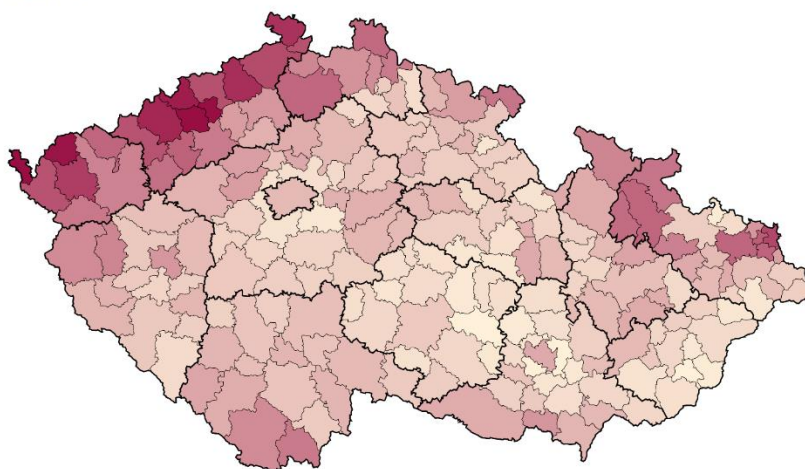
Celkově bylo ve druhé polovině roku 2022 evidováno 11,7 % osob ze všech obyvatel kraje v exekuci. Nejvyšší podíl osob v exekucích vykazovaly ORP Bílina (16,9 %), Most (15,6 %) a Litvínov (14,1 %). Naopak nejnižší podíl byl zaznamenán v ORP Roudnice nad Labem (6,0 %), Lovosice (7,1 %) a Litoměřice (7,5 %). Průměrný podíl osob v exekuci v ČR činil 6,1 %¹³. Bohužel i v tomto ukazateli je situace v ÚK nejsložitější ve srovnání s ostatními kraji ČR.

Obrázek č. 6: Podíl lidí s alespoň jednou exekucí (včetně dětí) ze všech obyvatel

Lidé v exekuci (2. půlrok 2022) po ORP

Lidé v exekuci (2. půlrok 2022)
<2,5 % 5 7,5 10 12,5 >15 %
Průměr ČR: 6,1 %

PAQ
RESEARCH



Zdroj dat: Exekutorská komora ČR, ČSÚ, Czech Household Panel Study
Mapové podklady od ČÚZK licencovány pod CC BY 4.0

Vytvořeno v DataPAQ od PAQ Research, licence CC BY-NC 4.0

Zdroj: PAQ Research

Doplňující informace k socioekonomickým ukazatelům a jejich vlivu na vzdělanostní strukturu a vzdělávací neúspěšnost poskytuje podrobněji Krajská koncepce primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v Ústeckém kraji 2023–2028.¹⁴

2 Průřezové téma

2.1 Vzdělávání pro udržitelnost

Udržitelný rozvoj sdružuje mnoho témat, které rezonují v environmentálních, ekonomických a sociálních otázkách na globální, evropské i národní úrovni. Na základě strategického rámce České republiky¹⁵ se toto průřezové téma promítá do všech oblastí společnosti, tedy i do vzdělávání. UNESCO vyzdvihuje zejména podtémata jako snižování nerovností, genderová rovnost nebo dostupné kvalitní vzdělávání včetně rozvoje občanských kompetencí, kritického myšlení i well-being.

Vzdělávání v udržitelném rozvoji pracuje spíše již s vytvořenými obsahy, které jsou propojovány a vyzdvihovány (např. mediální a digitální gramotnost) a nejedná se tak ryze o environmentální

¹³ Rozsah sociálního vyloučení v Ústeckém kraji v roce 2021, P. Lang, Agentura pro sociální začleňování, s. 14

¹⁴ Dostupné zde: <https://www.kr-ustecky.cz/strategicke%2Ddokumenty%2Dodboru/ds-99673/p1=275420>, kap. 2.4, s. 12–19.

¹⁵ Dostupné z: [Česká republika 2030 - Udržitelná ČR 2030 \(cr2030.cz\)](https://cr2030.cz)

výchovu. S tou však sdílí společné prvky, které se do společnosti mohou promítat například důrazem na energeticky šetrnou infrastrukturu, udržitelnou spotřebu a výrobu nebo dobrovolnictví a vztah k místu, v němž jedinec žije. Interdisciplinární (mezioborový) přístup tohoto konceptu tak napomáhá k rozvoji jedince i společnosti v mnoha směrech, od pochopení propojenosti a vzájemných souvislostí až po rozvoj kompetencí (znalostí, dovedností a postojů) pro demokratické a svobodné rozhodování ve vlastním i veřejném zájmu.¹⁶

Ústecký kraj bude téma podporovat a prostřednictvím příslušných výzev reagovat na potřeby v území v souladu s právem a principy udržitelného rozvoje. Mezi nástroje, které lze využít patří Operační program Jana Amose Komenského (OP JAK)¹⁷, Operační program Životní prostředí 2021–2027¹⁸, Národní plán obnovy¹⁹, Národní program Životního prostředí²⁰ a Operační program Spravedlivá transformace (OP ST)²¹.

¹⁶ Více k tomuto tématu nabízí například: [Odborný článek: Základy vzdělávání pro udržitelný rozvoj \(rvp.cz\)](https://www.rvp.cz/).

¹⁷ Dostupné z: [OP JAK – Webové stránky operačního programu Jan Amos Komenský](https://www.opjak.cz/)

¹⁸ Dostupné z: [Operační program Životní prostředí – Dotační program financovaný z fondů Evropské unie na ochranu a zlepšování životního prostředí \(opzp.cz\)](https://www.opzp.cz/)

¹⁹ Dostupné z: [Národní plán obnovy \(planobnovy.cz\)](https://www.planobnovy.cz/)

²⁰ Dostupné z: [NPŽP – Národní program Životní prostředí \(narodniprogramzp.cz\)](https://www.narodniprogramzp.cz/)

²¹ Dostupné z: [Operační program Spravedlivá transformace – Oficiální stránky Operačního programu Spravedlivá transformace \(opst.cz\)](https://www.opst.cz/)

3 Priority kraje

3.1 Rovné příležitosti a eliminace předčasných odchodů ze vzdělávání

V regionálním školství v Ústeckém kraji se soustředí více problémů než v ostatních krajích ČR (obdobná situace je pouze v KVK). Významným determinantem toho stavu je vyšší podíl dětí/žáků z rodin s nízkým socioekonomickým statusem (SES), který zahrnuje, mimo jiné, problémy s chudobou, bydlením, exekucemi apod. Český vzdělávací systém bohužel nedokáže tyto ztížené podmínky dětem dostatečně kompenzovat, což se projevuje vysokou mírou nerovností ve vzdělávání. V Ústeckém kraji také dlouhodobě narůstá podíl žáků se SVP, kteří jsou integrováni do běžných tříd (zejména s některými druhy postižení). To s sebou nese značnou zátěž na vzdělávací systém, zejména poradenské služby a kompetence pedagogických pracovníků, včetně asistentů pedagoga, s těmito dětmi efektivně pracovat. Rovné příležitosti, podporu ve vzdělávání je důležité zajistit také dětem nadaným. Vysoce negativním jevem jsou předčasné odchody ze vzdělávání. Vyšší podíl osob bez vzdělání, případně s dokončeným pouze základním vzděláním s sebou nese další sociální a ekonomickou zátěž regionu.

3.2 Duševní zdraví dětí, dostupnost a kvalita školských poradenských služeb

V posledním období významně narůstá počet žáků s duševními problémy, rizikovým chováním a nízkým well-beingem. Z výzkumného šetření, které si nechal zpracovat Ústecký kraj, a kterého se zúčastnilo 27 tis. žáků druhého stupně ZŠ a žáci SŠ, vyplývá, že třetina žáků vykazuje symptomy úzkosti, resp. 16,5 % žáků známky těžké úzkosti a dalších 16,5 % známky střední úzkosti. Třetina dívek se za posledních 12 měsíců sebepoškodila atd. Výsledky šetření jsou alarmující a je potřeba učinit taková opatření, která povedou ke zlepšení tohoto stavu. Špatné duševní zdraví žáků má vliv nejen na výsledky vzdělávání, ale především kvalitu života. Je potřeba zvýšit dostupnost a kvalitu poskytování školských poradenských služeb jak ve školských poradenských zařízeních, tak školských poradenských pracovištích.

3.3 Umělá inteligence ve vzdělávání, profesní rozvoj a podpora ředitelů

Uživatelská dostupnost a kvalitativní zlepšení nástrojů pro aplikaci a využití umělé inteligence (AI) je novým fenoménem, který má vysoký potenciál ovlivnit segment vzdělávání, pracovní trh, ale i způsob, jak lidé interagují s technologiemi a samotným světem kolem sebe. Na to je potřeba dynamicky reagovat také, především v regionálním školství. Hledat potenciál a příležitosti, jak tento fenomén využít pro výuku a zvýšení kompetencí žáků. Ředitelům, leaderům ve vzdělávání, je potřeba poskytnout podporu v zavádění využívání možností, které AI nabízí. Dále je potřeba podporovat kompetence ředitelů v pedagogickém leadershipu. Ruku v ruce s tím ovšem musí jít také snižování administrativní zátěže ředitelů, nejen ze strany státu, ale také zřizovatelů, například prostřednictvím chytré digitalizace procesů a zajišťování některých služeb/agend ze strany zřizovatelů. Dobré vedení školy je základním předpokladem jejího úspěchu v dosahování vzdělávacích cílů a podpory celkového rozvoje učitelů a žáků.

3.4 Mediální gramotnost žáků a učitelů

Téma mediální gramotnosti reflektuje nezbytnost vybavit žáky a učitele klíčovými dovednostmi pro kritickou analýzu, aktivní účast ve společnosti a ochranu před manipulativními praktikami v mediálním prostředí. V době stále rostoucího vlivu médií, nárůstu dezinformací a potřeby podpory duševního zdraví mladých jedinců je posílení mediální gramotnosti nezbytným krokem k přípravě žáků na úspěšný a odpovědný život ve 21. století.

4 Strategie rozvoje regionálního školství v kraji

4.1 A. Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání tvoří důležitou součást českého vzdělávacího systému. Hraje významnou roli v celkovém procesu socializace dítěte a je předpokladem jeho všestranné přípravy na školu. Kvalitní předškolní vzdělání má nezpochybnitelný vliv na úspěšnost dítěte (žáka) na vyšších stupních vzdělání. Tento efekt je ještě výraznější u dětí z méně podnětného sociokulturního prostředí. Účast na předškolním vzdělávání po dobu dvou až tří let podle mnoha studií snižuje riziko předčasného odchodu ze vzdělávání mnohem výrazněji než pouhý jeden rok předškolní docházky²².

4.1.1 Základní přehled

Ve školním roce 2022/2023 bylo ve školském rejstříku na území Ústeckého kraje registrováno celkem 365 právnických osob vykonávajících činnost mateřské školy (dále MŠ), zřízených v souladu se školským zákonem a zapsaných do rejstříku škol a školských zařízení. Proti předchozímu období se počet MŠ na území Ústeckého kraje prakticky nezměnil. Většinu těchto škol zřizují obce (90 %). Součástí přehledu jsou i mateřské školy při zdravotnickém zařízení (celkem šest).

Tabulka č. 8: Počet a struktura běžných a speciálních MŠ dle okresu a zřizovatele

Okres	Zřizovatel				Celkem
	Ústecký kraj	obec	církev	privátní sektor	
Děčín	2	59	1	3	65
Chomutov	0	31	0	6	37
Litoměřice	0	71	2	3	76
Louny	0	50	0	1	51
Most	0	17	0	4	21
Teplice	2	53	1	4	60
Ústí nad Labem	2	49	0	4	55
Celkem	6	330	4	25	365

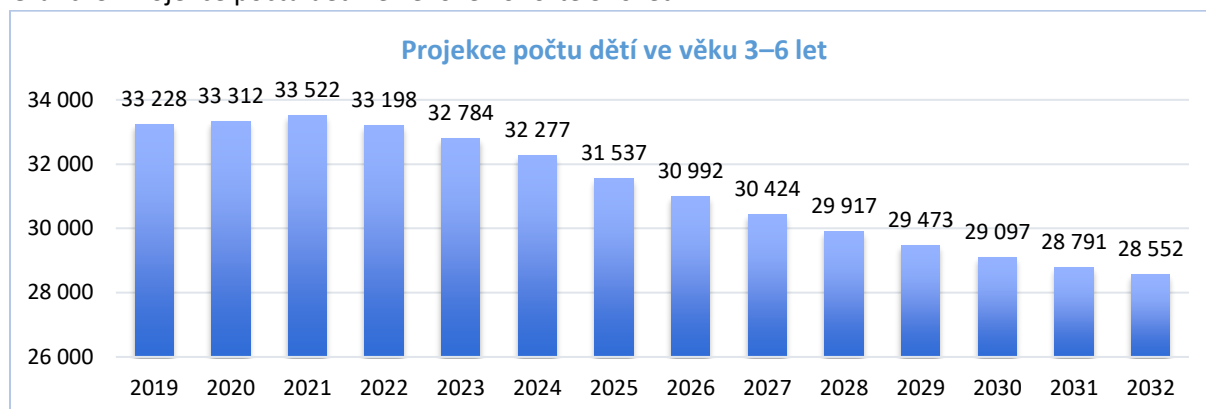
Zdroj: portál ÚIV

V souladu s populačním trendem, tedy nižší porodností, by mělo v následujícím období dojít k poklesu počtu dětí ve věkové kohortě 3–6 let. V případě zachování počtu MŠ a jejich kapacit by mělo dojít k významnému zvýšení dostupnosti předškolního vzdělání již pro děti od tří let. Průměrný počet dětí na jednu MŠ v Ústeckém kraji odpovídá průměru v ČR²³.

²² Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2023–2027, s. 32

²³ Analytický podklad pro tvorbu DZ v Ústeckém kraji, s. 9

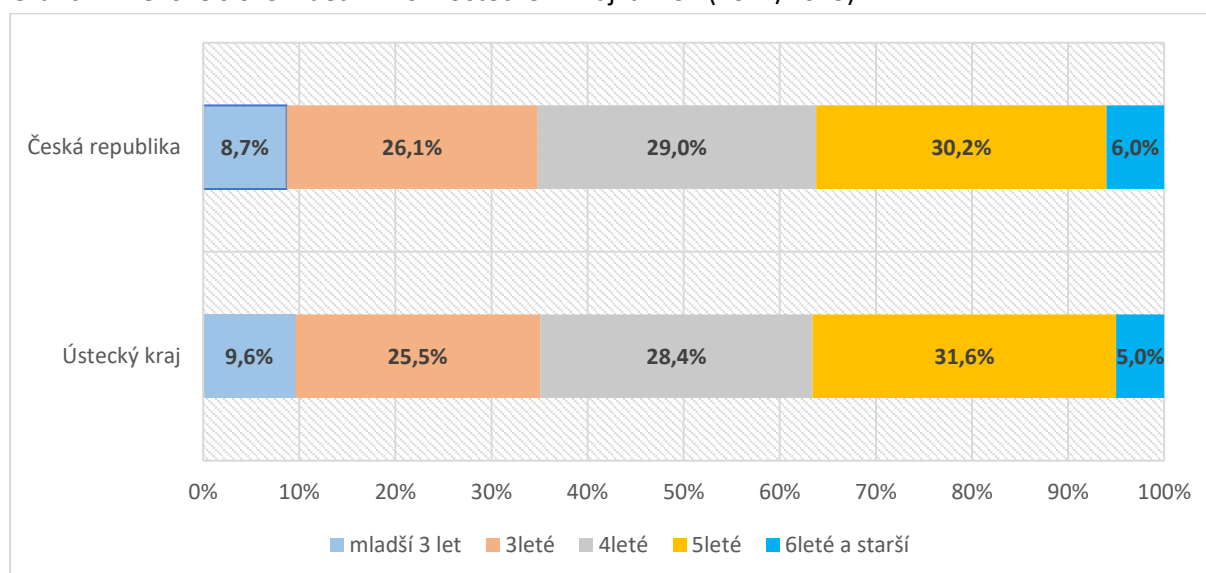
Graf č. 3: Projekce počtu dětí ve věkové kohortě 3–6 let



Zdroj: ČSÚ

Významný vliv na naplněnost MŠ v Ústeckém kraji měla uprchlická krize v důsledku války na Ukrajině. Počet dětí z Ukrajiny, které byly ve velmi krátkém čase přijaty ke vzdělávání v MŠ v ÚK, je cca 400.

Graf č. 4: Věkové složení dětí v MŠ v Ústeckém kraji a v ČR (2022/2023)



Zdroj: ČSÚ, Školy a školská zařízení 2022/2023

Ve věkovém složení dětí v MŠ panují napříč kraji značné rozdíly. U skupiny mladších 3 let patří Ústecký kraj k průměru (nejvyšší hodnotu vykazuje kraj Olomoucký, a to 11,1 %, nejnižší kraj Jihomoravský s 6,5 %). U 3letých, 4letých a 5letých dětí jsou podíly velmi podobné u všech krajů (s rozdíly v rozmezí 2 až 3 p. b.). Skupina 6letých a starších dětí je v rámci MŠ nejvyšší v Olomouckém kraji (7,8 %), kraj Ústecký patří spolu s krajem Karlovarským a Prahou k opačnému pólu. Pro kontext je však nutné uvést, že tyto kraje mají nejvyšší podíl základních škol disponujících přípravnou třídou (v Ústeckém kraji 23,9 %).²⁴

²⁴ ČSÚ, Školy a školská zařízení, s. 14, graf 1.15

4.1.2 Specifika regionu s dopadem na podmínky a kvalitu vzdělávání

Dle národních i mezinárodních výzkumů a šetření (např. PISA 2018 nebo závěry OECD) je klíčové, aby dítě navštěvovalo MŠ po dobu 3 let a více před vstupem do základní školy. Děti, které nenavštěvují MŠ, jsou vystaveny riziku, že jejich neúčast na předškolním vzdělávání negativně ovlivní jejich budoucí úspěšnost v dalších stupních vzdělávání. Dodržením této délky vzdělávání rodič prokazatelně zvyšuje dítěti šanci na lepší vstup do ekonomického života v jeho dospělosti.

V Ústeckém kraji je ve věkové kohortě dětí ve věku **3–5 let nejnižší podíl jejich zastoupení v předškolním vzdělávání** (přibližně o 6 p. b. méně, než je republikový průměr)²⁵. V Ústeckém kraji se výrazně projevují vlivy velkého množství sociálně vyloučených lokalit a vysokého socioekonomického zatížení rodin v nižším zastoupení dětí v MŠ. Jedná se o významný faktor, jenž negativně ovlivňuje vzdělanostní strukturu obyvatelstva ÚK, což ve svém důsledku má také vliv na pracovní trh a na ekonomickou zátěž regionu.

Účast na předškolním vzdělávání úzce závisí také na jeho dostupnosti. Na úrovni okresů má Ústecký kraj **problém s dostupností** a nižší úspěšností rodičů s žádostí o přijetí jejich dětí zejména v okresech Teplice a Ústí nad Labem, horší dostupnost je také v okresech Louny, Litoměřice a Děčín²⁶.

Tabulka č. 9: Podíl dětí ve věku 3-5 let z populačního ročníku, které navštěvují předškolní vzdělávání

Území	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Průměr ČR	88,0 %	89,8 %	89,6 %
Ústecký kraj	81,1 %	83,0 %	83,9 %

Zdroj: PAQ Research

Pro úspěšný rozvoj každého dítěte v předškolním vzdělávání bývá rovněž důležité, v jakém počtu dětí se ve třídě vzdělává. Hodnota úzce koreluje s možností pedagogického pracovníka (dále PP) pracovat s dítětem dle jeho individuálních potřeb. V uplynulých dvou školních letech (2022/2023 a 2021/2022) se v ÚK jedná o průměrnou hodnotu 21,4 dítěte na třídu, což jej spolu s krajem Olomouckým řadí na druhou až třetí nejpříznivější hodnotu v rámci ČR.

Dalším faktorem, jenž ovlivňuje předškolní vzdělávání, ale i věkovou strukturu žáků ZŠ, jsou **odklady povinné školní docházky**. V průběhu posledních tří školních let (2020/2021 až 2022/2023) se odklad povinné školní docházky v ÚK týkal zhruba 28 % dětí²⁷. Ve srovnání s ostatními kraji ČR se jedná se o druhou nejvyšší hodnotu.

²⁵ Analytický podklad pro tvorbu DZ v Ústeckém kraji, s. 10

²⁶ ČŠI, České školství v mapách, 2022, s. 25, mapa 3

²⁷ PAQ Research, viz [Odklady povinné školní docházky 2020/21, 2021/22 a 2022/23, pouze Ústecký kraj / DataPAQ](#)

Tabulka č. 10: Odklady povinné školní docházky v Ústeckém kraji dle ORP (MŠ a přípravné třídy) v %

Území	Školní rok		
	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Průměr ČR	22,9	25,5	24,3
Bílina	26,2	18,9	24,3
Děčín	24,2	31,3	28,1
Chomutov	31,6	38,3	35,5
Kadaň	23,8	28,9	26,2
Litoměřice	25,2	33,5	26,3
Litvínov	33,3	40,0	33,1
Louny	25,9	27,7	27,3
Lovosice	25,3	23,0	23,9
Most	28,8	36,1	31,9
Podbořany	20,2	30,9	29,8
Roudnice nad Labem	22,0	27,0	26,2
Rumburk	24,7	23,6	25,9
Teplíce	24,5	23,9	24,0
Ústí nad Labem	24,2	27,1	24,5
Varnsdorf	34,9	37,2	45,4
Žatec	40,7	38,3	39,1

Zdroj: PAQ Research

Příčin ovlivňujících tento stav je více. Významnou roli však hraje zejména motivace rodičů, kteří v mnoha případech nejednají v nejlepším zájmu svých dětí a dále pak poradenská zařízení, která často postupují nejednotně. Může se pak jednat o důvody zdůrazňující znevýhodnění dítěte (špatná grafomotorika, nesamostatnost dítěte, vady řeči, nedostatečná pozornost, zdravotní omezení aj.), dále např. well-being (prodloužené dětství, větší šance být ve třídě úspěšné aj.) a také ty týkající se vzdělávacího systému a školy (větší šance umístit dítě do menší třídy aj.). V Ústeckém kraji se vyšší procento odkladů objevuje zejména v ORP Varnsdorf, Žatec, Chomutov a Litvínov.

V souvislosti s povinnou školní docházkou (dále PŠD) Ústecký kraj zaznamenává zvyšující se počet **přípravných tříd**, které jsou zřizovány dle § 47 odst. 1 školského zákona. Přípravné třídy se zřizují pro děti, u kterých je předpoklad, že zařazení do této třídy vyrovná jejich vývoj, přednostně jsou pak určeny pro děti s odkladem. Jedinou podmínkou povolení zřízení přípravné třídy je, že se v ní bude vzdělávat nejméně 10 dětí. Rozhodne-li se však zřizovatel povolit výjimku z nejnižšího počtu dětí, lze rovněž za určených podmínek třídu zřídit. V Ústeckém kraji je v rámci ČR využívána možnost vzdělávání šestiletých a starších dětí v přípravné třídě velmi vysoká (druhá nejvyšší po KVK), což souvisí také s již zmíněnou vysokou mírou odkladů.

Tabulka č. 11: Podíl šestiletých a starších dětí v přípravné třídě nebo přípravném stupni

Území	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Průměr ČR	4,1 %	4,9 %	5,7 %
Ústecký kraj	11,1 %	12,8 %	14,2 %

Zdroj: PAQ Research

Ústecký kraj evidoval ve školním roce 2022/2023 celkem 93 přípravných tříd na 68 základních školách, což z něj činí jeden z krajů, v nichž přípravné třídy zřízené při základních školách kapacitně doplňují MŠ

nejvíce. Znamená to tedy jeden z nejvyšších podílů na celkovém počtu běžných základních škol a rovněž na celkovém počtu tříd v těchto školách v ČR²⁸. Rostoucí trend je rovněž ovlivněn nárůstem počtu příchozích dětí – cizinců.

Tabulka č. 12: Vývoj počtu přípravných tříd a v nich se vzdělávajících dětí

Školní rok	Počet tříd	Počet dětí
2022/2023	93	1 196
2021/2022	79	1 026
2020/2021	71	914
2019/2020	69	894
2018/2019	56	634

Zdroj: výkonové výkazy

Podíl dětí – cizinců vzdělávajících se v MŠ je s hodnotou 2,6 % pod republikovým průměrem. Ten je však významně ovlivněn hlavním městem Praha. Největší podíl dětí – cizinců navštěvujících MŠ v ÚK tvoří Ukrajinci (56,7 %) a Vietnamci (21,8 %) ²⁹.

V uplynulém období v Ústeckém kraji došlo k nárůstu počtu dětí v MŠ zapsaných v **individuálním vzdělávání**. U předškolních dětí se může jednat o splnění zákonné povinnosti, tj. že dítě nastoupí k předškolnímu vzdělávání v řádném termínu, ačkoli v jiné než standardní formě. Od školního roku 2019/2020 do 2022/2023 se podíl těchto dětí zvýšil z 1,6 % na 2,3 %.

V mateřských školách mezi lety 2020-2023 došlo k **nárůstu počtu dětí se speciálními vzdělávacími potřebami** (SVP) o 26,6 %³⁰. V návaznosti na uplynulé období stále pokračuje integrace zdravotně postižených dětí v běžných třídách MŠ. V Ústeckém kraji byl ve školním roce 2022/2023 podíl těchto dětí v běžných třídách MŠ (4,7 %) třetí největší ze všech krajů ČR³¹. To s sebou nese i vyšší zátěž a nároky na pedagogické pracovníky v MŠ.

V okrese Děčín a Ústí nad Labem je pak evidován nejvyšší podíl nekvalifikovaných učitelů v MŠ.³²

Problematika dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je blíže uvedena v kapitole E Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu.

4.1.3 Shrnutí – podpora strategických oblastí

K hlavním úkolům v oblasti předškolního vzdělávání patří i nadále zvyšování účasti dětí na předškolním vzdělávání a s tím spojená podpora efektivního a systematického posilování sítě MŠ k zajištění dostatečných kapacit se zaměřením na vyrovnání rozdílů mezi jednotlivými regiony. Dále pak posilování rovných podmínek a příležitostí ke vzdělávání, podpora začleňování dětí ze sociálně a ekonomicky znevýhodněného prostředí, které navazují již na předchozí opatření novely školského zákona zavádějící povinné předškolní vzdělávání pro děti, které do začátku školního roku dosáhnou pěti let věku. V tomto ohledu bude třeba využít dílčích organizačních a finančních intervencí MŠMT,

²⁸ ČSÚ, Školy a školská zařízení 2022/2023, s. 22, tab. 1.7

²⁹ Str. 17, graf 1.18 dtto

³⁰ Výkonové výkazy

³¹ ČSÚ, Školy a školská zařízení 2022/2023, s. 20, graf 1.23

³² Česká školní inspekce, České školství v mapách, Prostorová analýza podmínek, průběhu a výsledků předškolního, základního a středního vzdělávání, s. 36, mapa 13

součinnosti s MPSV, OSPOD či NNO, pomocí nichž bude možné začlenění sociálně znevýhodněných dětí předškolního věku zvyšovat.

Nejen v Ústeckém kraji, ale v celé České republice, je dlouhodobě zaznamenáván nárůst počtu odkladů začátku PŠD. Důslednou a pravidelně prováděnou pedagogickou diagnostikou a systematickou podporou v souladu s individuálními vzdělávacími potřebami každého předškolního dítěte či implementací formativního hodnocení v MŠ lze podporovat snížení množství odkladů povinné školní docházky. V tomto ohledu bude důsledným metodickým řízením školských poradenských zařízení (dále ŠPZ) nutné podpořit vytváření účinných systémů zaměřených na oblast minimalizace rizik spojených se školní neúspěšností dětí a s tím spojené eliminace odkladů začátku PŠD. Posilována by měla být také spolupráce mezi rodinou a školním prostředím, zejména rozvíjením forem spoluúčasti rodičů na činnosti školy a zapojováním do společných aktivit.

Jedním ze základních cílů je i nadále podporovat schopnost MŠ vytvářet vhodné podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, uplatňovat účinné postupy pro efektivní prevenci a kompenzaci nerovností v dosahovaných výsledcích, zajistit optimální podmínky pro společné vzdělávání a rozvoj všech dětí a podpořit jejich vzdělávací úspěšnost. S ohledem na nárůst počtu dětí – cizinců, zejména v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině, je potřeba dále zajišťovat podporu MŠ ve vzdělávání těchto dětí, které mají specifické potřeby.

Je vhodné včasné a přesně diagnostikovat děti již v průběhu předškolního vzdělávání a následně intervenovat formou podpůrných opatření (dále PO) navrhovaných ŠPZ. Důležitou oblastí, která nesmí zůstat opomenuta, je podpora dětí nadaných. Je potřeba tyto děti včasné vyhledávat a identifikovat, podpořit jejich nadání a optimálně je vzdělávat.

Předškolní vzdělávání je institucionálně zajišťováno mateřskými školami, které jsou převážně zřizovány obcí nebo privátním sektorem. S ohledem na tuto skutečnost má kraj omezené kompetence zasahovat do chodu a rozvoje většiny MŠ.

I přesto je třeba akceptovat zájem o předškolní vzdělávání pro děti již od dvou let v MŠ ve větší míře než dosud, byť děti mladší tří let nemají na přijetí právní nárok. Předcházet tomu by mělo jak zajištění vhodného materiálního vybavení pro tuto věkovou kategorii, tak bezpečnostních a hygienických podmínek.

4.1.4 Vybrané problémové oblasti

- nižší účast dětí v Ústeckém kraji na předškolním vzdělávání, včetně dětí ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí,
- narůstající počet dětí s vadami řeči a zároveň nízký podíl pedagogických pracovníků MŠ kvalifikovaných v oblasti preventivní logopedické péče,
- vysoký podíl odkladů povinné školní docházky,
- vyšší podíl nekvalifikovaných PP v MŠ v některých okresech Ústeckého kraje,
- nedostatečná příprava pedagogů pro individualizované postupy při práci s heterogenními skupinami dětí,
- nedostatečné využívání moderních výukových metod,
- vyšší podíl dětí-cizinců v předškolním vzdělávání.

4.1.5 Přehled opatření

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
A.1	Zvýšení podílu dětí v ÚK účastnících se předškolního vzdělávání	A.1.1	Využít uvolňujících se kapacit MŠ pro zvýšení podílu dětí na předškolním vzdělávání, svazkování, sdílení kapacit v regionu	Podíl dětí ve věkové kohortě 3–5 let účastnících se předškolního vzdělávání 90 %	2024–28	Zřizovatelé, MŠ	MŠMT, zřizovatelé
		A.1.2	Nastavit spolupráci zřizovatelů, NNO a MŠ pro zvýšení motivace zákonných zástupců s vyšším socioekonomickým zatížením k účasti jejich dětí na předškolním vzdělávání (využít osvědčené postupy jako snížení finanční náročnosti předškolního vzdělávání apod.)	Počet obcí s nastavenou spoluprací – 20	2024–28	KUUK, zřizovatelé, NNO, MŠ	zřizovatelé, ESIF
		A.1.3	Realizace tzv. Šablon pro MŠ v oblasti personální podpory – sociální pedagog	Počet zvolených Šablon – 80	2024–28	MŠ	OP JAK
		A.1.4	Realizace tzv. Šablon pro MŠ v oblasti personální podpory – spolupráce s rodiči dětí, MŠ a veřejností	Počet zvolených Šablon – 100	2024–28	MŠ	OP JAK
A.2	Snížení podílu dětí s odkladem povinné školní docházky	A.2.1	Analýza příčin odkladů povinné školní docházky	Zpracovaná analýza – 1	2024–25	KUUK, PPP	ÚK
		A.2.2	Zlepšení metodické řízení ŠPZ v oblasti školní zralosti	Snížení podílu odkladů PŠD – o 8 %	2024–28	KUUK, PPP, MŠMT	ÚK
		A.2.3	Realizace DVPP pro zlepšení práce s heterogenní skupinou dětí – využití tzv. Šablon	Počet podpořených PP – 200	2024–28	MŠ	ESIF – OP JAK
A.3	Zvýšení podílu kvalifikovaných PP v MŠ	A.3	Zápis nových pedagogických oborů, navýšení kapacit pedagogických oborů na SŠ	Podíl kvalifikovaných PP v MŠ – 98 %	2024–28	KUUK, SŠ	ÚK

A.4	Zvýšit využívání moderních výukových metod v MŠ	A.4.1	Realizace DVPP zaměřené na moderní výukové metody	Počet podpořených PP – 600	2024–28	MŠ, MAP	OP JAK – Šablony, MAP
		A.4.2	Realizace aktivit zaměřených na inovativní způsoby vzdělávání	Počet aktivit/šablon realizovaných MŠ – 120	2024–28	MŠ, MAP	OP JAK – Šablony, MAP
A.5	Podpora MŠ integrace vyššího podílu dětí – cizinců	A.5.1	Realizace tzv. Šablon pro MŠ – Podpora dětí s odlišným mateřským jazykem	Počet zvolených Šablon – 100	2024–28	MŠ	OP JAK – Šablony
		A.5.2	Realizace tzv. Šablon pro MŠ v oblasti personální podpory – dvojjazyčný asistent.	Počet zvolených Šablon – 50	2024–28	MŠ	OP JAK – Šablony

4.2 B. Základní vzdělávání

Oblast základního vzdělávání zahrnuje primární a nižší sekundární vzdělávání (první a druhý stupeň) po dobu povinné školní docházky.

Možnosti, jak zasáhnout do struktury základních škol, má Ústecký kraj značně omezené, neboť povětšinou není jejich zřizovatelem, výjimku zastupují školy speciální. Školský zákon však dává kraji kompetenci k povolování přípravných tříd. Ty umožňují dětem v posledním roce před zahájením povinné školní docházky vyrovnat jejich vývoj a případné nerovnosti ve vzdělávání.

4.2.1 Základní přehled

Tabulka č. 13: Počet a struktura základních škol dle okresu a zřizovatele

Okres	Zřizovatel				Celkem
	Ústecký kraj	obec	církev	privátní sektor	
Děčín	4	42	1	4	51
Chomutov	0	34	0	5	39
Litoměřice	4	43	1	4	52
Louny	3	34	0	0	37
Most	2	24	0	4	30
Teplice	4	30	1	3	38
Ústí nad Labem	2	30	1	1	34
Celkem	19	237	4	21	281

Zdroj: portál ÚIV

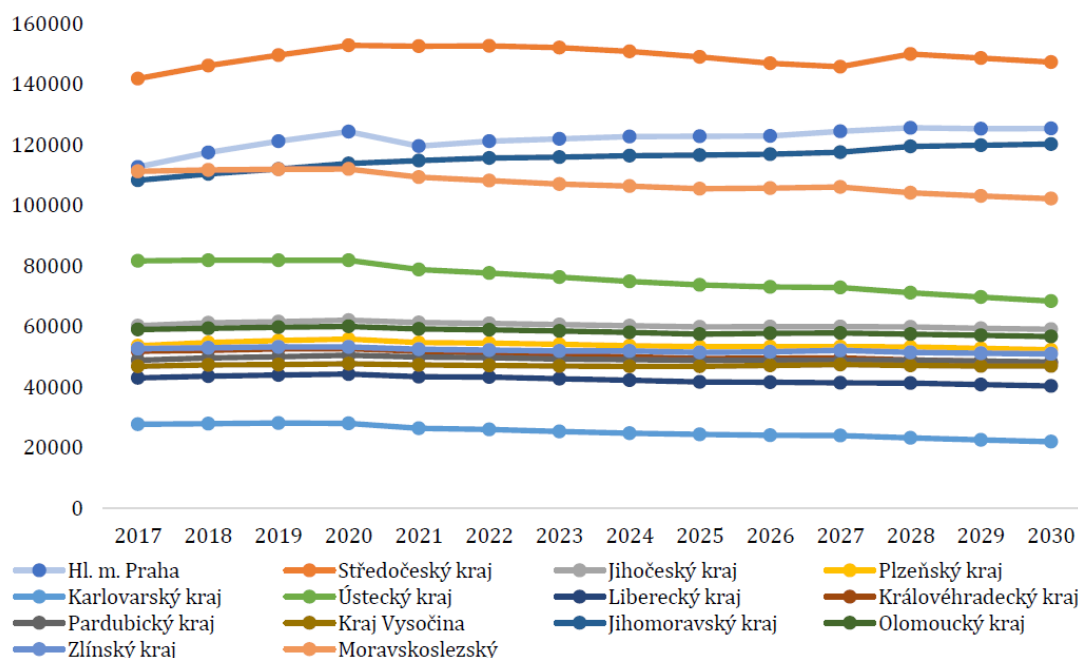
V Ústeckém kraji vykonávalo ve školním roce 2022/2023 činnost základní školy celkem 281 právnických osob. Většinu z nich (84,3 %) zřizovala obec. Téměř 7 % základních škol zřizoval Ústecký kraj, 7,5 % privátní sektor a zbylých 1,4 % církev. Ve školách zřizovaných obcí se ve školním roce 2022/2023 vzdělávalo 72 434 žáků, v krajských 2 389 žáků (převážně ve speciálních třídách), v privátních 1 959 (převážně v běžných třídách) a v církevních 349 žáků (jen v běžných třídách).

Dle demografické predikce ve věkové kohortě 6–14 let čeká ÚK do roku 2030 ve srovnání s ostatními kraji ČR nejvýraznější pokles počtu dětí. Skutečný počet dětí, které plní povinnou školní docházku však

ovlivňují další faktory jako například míra odkladů, počty žáků opakujících ročník³³ a migrace – aktuálně spojená zejména s válkou na Ukrajině. Přesto lze v dlouhodobém horizontu očekávat pokles počtu žáků na ZŠ, který bude v důsledku poměrně významný.

Obrázek č. 7: Demografie ve věku 6–14 let v rámci ČR

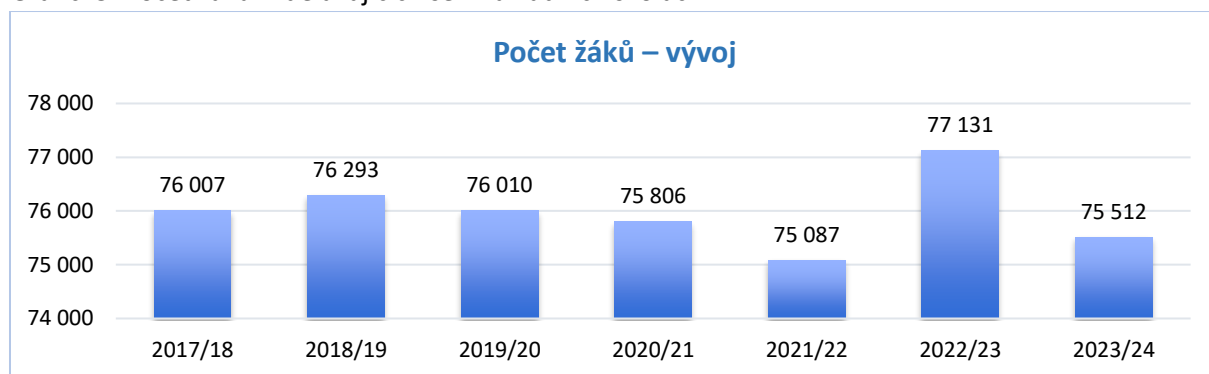
Graf 18 – Přehled vývoje a předpokládaného vývoje počtu osob ve věku 6 až 14 let



Zdroj: DZ ČR, s. 146

Počet žáků plnících povinnou školní docházku v základních školách v průběhu předchozího sledovaného období kolísá. Významnou odchylkou je školní rok 2022/2023, kdy je evidován nárůst související s přijetím žáků ukrajinské národnosti do základního vzdělávání³⁴.

Graf č. 5: Počet žáků vzdělávajících se v základních školách



Zdroj: Výkonové výkazy, ČSÚ, upraveno SMT

Vývoj počtu individuálně integrovaných žáků v ZŠ je uveden v kapitole 4.5 E Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky, v části 4.5.3 Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami.

³³ Ve školním roce 2022/2023 se v Ústeckém kraji jednalo o 1,1 % žáků, tj. nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání.

³⁴ Dle šetření MŠMT k 31. 3. 2023 se jednalo o 2 540 žáků.

4.2.2 Žáci – cizinci

Mezi školními roky 2021/2022 a 2022/2023 se podíl žáků jiné než české národnosti zvýšil z 2,5 % na 6,0 %. K takto významnému navýšení došlo v důsledku války na Ukrajině a s ní související migrační krizí. Stále se však jedná o podíl pod republikovým průměrem (7,2 %). V reakci na tuto situaci došlo v kraji k výraznému rozšíření škol určených k poskytování bezplatné jazykové přípravy. Níže je uvedena tabulka znázorňující procentuální podíl žáků – cizinců ze všech žáků v daném ORP na území Ústeckého kraje.

Tabulka č. 14: Žáci – cizinci v ZŠ dle ORP

Obec rozšířenou působností (ORP)	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Průměr ČR	3,0 %	3,2 %	7,2 %
Bílina	3,1 %	2,8 %	6,2 %
Děčín	1,1 %	1,2 %	3,2 %
Chomutov	2,7 %	2,8 %	6,4 %
Kadaň	2,7 %	3,3 %	7,7 %
Litoměřice	1,5 %	1,6 %	5,0 %
Litvínov	1,7 %	1,6 %	4,4 %
Louny	1,9 %	2,2 %	4,6 %
Lovosice	1,7 %	2,4 %	4,8 %
Most	2,9 %	3,1 %	7,2 %
Podbořany	1,5 %	1,5 %	3,2 %
Roudnice nad Labem	1,7 %	1,9 %	4,8 %
Rumburk	1,9 %	1,9 %	4,9 %
Teplice	3,1 %	3,5 %	8,0 %
Ústí nad Labem	3,0 %	3,1 %	6,9 %
Varnsdorf	1,5 %	1,5 %	3,5 %
Žatec	2,7 %	3,2 %	7,1 %

Zdroj: PAQ Research

Spolu s podílem žáků – cizinců (všech národností jiné než české) je však nutné reflektovat právě i podíl žáků z Ukrajiny, a to s ohledem na příčinu jejich příchodu a na celkový nárůst v relativně krátkém časovém období. To s sebou nese značné zatížení pro školy a učitele, které je však do určité míry kompenzováno účinnými opatřeními – např. ukrajinským asistentem, navýšením počtu škol určených pro bezplatnou výuku českého jazyka, a jinými.

Tabulka č. 15: Podíl tříd ZŠ s více než 5 ukrajinskými žáky dle ORP*

ORP	Podíl tříd ZŠ s více než 5 ukrajinskými žáky
Průměr ČR	1,0 %
Teplice	2,1 %
Podbořany	1,3 %
Most	1,0 %
Ústí nad Labem	0,9 %
Žatec	0,8 %
Kadaň	0,5 %
Chomutov	0,3 %

*Ostatní, v tabulce neuvedené, ORP v kraji vykazují nulové hodnoty.

Zdroj: PAQ Research

Vývoj počtu žáků-cizinců ukrajinské národnosti v absolutních hodnotách pak znázorňuje následující statistika. Z ní je patrný značný nárůst dětí a žáků právě mezi školními roky 2021/2022 a 2022/2023.

Tabulka č. 16: Vývoj počtu ukrajinských dětí a žáků

Školní rok	Mateřské školy	Základní školy	Střední školy
2023/2024	621	2 809	690
2022/2023	679	3 065	503
2021/2022	121	447	139
2020/2021	99	369	109

Zdroj: výkonové výkazy

Bezplatná jazyková příprava se v souladu s § 20 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění (dále jen školský zákon) a souvisejícím § 10 až § 11b vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, v platném znění, týká žáků – cizinců (s jiným než českým občanstvím), kteří plní povinnou školní docházku na území České republiky po dobu nejvýše 12 měsíců. V rámci každé obce s rozšířenou působností v ÚK je určena alespoň jedna základní škola, která bezplatnou jazykovou přípravu poskytuje. V Ústeckém kraji tuto přípravu aktuálně poskytuje 31 základních škol v prezenční formě, z toho 1 škola rovněž distančním způsobem. Metodickou podporu kmenovým i určeným školám zajišťují krajská centra podpory Národního pedagogického institutu ČR (dále NPI ČR).

4.2.3 Specifika regionu s dopadem na kvalitu a výsledky vzdělávání

V základním školství se v Ústeckém a Karlovarském kraji soustředí více problémů než v ostatních krajích ČR. Významným determinantem toho stavu je **vyšší podíl dětí/žáků z rodin s nízkým socioekonomickým statusem (SES)**, který zahrnuje, mimo jiné, problémy s chudobou, bydlením, exekucemi apod.

S kvalitou vzdělávání úzce souvisí **nedostatek kvalifikovaných³⁵ a aprobovaných³⁶ učitelů**. V mezikrajském srovnání je v ÚK třetí nejvyšší podíl počtu hodin, které jsou na ZŠ vyučovány učitelem bez potřebné kvalifikace (12,3 %)³⁷. Co se týká aprobovaně odučených hodin, je situace ještě složitější. Dle ČŠI³⁸ existuje vztah mezi personálním zabezpečením výuky a mírou exekucí. Čím více je v regionu exekucí, tím horší je personální zabezpečení výuky. Indikátor míry exekucí nasvědčuje horšímu socioekonomickému rozvoji regionu, což snižuje atraktivitu regionu pro absolventy pedagogických fakult vysokých škol. Problematická situace se pak promítá do všech stupňů vzdělávání a napříč předměty. V roce 2022 bylo průměrně 69 % hodin matematiky na ZŠ odučeno aprobovaně, zatímco průměr ČR byl přibližně 83 %. V českém jazyce se ÚK naopak nachází na úrovni průměru ČR, tj. zhruba na 85 % aprobovaně odučených hodin.

Stejně jako v minulém období, stále přetrvávají rizika plynoucí z nedostatečného počtu aprobovaných učitelů, ať již v důsledku odcházejících učitelů ze systému vzdělávání na základě nepříznivé věkové struktury, či nedostatku absolventů a jejich následného nástupu a setrvání v profesi učitele. Tématu pedagogických pracovníků (dále PP) se podrobněji věnuje kapitola 3.5 D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol.

Podle ČŠI³⁹ se až na výjimky v celém kraji žáci základních škol v posledních 5–6 letech **zhoršili ve výsledcích vzdělávání**. V průzkumech matematické gramotnosti (TIMSS) se skóre žáků v kraji sice zlepšilo (tak jako v celé ČR), ale stále platí, že výsledky jsou v mezikrajském srovnání nejslabšími. Podrobnější informace poskytuje ČŠI prostřednictvím publikace *České školství v mapách*, v níž uvádí průměrné skóre výsledků šetření z matematiky, českého a anglického jazyka v 5. a 9. ročníku ZŠ dle ORP⁴⁰.

Dle vyhodnocení výsledků vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků základních škol a víceletých gymnázií 2022/2023 dosahují žáci 5. tříd v ÚK s průměrnou úspěšností 63 % nejhorších výsledků testů z českého jazyka (průměr ČR 68 %) a s průměrnou úspěšností 43 % také nejhorších výsledků testů z matematiky (průměr ČR 51 %). Poslední místa v průměrné úspěšnosti testů z českého jazyka s hodnotou 58 % (průměr ČR 65 %) obsadili také žáci 9. tříd a s hodnotou průměrné úspěšnosti 41 % rovněž i v matematice (průměr ČR 53 %, 41 % vykazují také žáci KVK).⁴¹

Pouze 11,1 % žáků konajících jednotnou přijímací zkoušku (dále JPZ) na SŠ se umístilo v horní pětině nejlepších výsledků. V mezikrajském srovnání jsou na tom hůře pouze žáci z KVK (10,6 %). Republikový průměr činí 20,5 % žáků.⁴²

Výsledky vzdělávání formou testování ovšem samy o sobě nevypovídají o situaci na úrovni mikroregionů. V rámci Ústeckého kraje, v němž panují spíše horší socioekonomické podmínky a kde

³⁵ Pozn. Kvalifikace je odborná způsobilost pro přímou pedagogickou činnost podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ Pozn. Aprobace je způsobilost vyučovat určitý předmět na určitém druhu školy získaná ukončením určitého vzdělání.

³⁷ PAQ Research, viz [Nekvalifikovaná výuka \(2023/24\) po krajích / DataPAQ](#)

³⁸ ČŠI, České školství v mapách, 2022

³⁹ [INFO informacni magazin leden 2022.pdf \(csicr.cz\)](#)

⁴⁰ ČŠI, České školství v mapách, 2022, s. 185, mapa 117

⁴¹ ČŠI, Tematická zpráva – Vyhodnocení výsledků vzdělávání žáků na úrovni 5. a 9. ročníků ZŠ

⁴² PAQ Research, viz [Žáci v horní pětině u jednotné přijímací zkoušky v 9. třídě z žáků KONAJÍCÍCH ZKOUŠKU \(průměr 2018–2020\) po krajích / DataPAQ](#)

index kvality života⁴³ patří k nejnižším v rámci ČR, jsou školy a školská zařízení schopny v některých regionech systematicky a efektivně pracovat těmito aspekty navzdory⁴⁴. Vyšší úspěšnost vzdělávání, než by odpovídala předpokladu na základě socioekonomické zátěže území, vykazují ORP Litvínov a ORP Kadaň (obě území se v tomto ukazateli řadí mezi nejlepší v ČR).

S negativními jevy ve vzdělávání úzce souvisí další ukazatel – **nedokončování základního vzdělávání**. Ve školním roce 2022/2023 předčasně ukončilo základní vzdělávání 8,8 % žáků v Ústeckém kraji⁴⁵. Jedná se o nejhorší výsledek v mezikrajském srovnání. Při zmírnění tohoto negativního jevu hrají důležitou roli školy, OSPOD, zřizovatelé a také neziskové organizace. V celorepublikovém srovnání je nejvyšší podíl žáků, kteří nedokončí základní vzdělávání, v ORP Bílina. Na druhém místě je ORP Rumburk, kde je však situace významně příznivější. Možnost doplnit si základní vzdělání pak umožňuje § 55 odst. 3 školského zákona. V Ústeckém kraji nabízí kurz za účelem získání základního vzdělání celkem 10 základních škol.

Tabulka č. 17: Nedokončování základního vzdělávání dle ORP v průměru za 2019/20-2022/23

Obec s rozšířenou působností (ORP)	Míra nedokončování základního vzdělávání
Průměr ČR	3,6 %
Bílina	23,8 %
Děčín	7,8 %
Chomutov	10,2 %
Kadaň	5,5 %
Litoměřice	4,1 %
Litvínov	7,3 %
Louny	6,7 %
Lovosice	4,6 %
Most	10,1 %
Podbořany	8,9 %
Roudnice nad Labem	4,1 %
Rumburk	13,4 %
Teplice	7,9 %
Ústí nad Labem	10,1 %
Varnsdorf	7,0 %
Žatec	12,1 %

Zdroj: PAQ Research

Ústecký kraj se dále vyznačuje dlouhodobě **nejvyšším průměrným počtem zameškaných hodin** i průměrným počtem neomluvených hodin na žáka. Vysoká míra absencí ve výuce zvyšuje riziko školní neúspěšnosti žáků i **předčasných odchodů ze vzdělávání**. Na úrovni školy je žádoucí nastavit vhodné mechanismy pro včasnou identifikaci a efektivní řešení tohoto problému včetně zlepšení komunikace mezi učiteli a rodiči. Zároveň je nutné odhalit příčiny absencí a dle toho individualizovat pomoc žákům.

⁴³ Ten vychází z dat Sčítání lidu, domů a bytů 2011 a socioekonomických proměnných jako nezaměstnanost, podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním, průměrná délka dožití, míra sebevražd, rozvodovost atd., viz Analytický podklad pro tvorbu DZ v Ústeckém kraji, s. 21

⁴⁴ PAQ Research, viz [Kde překonávají podmínky a kde zaostávají – Mapa vzdělávacího neúspěchu \(mapavzdelavani.cz\)](#)

⁴⁵ ČSÚ, Školy a školská zařízení 2022/2023, s. 33

Průměr ČR v tomto ukazateli činí 87,5 hodin na žáka ročně⁴⁶, zatímco v ÚK se jedná o 100,6 hodin. Vysoká míra absence pak zpravidla ovlivňuje vzdělávací výsledky⁴⁷.

4.2.4 Shrnutí – podpora strategických oblastí

Základní vzdělávání čelí v Ústeckém kraji celé řadě výzev, které jsou do značné míry determinovány **socioekonomickým zatížením regionu a vysokou závislostí mezi úspěšností ve vzdělávání a socioekonomickým zázemím žáků**. Tyto faktory mají za následek poměrně vysokou vzdělávací neúspěšnost žáků v Ústeckém kraji. Cílem je tuto závislost snížit, jinými slovy snížit nerovnosti, ideálně je zcela eliminovat.

Ze závěrů analýz vyplývá, že nepříznivým vstupním podmínkám ve vzdělávání lze v území, díky opatřením nastaveným příslušnými aktéry (zřizovateli, školami, MAP atd.), dosáhnout lepších výstupů a výsledků vzdělávání, než jaké by byly předpokládány na základě socioekonomického zatížení území.

Je potřeba **zvýšit podíl výuky odučené aprobovanými učiteli**, zejména matematiky, přírodních věd a cizích jazyků. V této souvislosti je potřeba zvýšit počet absolventů relevantních studijních programů na vysokých školách (dále VŠ). Zvýšit atraktivitu učitelské profese a výkonu samotného povolání. Dobrý a motivovaný učitel je elementárním předpokladem pro zlepšení výsledků vzdělávání.

Jednou z největších výzev je **snížení podílu žáků, kteří ukončí povinnou školní docházku** v jiném než devátém ročníku, včetně podílu žáků, kteří předčasně odchází ze vzdělávacího systému. Podpora na úrovni škol by měla spočívat v efektivním využití podpůrných pedagogických pozic, zejména sociálního pedagoga, metodika prevence a výchovného poradce. Důležitá je úzká komunikace mezi zákonnými zástupci žáka a školou, která je často složitá z důvodu nezájmu rodičů o vzdělávání jejich dětí. Je nutné zlepšit dostupnost a kvalitu poradenských služeb, jak ve školských poradenských zařízeních (dále ŠPZ), tak ve školních poradenských pracovištích (dále ŠPP). Součástí ŠPP u nejvíce exponovaných škol by měla být samozřejmě i pozice sociálního pedagoga. Nynějšímu stavu na školách spíše odpovídá kombinace rolí výchovného s kariérovým poradcem, což se zejména v kapacitně větších školách nejeví jako efektivní⁴⁸.

Je nutné zvýšit kvalitu práce a koordinaci aktivit metodiků prevence na území ÚK.

Velký důraz bude kladen také na podporu kariérového poradenství (včetně nestereotypního), jako významného preventivního prvku v oblasti předčasných odchodů ze vzdělávání.

Je důležité zlepšit spolupráci a koordinaci základních škol a nestátních neziskových organizací (dále NNO), které se věnují podpoře dětí.

Nadále by měla pokračovat podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále DVPP) v oblasti práce s heterogenní skupinou a podpora DVPP v přírodních vědách a oblastech, které lze považovat za nové fenomény, zejména v umělé inteligenci a mediální gramotnosti (včetně kritického myšlení).

⁴⁶ Průměr hodnot za rok 2015–2021.

⁴⁷ https://www.datapag.cz/?b_sortby=vzdel_neuspesnost_hodnoty_2021&v1=zameskane_hodiny_na_zaka_2015-2021&v2=vzdel_neuspesnost_hodnoty_2021&ft=kraj&fc=3069&vis=barchart

⁴⁸ Více se tomuto tématu věnuje publikace Kariérové poradenství na základních školách v Ústeckém kraji, ISBN 978-80-88140-43-6 vydána v rámci projektu „Podpora úspěšnosti ve vzdělávání v Ústeckém kraji“ (ÚK IKAP B2).

S prudkým technologickým rozvojem v oblasti digitalizace dochází ve společnosti ke změnám, které budou mít velký vliv na požadavky zaměstnavatelů, ale i na kompetence každého jednotlivce v jeho neprofesním, běžném životě. Je potřeba podporovat digitální gramotnost a s tím související dovednosti u žáků v základním vzdělávání. Proto je také potřeba modernizovat infrastrukturu škol v oblasti datové konektivity.

Pro další nezbytný rozvoj kraje je tradičně důležitou komponentou podpora polytechnického vzdělávání. V souladu s tím by mělo docházet k posílení výuky relevantních předmětů a vybudování/modernizaci odborných učeben tak, aby měli žáci základních škol možnost rozvíjet své technické a přírodovědné vědomosti/dovednosti v odpovídajícím prostředí. V rámci podpory polytechnického vzdělávání se v minulých letech osvědčila spolupráce mezi základními a středními školami. Spolupráce by měla být nadále podporována. Popularizace polytechnického vzdělávání by pak měla probíhat napříč všemi aktéry ve vzdělávání.

4.2.5 Vybrané problémové oblasti

- vysoká vzdělávací neúspěšnost žáků,
- neuspokojivé výsledky žáků v matematice a českém jazyce,
- vysoký podíl žáků, kteří ukončí povinnou školní docházku v jiném než 9. ročníku, a předčasné odchody ze vzdělávání,
- nedostatek aprobovaných učitelů matematiky, cizích jazyků a přírodovědných předmětů,
- vysoká míra absence žáků,
- nízké klíčové kompetence a gramotnosti žáků,
- zvyšující se nároky na učitele, související s vyšším podílem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných třídách základních škol,
- nedostatek odborníků na podpůrné pedagogické pozice.

4.2.6 Přehled opatření

- **Opatření na podporu ZŠ také v kapitolách D, E, F a I**

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
B.1	Zvýšení kvality výuky matematiky a českého jazyka	B.1	Realizace DVPP v matematice a českém jazyce	Počet zvolených Šablon – 120	2024–28	ZŠ	OP JAK – Šablony
B.2	Motivovat absolventy SŠ ke studiu pedagogických VŠ studijních programů v oblasti matematiky, přírodních věd a cizích jazyků, včetně jejich motivace pro výkon učitelské profese v ÚK.	B.2	Realizace stipendijního programu pro studenty VŠ ve vybraných studijních programech se závazkem učit na ZŠ v ÚK	Počet podpořených studentů – 60	2024–28	KUUK	ÚK

B.3	Vzdělávání pedagogů ZŠ v práci s heterogenním kolektivem	B.3	Realizace podpory žáků v rámci heterogenního kolektivu ze strany vedení a pedagogů školy	Počet podpořených škol – 100	2024–28	ZŠ	OP JAK – Šablony, MAP
-----	--	-----	--	------------------------------	---------	----	-----------------------

4.3 C. Střední a vyšší odborné vzdělávání

Střední vzdělávání představuje významný pilíř vzdělávacího systému, který formuje a připravuje mladé lidi pro jejich budoucí profesní a osobní život. V rámci Ústeckého kraje nabízí střední školy širokou škálu oborů vzdělání, které reflektují jak tradiční průmyslové kořeny regionu, tak i současné trendy a potřeby trhu práce.

Vyšší odborné vzdělávání má ve vzdělávacím systému stále své zastoupení. Poskytuje absolventům maturitních oborů možnost dalšího zvyšování kvalifikace a také doplňuje v oblasti terciárního vzdělávání nabídku bakalářských studijních programů, které jsou nabízeny na vysokých školách.

Tato kapitola se zaměřuje na současný stav středního a vyššího odborného vzdělávání v Ústeckém kraji a klade důraz na identifikaci klíčových oblastí, ve kterých lze dosáhnout zlepšení. Zároveň si klade za cíl představit strategické směry, které mohou vést k posílení kvality vzdělávání a k podpoře rozvoje kompetencí, které jsou klíčové pro úspěch v dynamické a konkurenční společnosti.

Ústecký kraj je majoritním zřizovatelem středních a vyšších odborných škol v Ústeckém kraji a má tak zásadní vliv na jejich rozvoj.

4.3.1 Základní přehled

V Ústeckém kraji vykonávalo ve školním roce 2022/2023 činnost střední školy celkem 91 právnických osob. Většinu z nich (63,7 %) zřizoval Ústecký kraj, dále 28,6 % privátní sektor, 5,5 % obec či svazek obcí a 2,2 % církev. Ve školním roce 2022/2023 se ve středních školách (dále jen „SŠ“) v ÚK vzdělávalo 33 603 žáků v denní formě vzdělávání. V kraji zřizovaných SŠ 28 227 žáků, v privátních SŠ 4 238, ve SŠ zřizovaných obcí 578 a v církevních 560 žáků. Postavení kraje, jako zřizovatele SŠ, je tedy velmi významné.

Tabulka č. 18: Počet a struktura středních škol dle okresu a zřizovatele

Okres	Zřizovatel				Celkem
	Ústecký kraj	obec	církev	privátní sektor	
Děčín	15	1	1	2	19
Chomutov	7	1	0	0	8
Litoměřice	9	0	0	6	15
Louny	6	0	0	4	10
Most	7	2	0	8	17
Teplice	6	1	1	3	11
Ústí nad Labem	8	0	0	3	11
Celkem	58	5	2	26	91

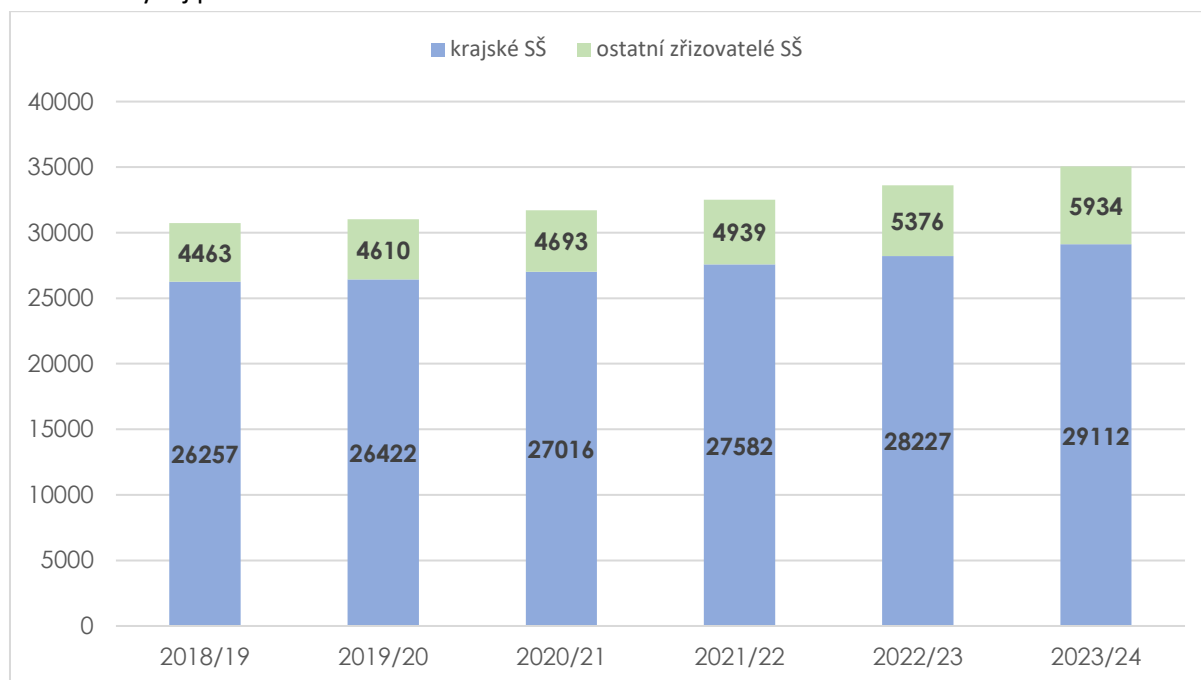
Zdroj: portál ÚIV

Do celkového počtu středních škol jsou zařazeny i školy speciální, které vzdělávají žáky plnící povinnou školní docházku i žáky oboru středního vzdělání – praktická škola jednoletá a dvouletá – ty jsou určeny pro žáky s různým stupněm mentálního postižení. Běžných středních škol zřizovaných ÚK je 51 (včetně jedné konzervatoře) a běžných aktivních středních škol jiných zřizovatelů je 28. Celkem má na území kraje své sídlo **79 běžných a aktivních středních škol všech zřizovatelů**.

Dle demografické projekce by měl být nejvyšší počet obyvatel ve věkové kohortě 15–19 let v Ústeckém kraji v roce 2025. Po tomto roce bude počet osob v této věkové kohortě, relevantní pro střední školství, klesat. Obdobně jako v základním školství, mohou i zde hrát významnou roli nepředpokládané faktory, jako například počty žáků opakujících ročník a míra migrace. Předpokládá se, že počet žáků ve středním vzdělávání bude v budoucích letech ovlivněn, právě z důvodu migrace, žáky z Ukrajiny, kteří zejména v letech 2022 a 2023 nastoupili do základního vzdělávání a postupně se přesunou na střední školy. Jejich počet však v žádném případě není tak vysoký (celkem cca 2 500 žáků, kteří jsou rozprostřeni do devíti tříd ZŠ), aby systém středního školství v ÚK zatížil, případně destabilizoval. Naopak, dočasně může kompenzovat úbytek počtu žáků na SŠ, který bude, s ohledem na dlouhodobé demografické predikce, významný.

Ve středním školství dochází v průběhu posledních několika let k pozvolnému nárůstu počtu žáků (není-li uvedeno jinak, jedná se vždy o žáky v denní formě vzdělávání). Od školního roku 2018/2019 se počet žáků ve středních školách zvýšil o 14,1 %. Přitom vyšší akceleraci můžeme sledovat u počtu žáků SŠ zřizovaných jiným zřizovatelem, než je ÚK. V souladu s výše zmíněnými predikcemi je očekáván pokračující trend nárůstu počtu žáků ve středních školách až do školního roku 2026–2027. V tomto období může počet žáků na SŠ vystoupat až k 38–39 tisícům. Poté by měl jejich počet postupně a dlouhodobě, až na menší odchylky, klesat.

Graf č. 6: Vývoj počtu žáků ve středních školách v denní formě vzdělávání



Zdroj: výkonové výkazy k 30. 9.

Pro školní rok 2024/2025 nabízejí SŠ v ÚK téměř 12 tisíc míst pro žáky do prvních ročníků, přičemž v 9. třídách ZŠ je ve školním roce 2023/2024 8 150 žáků. Nemělo by tedy dojít k situaci, že by nebyly dostatečné kapacity na SŠ v ÚK. Komplikace mohou nastat pouze lokálně a pouze v některých školách/oborech.

Také pro následující období by měly být kapacity středních škol v Ústeckém kraji dostatečné, složitější situace však může nastat v oblasti personálního zabezpečení výuky aprobovanými učiteli – viz kapitola D.

Podle (středních variant) prognóz vydaných NPI ČR⁴⁹ se sníží počet žáků přijímaných do prvních ročníků na SŠ v ÚK mezi lety 2023–2032 o cca 11 %.

4.3.2 Vývoj počtu žáků v oborech středního vzdělávání

4.3.2.1 Nově přijímaní žáci

V Ústeckém kraji bylo ve školním roce 2022/23 přijato 9 637 nových žáků do středního vzdělávání. Ve srovnání s celorepublikovým průměrem je v Ústeckém kraji vyšší podíl nově přijímaných žáků do oborů středního vzdělání s výučním listem (E, H) a naopak méně do gymnázií (K) a středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (LO).⁵⁰

V posledních pěti letech se podíl nově přijímaných žáků do středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou pohybuje průměrně na 41,8 %. Tato kategorie vzdělání je v Ústeckém kraji v pětiletém průměru zastoupena nejvíce. Hned poté se co do podílu řadí střední vzdělání s výučním listem, kam přichází průměrně 36,4 % nově přijímaných žáků. Méně je tomu u gymnázií, kam přichází průměrně

⁴⁹ NPI ČR, Demografická prognóza: Vývoj počtu žáků jako aspekt plánování kapacit ve vzdělávání. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-184&NazevSeo=Demograficka-prognoza-Vyvoj-poctu-zaku-jako->

⁵⁰ Analytický podklad pro tvorbu dlouhodobého záměru vzdělávání a vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji, s. 36

16,9 % žáků. Minimum žáků potom vstupuje do středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (průměrně 3,9 %) a nejméně žáků přichází do středního vzdělání bez maturity i výučního listu (průměrně 1 %).⁵¹

Ve školním roce 2022/2023 bylo v ÚK přijato nejvíce žáků do středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (42,6 %). Více jak třetina žáků vstoupila do středního odborného vzdělání s výučním listem (36,6 %). Téměř 80 % všech nově přijímaných žáků spadá do těchto dvou kategorií vzdělání. Naopak menší podíl žáků bylo přijato na gymnázia (16,0 %), přičemž ještě méně žáků nastoupilo do středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (4,1 %). Nejmenší podíl žáků se začal vzdělávat v oborech středního vzdělání bez maturity i bez výučního listu (0,8 %), kde se jedná především o praktické školy, jejichž účelem je rozšíření všeobecného vzdělání a získání základních pracovních dovedností.⁵²

Tabulka č. 19: Vývoj podílů nově přijatých žáků v Ústeckém kraji

Kategorie vzdělání	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Střední vzdělání s výučním listem (E, H)	37,0 %	37,9 %	36,6 %	33,7 %	36,6 %
Střední s maturitní zk. a odborným výcvikem (L/O)	4,2 %	3,5 %	3,5 %	4,4 %	4,1 %
Střední bez maturitní zk. i výučního listu (J, C, D)	1,2 %	1,1 %	1,1 %	0,8 %	0,8 %
Střední odborné vzdělání s maturitní zk. (M)	41,1 %	40,8 %	41,5 %	43,3 %	42,6 %
Gymnaziální vzdělání (K)	16,5 %	16,8 %	17,3 %	17,8 %	16,0 %

Zdroj: Infoabsolvent, viz [Nově přijatí žáci a absolventi ÚSK 2022 | Infoabsolvent.cz](#)

Z dlouhodobého hlediska můžeme vidět významný rozdíl v podílu nově přijímaných žáků do středního odborného vzdělání s výučním listem, do kterého vstupuje v ÚK více nově přijímaných žáků ve srovnání s celorepublikovým průměrem, který je 29,3 % (rozdíl 7,3 p. b.). Naopak do gymnaziálního vzdělání nově přichází menší podíl žáků, než je celorepublikový průměr, 20,5 % (rozdíl 4,5 p. b.).⁵³

Ve školním roce 2022/2023 byla situace, v rozlišení podle skupin oborů a kategorie dosaženého vzdělání, v podílech nově přijatých žáků následující:

- ve středním vzdělávání s výučním listem (E, H) bylo **nejvíce nově přijatých žáků (18,0 %) ve skupině oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba**, 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (15,5 %), 66 Obchod (10,4 %) a 69 Osobní a provozní služby (10,4 %).
- V kategorii středního vzdělání s maturitní zkouškou (M) bylo **nejvíce nově přijatých žáků ve skupině oborů 63 Ekonomika a administrativa** (15,5 %), 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (11,1 %) a 53 Zdravotnictví (10,1 %).⁵⁴

Ústecký kraj má spolu s KVK, v celorepublikovém srovnání, nejvyšší podíl nově přijatých žáků SŠ ve středním odborném vzdělávání zakončeném výučním listem (E, H). To se odráží i v podprůměrném

⁵¹ dtto

⁵² dtto

⁵³ Str. 38–39 dtto

⁵⁴ NPI ČR, Statistiky nově přijatých žáků a absolventů (pro) Ústecký kraj, s. 11

zastoupení nově přijatých žáků do maturitních oborů SOV (M) a na gymnázia (K). Podíl žáků přijatých na gymnázia patří k nejnižším v celorepublikovém srovnání.

4.3.2.2 Absolventi

Vývoj podílu absolventů dle kategorií dosaženého vzdělání je ve sledovaném období proměnlivý a nelze jasně vysledovat trendy, s výjimkou absolventů gymnázií, kde je jednoznačně patrná sestupná tendence. Do určité míry je to však situace obdobná na úrovni ČR.⁵⁵

Tabulka č. 20: Vývoj podílu absolventů v Ústeckém kraji a v ČR (v %)

Kategorie vzdělání	2018		2019		2020		2021		2022	
	Kraj	ČR	Kraj	ČR	Kraj	ČR	Kraj	ČR	Kraj	ČR
Střední vzdělání s výučním listem (E, H)	32,9	28,2	32,3	26,9	33,7	27,6	32,3	26,9	34,5	27,5
Střední s mat. zk. a odborným výcvikem (L/O)	2,4	4,6	3,3	4,7	3,3	4,8	4,0	5,5	3,0	5,0
Střední bez mat. zk. i výučního listu (J, C, D)	1,1	0,8	1,1	0,9	1,3	0,9	0,4	0,7	1,0	0,9
Střední odborné vzdělání s maturitní zk. (M)	38,7	38,3	38,3	38,9	38,0	39,4	41,1	41,0	39,9	40,3
Gymnaziální vzdělání (K)	25,0	28,2	25,1	28,7	23,6	27,3	22,2	25,8	21,6	26,3

Zdroj: NPI ČR, Statistiky nově přijatých žáků a absolventů (pro) Ústecký kraj, s. 9

4.3.3 Žáci dle skupin oborů a kategorií dosaženého vzdělání

Vývoj podílů počtu žáků v tzv. **učebních oborech** dle skupin oborů vzdělání lze označit za poměrně stabilní. Výjimku tvoří pouze vývoj ve skupině oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba, kde evidujeme poměrně významný pokles. Jedná se o skupinu oborů, jejíž čerství absolventi vykazují velmi nízkou míru nezaměstnanosti a jsou důležití pro řadu zaměstnavatelů v Ústeckém kraji. Tento trend lze označit za negativní a bude důležité učinit taková opatření, která ho zvrátí. Na druhou stranu lze vysledovat mírně pozitivní vývoj ve dvou skupinách oborů, které označujeme jako technické, a to ve skupinách 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika a 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie. Pokles podílu počtu žáků lze vysledovat ve skupině oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus. Čerství absolventi této skupiny oborů však vykazují vysokou míru nezaměstnanosti.

⁵⁵ Str. 9 dtto

Tabulka č. 21: Podíl žáků v oborech E a H na celkovém počtu žáků v jednotlivých letech v %

Skupina oborů	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Balance 2018- 2023
23 Strojírenství a strojírenská výroba	5,8	5,8	5,5	5,0	4,9	4,9	-0,9
26 Elektrotechnika, telekom. a výpoč. tech.	2,7	2,7	2,9	3,0	3,0	3,0	0,3
29 Potravinářství a potr. chemie	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4	0,0
31 Textilní výroba a oděvnictví	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,1
33 Zpracování dřeva a výr. hud. nástrojů	1,5	1,5	1,6	1,8	1,7	1,6	0,1
34 Polygrafie, zprac. papíru, filmu a fot.	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	-0,1
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	2,0	2,1	2,3	2,4	2,4	2,3	0,3
41 Zemědělství a lesnictví	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2	0,1
53 Zdravotnictví	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,1
65 Gastronomie, hotel. a turismus	4,2	4,4	4,2	3,9	3,9	3,8	-0,4
66 Obchod	2,8	2,9	2,9	2,8	2,6	2,6	-0,2
69 Osobní a provozní služby	2,4	2,5	2,7	2,7	2,7	2,7	0,3
75 Pedagogika, učitelství a soc. péče	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,0
Celkem žáků (abs. hodnota)	30 720	30 870	31 549	32 364	33 603	35 046	

Pozn. zvýrazněn je vývoj ve skupině oborů, který představuje ve sledovaném období rozdíl +/- 0,5 % a je již tak z celkového pohledu významnější

Zdroj: výkonové výkazy

Vývoj počtu žáků středního vzdělání s maturitní zkouškou v jednotlivých skupinách oborů je dynamičtější než v oborech vzdělání s výučním listem. Obdobně jako u tzv. učebních oborů se snížil podíl žáků ve skupině oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba. K významnějšímu poklesu došlo také ve skupině oborů 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost. Čerství absolventi této skupiny oborů však vykazují vyšší míru nezaměstnanosti. K nejvýznamnějšímu poklesu podílu počtu žáků došlo ve skupině oborů 79 Obecná příprava (gymnázia). Podíl žáků v této skupině oborů byl v roce 2023/24 prakticky na úrovni roku 2013/2014. Vývoj byl zapříčiněn především tím, že docházelo k celkovému nárůstu počtu žáků, zatímco kapacity gymnázií se prakticky nemění a jsou dlouhodobě do značné míry naplněny.

Pozitivní vývoj je naopak zaznamenán ve skupině oborů 18 Informační technologie a 53 Zdravotnictví. Jedná se o obory, jejichž absolventi jsou na trhu práce žádaní, absolventi zdravotnických oborů jsou pak důležití pro zachování dostupnosti zdravotnických služeb občanům ÚK. **S výjimkou strojírenských oborů došlo k nárůstu podílu žáků ve všech technických skupinách oborů – elektrotechnické, stavební a informatické.**

Tabulka č. 22: Podíl žáků v oborech L0, M a K na celkovém počtu žáků v jednotlivých letech v %

Skupina oborů	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Balance 2018- 2023
16 Ekologie a ochrana živ. prostředí	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	-0,1
18 Informační technologie	2,5	2,6	2,9	3,3	3,5	3,6	1,1
23 Strojírenství a strojírenská výroba	4,1	3,8	3,5	3,1	3,1	3,2	-0,9
26 Elektrotech., telekom. a výpoč. technika	3,9	4,0	4,2	4,2	4,2	4,2	0,3
28 Technická chemie a chemie silikátů	0,6	0,6	0,8	0,6	0,6	0,7	0,1
34 Polygrafie, zprac. papíru, filmu a fot.	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,0
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	1,3	1,4	1,5	1,6	1,6	1,7	0,4
37 Doprava a spoje	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	-0,1
39 Speciální a interdisciplinární obory	0,9	0,8	0,7	0,8	0,9	1,0	0,1
41 Zemědělství a lesnictví	0,9	0,9	0,9	0,9	1,1	1,1	0,2
53 Zdravotnictví	3,1	3,5	3,9	4,2	4,1	4,2	1,1
63 Ekonomika a podnikání	6,9	7,0	6,9	7,1	7,0	7,1	0,2
65 Gastronomie, hotel. a turismus	2,7	2,6	2,6	2,5	2,7	2,7	0,0
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	4,7	4,3	4,1	4,2	4,3	4,2	-0,5
69 Osobní a provozní služby	1,3	0,9	0,8	0,8	1,0	1,0	-0,3
75 Pedagogika, učitelství a soc. péče	4,6	4,7	4,5	4,5	4,6	4,7	0,1
78 Obecně odb. příprava (lycea)	3,6	3,5	3,4	3,5	3,5	3,7	0,1
79 Obecná příprava (gymnázia vč. vícelet.)	26,1	26,0	25,5	25,2	25,0	24,2	-1,9
82 Umění a užité umění	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	0,1
Celkem žáků (abs. hodnota)	30 720	30 870	31 549	32 364	33 603	35 046	

Pozn. zvýrazněn je vývoj ve skupině oborů, který představuje ve sledovaném období rozdíl $\pm 0,5$ % a je již tak z celkového pohledu významnější

Zdroj: výkonové výkazy

4.3.4 Výsledky vzdělávání žáků SŠ a související problematika

V Ústeckém kraji je v mezikrajském srovnání **nejvyšší podíl žáků, kteří neuspějí u maturitní zkoušky**. Obecně vykazují lepší výsledky u MZ žáci gymnázií, technických oborů a oboru Obchodní akademie, i když i zde existují rozdíly mezi školami. Obecně dosahují velmi špatných výsledků žáci tzv. nástaveb (zejména oboru Podnikání). Ačkoliv u nástaveb je podíl maturantů, kteří MZ nesloží, dramaticky nejvyšší, je u této skupiny v důsledku situace méně kritická, a to s ohledem na již dosaženou kvalifikaci alespoň středního vzdělání s výučním listem.

Od roku 2017 do roku 2021 se v ÚK pohybuje hrubá neúspěšnost⁵⁶ žáků u tzv. prvomaturantů⁵⁷ u MZ po podzimním termínu vždy na nejhorších hodnotách v rámci ČR, viz graf níže. Po jarním zkouškovém období (ZO) v roce 2022 v ÚK hodnota vystoupala na velmi vysokých 33,1 % (ČR 26,7 %), v roce 2023 byl zaznamenán pokles na 26,7 % (ČR 22,2 %)⁵⁸. Nejvyšší hodnoty v rámci ČR vykazuje ÚK i v čisté neúspěšnosti⁵⁹ u MZ.

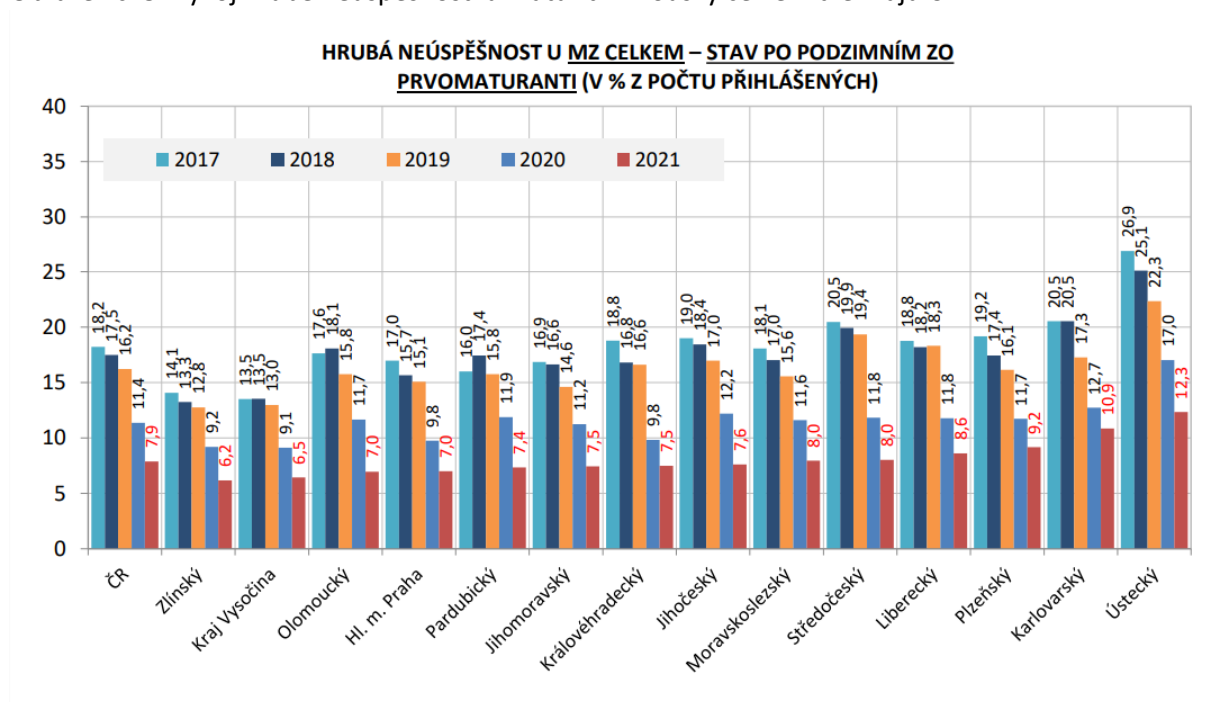
⁵⁶ Pozn. podíl maturantů, kteří zkoušku nekonali nebo zkoušku konali neúspěšně, na celkovém počtu přihlášených ke zkoušce

⁵⁷ Pozn. žáci, kteří v daném školním roce navštěvovali poslední ročník střední školy, a zároveň se hlásí k maturitní zkoušce poprvé

⁵⁸ Hodnoty za maturitní zkoušku celkem (nikoli za společnou část MZ).

⁵⁹ Pozn. podíl maturantů, kteří zkoušku konali neúspěšně, na celkovém počtu konajících zkoušku

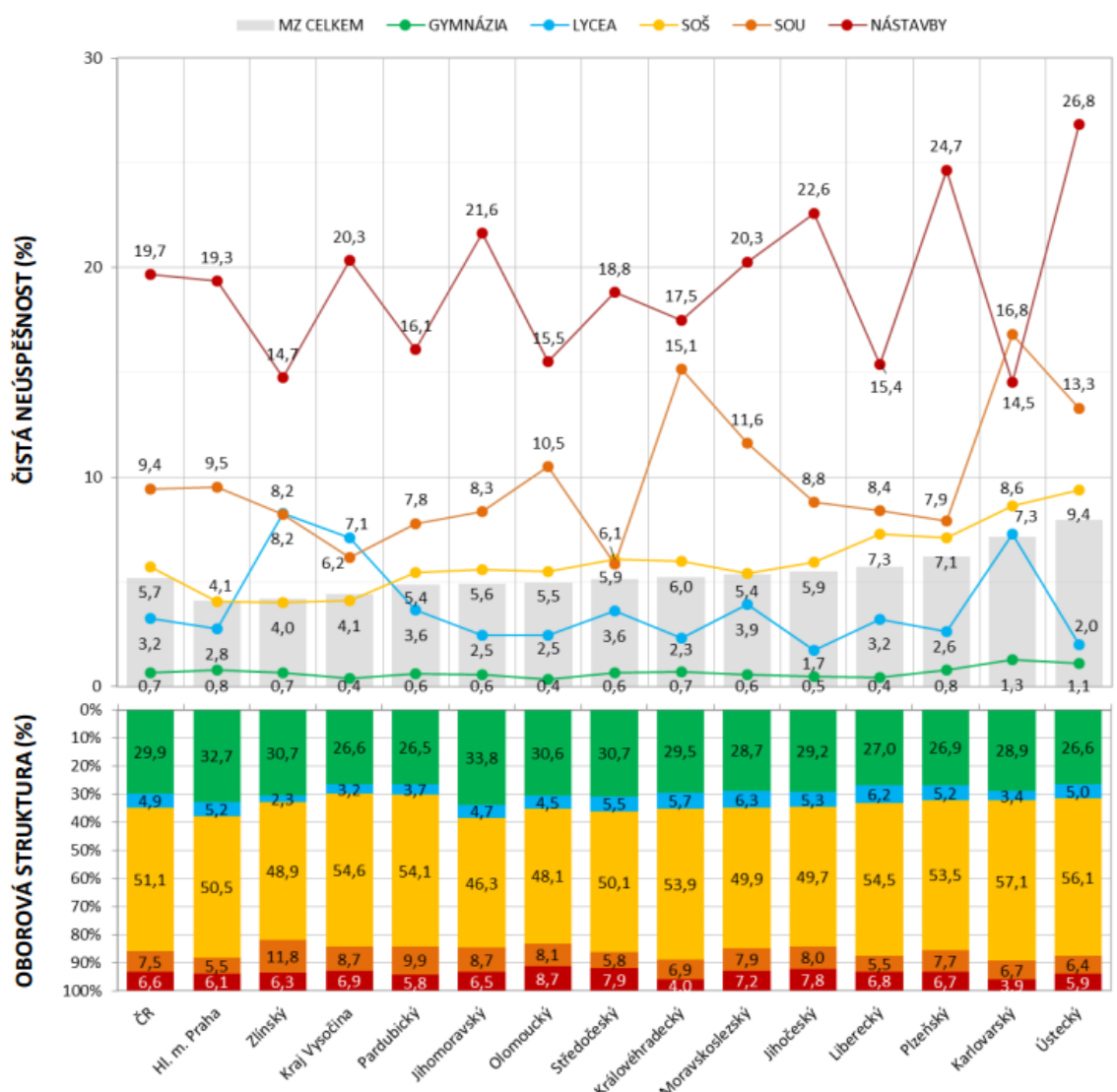
Obrázek č. 8: Vývoj hrubé neúspěšnosti u maturitní zkoušky celkem dle krajů ČR



Zdroj: Cermat, Maturitní zkouška 2021 – kraje, viz https://data.cermat.cz/files/files/Krajsky-pohled/MZ17-21_KRAJSKE_VYSLEDKY.pdf

Jak je patrné z následujícího grafu, vysoká neúspěšnost je zejména u tzv. nástaveb. Z celkového pohledu je však situace nejsložitější u středních odborných škol (SOŠ), u kterých je vysoká neúspěšnost a zároveň je zde největší počet žáků. Velmi nízká neúspěšnost, i v mezikrajském srovnání, je u oboru Lyceum. Nejnížší neúspěšnost (1,1 %) vykazují žáci gymnázií. V mezikrajském srovnání se však jedná o druhý nejhorší výsledek po KVK.

Obrázek č. 9: Čistá neúspěšnost u maturitní zkoušky celkem podle typu školy a oborové struktury



Zdroj: Cermat, Maturitní zkouška 2021 – kraje, viz https://data.cermat.cz/files/files/Krajsky-pohled/MZ17-21_KRAJSKE_VYSLEDKY.pdf

Podle ČŠI se velmi liší hodnocení jednotlivých druhů škol. Zatímco gymnázia se ve valné většině soustavně věnují získávání informací o výsledcích svých žáků a jejich vzdělávacím pokroku a na základě toho přijímají vhodná pedagogická opatření, které následně i vyhodnocují, SOŠ by celorepublikově ve více než 30 % vyžadovaly v těchto parametrech zlepšení. Vzdělávací výsledky jejich žáků neodpovídají očekávaným výsledkům podle příslušných vzdělávacích programů, což se následně projevuje právě při ukončování vzdělávání maturitní zkouškou.⁶⁰

4.3.5 Shrnutí – podpora strategických oblastí SŠ

Vysoká poptávka po **absolventech technických oborů** stále přetrvává, a to jak na pracovní pozici s požadavkem na vysokou, tak na nižší kvalifikaci. **S výjimkou strojírenských oborů se v Ústeckém kraji dařilo, v uplynulém období, počty žáků v poptávaných oborech navýšovat**, i díky podpoře ze strany ÚK. V následujícím období bude důležité tuto podporu zachovat a více se soustředit na popularizaci

⁶⁰ ČŠI, Kvalita vzdělávání ve školním roce 2022/2023 – výroční zpráva. Dostupné zde: [Česká školní inspekce – Kvalita vzdělávání ve školním roce 2022/2023 – výroční zpráva \(csicr.cz\)](https://www.csicr.cz/), s. 114–115

strojírenských oborů. Vyšší podpora by měla dále směřovat do popularizace technických a inženýrských oborů s vyšší přidanou hodnotou (kategorie M a LO), jejichž absolventi aspirují na absolvování vyššího odborného, nebo vysokoškolského technického/inženýrského studijního programu. Pro průmyslový region, kterým ÚK je, jsou absolventi těchto oborů strategicky důležití. Bude podpořen vznik centra excelence odborného vzdělávání na vybrané střední škole. V rámci tohoto centra bude navázána nadregionální spolupráce se ZŠ a SŠ i se zaměstnavateli.

Z důvodu průmyslových specifíků ÚK a zajištění zdravotní péče obyvatel je důležité **podporovat také chemické a zdravotnické obory** středního vzdělání a to jak tzv. maturitní, tak učební.

V rámci podpory polytechnického vzdělávání se v minulých letech osvědčila **spolupráce mezi základními a středními školami**, která bude v následujícím období dále rozvíjena.

Vzhledem k dynamicky se vyvíjejícím podmínkám na trhu práce a změnám ve společnosti obecně, včetně očekávaného zániku některých profesí a zároveň vzniku zcela nových, je důležité soustředit pozornost při vzdělávání žáků na SŠ také na **rozvoj tzv. klíčových / přenositelných kompetencí**, které zvýší adaptaci absolventů na měnící se podmínky. S ohledem na vyšší nezaměstnanost absolventů učebních oborů bude zvýšená podpora v oblasti rozvoje těchto kompetencí směřovat právě na tuto cílovou skupinu. V této souvislosti bude podporována také **funkční gramotnost žáků na SŠ**. Další informace k tématu obsahuje dále kapitola 3.9 I. Vlastní témata kraje.

Podpořen bude také vznik nových oborů Lyceum v regionech, kde tyto obory chybí.

S ohledem na **vysokou neúspěšnost žáků u maturitní zkoušky** v ÚK bude provedena analýza, na základě které budou vybrány konkrétní obory, resp. školy, ve kterých je situace nejhorší. S těmito školami budou projednávána a realizována konkrétní opatření, která povedou ke zlepšení této nepříznivé situace.

Dle doporučení ČŠI by se měl Ústecký kraj zaměřit na zvýšení kvality učňovského školství a upřednostnit kvalitu před početními kritérii. Důležité je v tomto ohledu snížit **předčasné odchody ze vzdělávání**.⁶¹ S ohledem na vyšší podíl žáků, kteří předčasně odcházejí ze SŠ a zároveň **vyššímu podílu nezaměstnanosti čerstvých absolventů**, budou aplikována opatření v oblasti **kariérového poradenství a prevence předčasných odchodů**. Podrobněji kapitola 3.6 E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu.

V oblasti infrastruktury bude potřeba zajistit ve SŠ Ústeckého kraje odpovídající **vnitřní datovou konektivitu** a připojení k internetu. Kvalitní datová infrastruktura se stává jedním ze základních předpokladů pro rozvoj SŠ, mimo jiné i v návaznosti na strategii digitálního vzdělávání.

V souvislosti s velmi progresivně se vyvíjející digitalizací veřejného prostoru a z toho plynoucích rizik je nutné vytvořit ve SŠ podmínky pro vzdělávání žáků tak, aby absolventi získali **kompetence v oblasti kybernetické bezpečnosti**, které by v navazujícím vzdělávání mohli dále rozvíjet. Cílem je také předávání znalostí o informační bezpečnosti v kontextu specifíků prostředí SŠ ostatním SŠ v rámci kraje, v souladu se zákonnými povinnostmi a také požadavky zřizovatele.

Důležitou oblastí podpory by také měla být tělesná výchova a pohybové aktivity obecně – zejména s ohledem na šetření ČŠI k problematice tělesné zdatnosti žáků a negativním důsledkům, které s sebou

⁶¹ ČŠI, Zpráva (pro) Ústecký kraj (2020), s. 38

nedostatek pohybu dětí a dospívajících nese. Je potřeba seznámit učitele TV s novými trendy, metodami a formami výuky. Tak, aby byla TV ve školách nejen populárnější, ale také poplatná výzvám doby.

V Ústeckém kraji je tradicí a samozřejmostí úzká spolupráce škol a zaměstnavatelů. Více také opatření I.3 Podpora kariérového poradenství na str. 96–97 tohoto dokumentu.

Střední vzdělávání v Ústeckém kraji se ocitá před novými výzvami a příležitostmi, které vyplývají z dynamického vývoje technologií – pokročilá automatizace, robotizace a nově také zavádění AI do pracovních procesů, které s sebou přinášejí změny na trhu práce, ale také změny ve společnosti. Ústecký kraj bude zároveň procházet restrukturalizací, související s útlumem těžby uhlí. Cílem bude nastavit taková opatření, která pomohou se s takovými změnami nejen úspěšně vyrovnat, ale také je využít pro rozvoj lidského kapitálu a konkurenceschopnosti regionu.

4.3.6 Vybrané problémové oblasti – SŠ

- vysoký podíl žáků, kteří neuspějí u maturitní zkoušky,
- vysoký podíl žáků, kteří předčasně ukončí vzdělávání,
- vyšší míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů – zejména tzv. službových učebních oborů
- nedostatečná vnitřní konektivita škol,
- nízká úroveň základních kompetencí a funkční gramotnosti žáků (zejména v učebních oborech),
- rychlý technologický vývoj, na který nejsou školy schopny dostatečně rychle reagovat.

4.3.7 Přehled opatření

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
C.1	Rozvoj základních kompetencí	C.1.1	Projektové dny v laboratořích UJEP – projektové dny budou zaměřeny na komplexní rozvoj základních kompetencí žáků, žáci také budou seznámeni s praktickými možnostmi využití AI	Počet podpořených žáků – 100	2025–28	KUUK, UJEP, SŠ	OP JAK-IDZ, ÚK
		C.1.2	Testování úrovně jazykové gramotnosti a projektové dny v rozvoji funkční gramotnosti	Počet podpořených žáků – 200	2025–28	KUUK, SŠ	OP JAK-IDZ, ÚK

		C.1.3	Testování úrovně matematické gramotnosti a projektové dny v rozvoji funkční gramotnosti	Počet podpořených žáků – 200	2025–28	KÚÚK, SŠ	OP JAK-IDZ, ÚK
C.2	Vznik centra excelence na SŠ	C.2	Vznik centra excelence odborného vzdělávání na SŠ – Výzkumné a vývojové prototypové centrum s laboratoří kvality a vlastností materiálu a profesionálního 3D tisku. Vzdělávání žáků ZŠ, SŠ, VOŠ	Počet vzniklých center – 1	2024–28	KUUK, SŠ	OP JAK-IDZ, ÚK
C.3	Zvýšení podílu žáků vzdělávajících se v podporovaných oborech středního vzdělání, zejména pak – oborech kategorie dosaženého vzdělání L/O a M skupiny oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba, 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	C.3	Realizace popularizačně odborné soutěže pro žáky technických, elektrotechnických a stavebních maturitních oborů ve spolupráci se ZŠ	Počet zapojených SŠ – 70	2024–28	KUUK, SŠ	ÚK
C.4	Snížení neúspěšnosti žáků u MZ	C.4	Analýza výsledků MZ – školám/žákům v oborech s nevyšší neúspěšností poskytnout podporu vedoucí ke snížení neúspěšnosti u MZ	Snížení podílu neúspěšnosti u MZ – o 5 % proti roku 2024	2024–28	KUUK, SŠ	ÚK
C.5	Zlepšení kvality vnitřní konektivity škol	C.5	Realizace projektů na zlepšení vnitřní konektivity na SŠ	Počet SŠ s modernizovanou vnitřní datovou konektivitou – 40	2024–26	KUUK, SŠ	ESIF, ÚK
C.6	Zvýšení kvality vzdělávání v odborných oborech SŠ	C.6	Modernizace učeben a vybavení pro výuku odborných předmětů	Počet SŠ s modernizovaným vybavením – 25	2024–26	KUUK, SŠ	ESIF – OP ST, ÚK

4.3.8 Základní přehled – vyšší odborné vzdělávání

Ve školním roce 2022/2023 bylo ve školském rejstříku na území Ústeckého kraje registrováno celkem 8 škol poskytujících vyšší odborné vzdělání.

Tabulka č. 23: Počet a struktura vyšších odborných škol dle okresu a zřizovatele

Okres	Zřizovatel				Celkem
	Ústecký kraj	obec	církev	privátní	
Děčín	2	0	0	0	2
Chomutov	1	0	0	0	1
Litoměřice	2	0	0	1	3
Louny	0	0	0	0	0
Most	1	0	0	0	1
Teplice	0	0	0	0	0
Ústí n. L.	1	0	0	0	1
Celkem	7	0	0	1	8

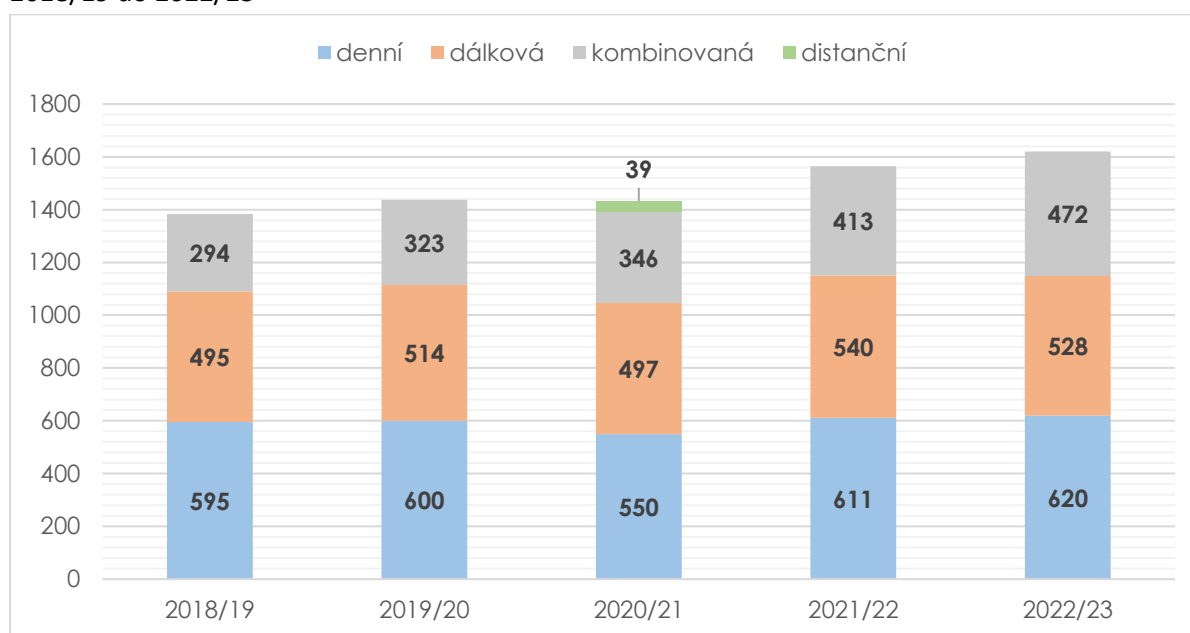
Zdroj: portál ÚIV

Vyšší odborné vzdělávání je jediný segment terciárního vzdělávání, na který má kraj přímou působnost. Zápis oborů VOŠ podléhá správnímu řízení zápisu oboru vzdělání do rejstříku škol a školských zařízení, na který má kraj vliv.

Při výuce v oborech VOŠ je kladen důraz na praktickou přípravu pro výkon náročných činností. I díky vyššímu podílu praktické výuky, než je zpravidla u studentů vysokých škol, platí, že jsou absolventi žádaní na trhu práce, a to zvláště v oborech, které doplňují potřeby kraje (např. ve zdravotnictví nebo pedagogice).

Počet studentů VOŠ v posledních letech kolísá. V letech 2021/2022 a 2022/2023 došlo i vzhledem k demografickému vývoji v kraji ke zvýšení počtu studentů, zejména pak v kombinované formě vzdělávání. Velký vliv na počet studentů VOŠ má počet absolventů zdravotnických oborů ve středním vzdělání, a to z důvodu, že poskytování zdravotnické péče a služeb ve většině spadá pod tzv. regulovaná povolání a bez potřebné kvalifikace, v mnohých případech vyžadující terciární stupeň vzdělání, nemůže být toto povolání vykonáváno. I zde ovšem dochází k velkému konkurenčnímu tlaku ze strany vysokých škol, což se na počtech studentů VOŠ ve zdravotnických oborech zásadně odráží. S ohledem na vzrůstající počet studijních programů s profesním profilem bakalářských studijních programů bude do budoucna otázkou, jaký zájem o studium na VOŠ budou absolventi SŠ projevovat.

Graf. č. 7: Celkový vývoj počtu studentů (fyzických osob) dle forem vzdělávání od školního roku 2018/19 do 2022/23



Zdroj: výkonové výkazy, Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji ve školním roce 2022/2023

Dlouhodobě je největší zájem o studium ve zdravotnických programech. Na vzestupu je však skupina oborů 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče, v níž se počet studentů vrátil na úroveň z roku 2015/2016. Vypovídá to o opětovném vyšším zájmu studentů o pedagogiku a sociální oblast, která může souviset s dobrou uplatnitelností na trhu práce. Obě skupiny jsou nejpočetněji studovanými i v rámci ČR⁶² a ve skupině oborů 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče je dlouhodobě evidován největší nárůst nově přijatých studentů v ČR⁶³.

Tabulka č. 24: Vývoj počtu studentů denní formy vzdělávání dle skupin oborů

Skupina oborů	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
23 Strojírenství a strojírenská výroba	0	0	0	7	4	4
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	25	24	27	29	12	5
53 Zdravotnictví	183	206	191	191	207	189
63 Ekonomika a administrativa	46	32	49	52	63	76
64 Podnikání v oborech, odvětví	115	130	75	78	80	87
65 Gastronomie, hotel. a turismus	10	11	12	0	0	7
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	100	90	82	91	75	73
75 Pedagogika, učitelství a soc. péče	82	89	84	121	152	166
82 Umění a užité umění	34	18	30	42	31	41
Celkem studentů	595	600	550	611	624	648

Zdroj: výkonové výkazy

⁶² Viz [Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ | Infoabsolvent.cz](https://infoabsolvent.cz)

⁶³ Viz [Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR ... | Infoabsolvent.cz](https://infoabsolvent.cz)

Posouzení postavení VOŠ ve vzdělávacím systému patří mezi cíle MŠMT. Mělo by být zohledněno, jaké nové obory budou z hlediska uplatnitelnosti absolventů na trhu práce, stávajících kapacit VOŠ a dále v konkurenci bakalářských programů na vysokých školách podporovány. Uvažuje se o formě dvouletých profesních programů a tříletých vzdělávacích programů.

4.3.9 Shrnutí – podpora strategických oblastí VOŠ

Po významném poklesu počtu studentů VOŠ (mezi roky 2013–2018 o 900 žáků) se dá říci, že došlo ke stabilizaci tohoto segmentu vzdělávání. Z pohledu Ústeckého kraje jsou důležité zejména zdravotnické a pedagogické studijní programy, a to i z důvodu nízké dostupnosti terciárního vzdělávání v některých regionech ÚK. Zdá se, že po určité destabilizaci těchto programů, která byla způsobena demografickým vývojem a změnami v Bc. programech a jejich dostupností na VŠ, je nyní situace již ustálená. Geografické pokrytí území ÚK VOŠ je odpovídající.

Vzhledem k výše uvedenému nebude podporováno zapisování nových VOŠ na území kraje do rejstříku škol a školských zařízení. Naopak bude podporována transformace VOŠ, která povede k vyšší konkurenceschopnosti bakalářským studijním programům na vysokých školách.

4.3.10 Vybrané problémové oblasti – VOŠ

- odchody ze vzdělávání v jeho průběhu,
- v konkurenci VŠ nízký celkový počet zájemců o studium⁶⁴.

4.3.11 Přehled opatření

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
C.7	Popularizace studia VOŠ	C.7	Popularizační aktivity, účast na veletrzích vzdělávání apod.	Zvýšení počtu studentů VOŠ na 700	2024–28	VOŠ	VOŠ

4.4 D. Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol

Úspěšnost školy a jejich žáků úzce souvisí s vysokou kvalitou pedagogického vedení (leadershipem). Data ČŠI⁶⁵ potvrzují, že vysoká kvalita pedagogického vedení škol (leadership ředitele školy i pedagogů) a pedagogičtí pracovníci otevření vlastnímu profesnímu rozvoji patří ke znakům úspěšné školy. Zásadním předpokladem kvalitního vzdělávání jsou kvalifikovaní pedagogičtí pracovníci a kvalitní pedagogický leadership ředitele školy. Připravení a motivovaní pedagogové mohou lépe uplatňovat moderní formy výuky a reagovat na společenské změny i globální trendy.

4.4.1 Základní charakteristiky

Dle Mimořádného šetření ke stavu zajištění výuky učiteli v MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ (zpracované MŠMT, 2019) je regionální školství charakterizováno velmi vysokým průměrným věkem učitelů (činí 47,2 let),

⁶⁴ Str. 136 dtto

⁶⁵ Společné znaky vzdělávání v úspěšných základních školách, viz [Česká školní inspekce \(csicr.cz\)](https://csicr.cz), především pak kap. 3.1, s. 12-13.

genderovou nevyvážeností (19,2 % úvazků mužů) a vysokým podílem odchodů (nejen) začínajících učitelů. V rámci Ústeckého kraje se jednalo v roce 2019 o **odchod 570 učitelů, z toho 132 začínajících**.

Vysoký průměrný věk je zaznamenán i u ředitelů škol. Dle krajské zprávy ČŠI je průměrný věk ředitelů ZŠ 55,5 let a průměrný věk ředitelů středních odborných škol 56,4 let. V obou případech jde o druhé nejvyšší číslo v mezikrajském srovnání⁶⁶.

V Ústeckém kraji docházelo v předchozím sledovaném období k nárůstu počtu pedagogických pracovníků (dále jen PP) na všech stupních vzdělávání. Příčinou je nárůst výkonů (počtu dětí a žáků), dále změna ve financování regionálního školství, která umožnila ředitelům zaměstnat větší množství PP (ředitelé škol například měli možnost dělit více hodin), ale i větší počet individuálně integrovaných žáků a s tím související potřeba většího počtu asistentů pedagoga.

Tabulka č. 25: Vývoj počtu učitelů dle stupně vzdělávání (pouze učitelé bez AP)

Školní rok	MŠ	ZŠ*	SŠ (vč. konzervatoře)	VOŠ	Přepočtení na plně zaměstnané**
2023/2024	2 571	7 087	3 762	182	11 640,8
2022/2023	2 547	7 040	3 732	168	11 491,1
2021/2022	2 507	6 813	3 623	154	11 241,6
2020/2021	2 479	6 769	3 576	136	11 047,1
2019/2020	2 438	6 475	3 508	121	10 777,5
2018/2019	2 320	6 099	3 394	173	10 410,8

* bez přípravných stupňů ZŠ speciální a bez přípravných tříd ZŠ

** včetně přípravného stupně ZŠ i přípravných tříd ZŠ

Zdroj: výkonové výkazy

Výše uvedená data je však potřeba doplnit o počty učitelů bez kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost (dále jen PPČ), viz tabulka níže. Je patrné, že počet učitelů bez kvalifikace pro PPČ se v posledních dvou letech zvýšil a přesáhl hranici 10 % z celkového součtu všech úvazků mezi učiteli. Vyšší podíl nekvalifikovaných PP může mít vliv na kvalitu a výstupy vzdělávání.

Tabulka č. 26: Vývoj počtu učitelů bez kvalifikace pro PPČ*

Školní rok	MŠ	ZŠ	SŠ (vč. konzervatoře)	VOŠ	Celkem
2023/2024	120,7	711,4	378,6	4,5	1 215,2
2022/2023	126,3	718,3	383,6	4,2	1 232,4
2021/2022	118,5	655,5	314,0	9,4	1 097,4
2020/2021	120,6	642,0	293,6	2,5	1 058,7
2019/2020	105,8	621,6	291,7	2,6	1 021,7
2018/2019	80,6	553,3	214,8	3,3	852,0

* bez přípravných stupňů ZŠ speciální a bez přípravných tříd ZŠ

Zdroj: výkonové výkazy

V Ústeckém kraji dochází k meziročním nárůstům počtu asistentů pedagoga ve všech stupních vzdělávání. Ve školním roce 2023/2024 připadá v mateřských školách jeden asistent pedagoga na

⁶⁶ Kvalita vzdělávání v jednotlivých krajích ČR, Zpráva Ústecký kraj, viz [Zpráva Ústecký kraj \(Výsledky žáků; Nerovnosti; Struktura a charakteristika soustavy; Faktory ovlivňující vzdělávací výsledky\)](#) (csicr.cz), s. 45.

5 učitelů, v základních školách na 3 učitele a ve středních školách, kde jsou tyto potřeby spíše výjimkou, připadá jeden asistent pedagoga na 35 učitelů.

Tabulka č. 27: Vývoj počtu asistentů pedagoga dle stupně vzdělávání*

Školní rok	MŠ	ZŠ	SŠ (vč. konzervatoře)	Přepočtení na plně zaměstnané
2023/2024	512	2 353	106	2 281,8
2022/2023	467	2 191	97	2 094,2
2021/2022	397	1 938	84	1 839,8
2020/2021	356	1 793	85	1 712,3
2019/2020	323	1 648	86	1 583,4
2018/2019	279	1 400	72	1 369,6

* bez přípravných stupňů ZŠ speciální a bez přípravných tříd ZŠ

Zdroj: výkonové výkazy

Nárůst počtu asistentů pedagoga souvisí s narůstajícím počtem individuálně integrovaných dětí včetně žáků s psychickými potížemi.

Podíl učitelů ve všech stupních vzdělávání v regionálním školství, kteří dosáhli pouze středoškolského vzdělání⁶⁷ naznačuje, že na rozdíl od jiných regionů se učitelé v ÚK spíše soustředí na nabytí kvalifikace, zatímco v jiných na její rozšíření. Ke zvýšení počtu učitelů a ke zvýšení atraktivity tohoto zaměstnání pro potenciální uchazeče o studium by měla přispět opatření vedoucí k možnosti sebezrovoje učitelů a zavedení kompetenčního profilu učitele, či pozvolného zavedení prvků kariérního řádu skrze revizi požadavků na jejich odbornou kvalifikaci.

Tabulka č. 28: Podíl škol pro zavedení kariérního řádu

Území	Podíl škol, které by uvítaly existenci kvalitního kariérního systému (řádu)		
	MŠ, 2022	ZŠ, 2022	SŠ, 2022
Průměr ČR	77,3 %	76,9 %	78,5 %
Ústecký kraj	74,8 %	72,5 %	80,9 %

Zdroj: PAQ Research

4.4.2 Podpora a rozvoj pedagogů v předškolním vzdělávání

Rozvoj pedagogů sleduje ČŠI, a to prostřednictvím indexu vytvořeného z modelu nazvaného Kvalitní škola (index je sestaven na základě vybraných bodů, kritérií)⁶⁸. Podle tohoto indexu, v kategorii mateřských škol, vykazuje nadprůměrné hodnoty pouze jediné území, ORP Žatec. U všech ostatních území byly zaznamenány údaje přinejlepším průměrné.

Podprůměrná úroveň, v tomto kritériu, znamená, že vzdělávání není vždy realizované v souladu s kurikulárními dokumenty. Někteří pedagogové při přípravě vzdělávání nevycházejí z dosavadních znalostí a zkušeností dětí a nepřihlíží k jejich vývojovým předpokladům a specifickým potřebám. Pedagogové často nevolí formy a metody vzdělávání tak, aby odpovídaly vývojovým předpokladům dětí a stanoveným vzdělávacím cílům. Nehledají vhodné strategie a metody pro individualizované

⁶⁷ České školství v mapách, 2022, s. 117, mapa 62

⁶⁸ Jedná se o body v dokumentu „Kvalitní škola – kritéria a indikátory hodnocení. Modifikace pro předškolní vzdělávání“ a „Kvalitní škola – kritéria a indikátory hodnocení. Modifikace pro základní vzdělávání“, viz www.csicr.cz.

vzdělávání dětí a nevytvářejí pozitivní třídní klima podporující učení. Ve vzdělávací nabídce nejsou účelně zastoupeny různé metody a formy. Informace o výsledcích a pokroku dětí nemají potřebnou vypovídací hodnotu.

Tabulka č. 29: Pedagogové a jejich rozvoj v MŠ dle ORP

Obec s rozšířenou působností (ORP)	Pedagogové a jejich rozvoj v MŠ (2018-2022)
Bílina	podprůměrná
Děčín	podprůměrná
Chomutov	průměrná
Kadaň	data chybí
Litoměřice	průměrná
Litvínov	podprůměrná
Louny	průměrná
Lovosice	průměrná
Most	průměrná
Podbořany	podprůměrná
Roudnice nad Labem	průměrná
Rumburk	podprůměrná
Teplice	průměrná
Ústí nad Labem	průměrná
Varnsdorf	podprůměrná
Žatec	nadprůměrná

Zdroj: PAQ Research

Co se týká podílu kvalifikovaných učitelů v MŠ, je v mezikrajském srovnání situace příznivější než v ZŠ a SŠ. Nejvyšší podíl nekvalifikovaných učitelů v MŠ je v okrese Děčín a Ústí nad Labem⁶⁹. Z tohoto důvodu budou ve výše uvedených regionech podpořeny obory vzdělání, jejichž absolventi splňují kvalifikaci učitele v MŠ.

4.4.3 Podpora a rozvoj pedagogů v základním vzdělávání

Úroveň rozvoje pedagogů v základním vzdělávání, dle modelu Kvalitní školy (index je sestaven na základě vybraných bodů kritérií), je průměrná či podprůměrná. To znamená, že formy a metody výuky často nejsou vybírány tak, aby odpovídaly stanoveným výukovým cílům a není vytvářeno pozitivní třídní klima podporující učení. Pedagogové efektivně nerozvíjí schopnost kritického myšlení. Školy se vzdělávacími výsledky žáků dlouhodobě cíleně nezabývají a neumí přijímat efektivní opatření k jejich zlepšení. Není systematicky podporována motivace k učení.

⁶⁹ ČŠI, České školství v mapách, Prostorová analýza podmínek, průběhu a výsledků předškolního, základního a středního vzdělávání, s. 36, mapa 13

Tabulka č. 30: Pedagogové a jejich rozvoj v ZŠ dle ORP

Obec s rozšířenou působností (ORP)	Pedagogové a jejich rozvoj v ZŠ (2018-2022)
Bílina	data chybí
Děčín	podprůměrná
Chomutov	průměrná
Kadaň	data chybí
Litoměřice	průměrná
Litvínov	podprůměrná
Louny	data chybí
Lovosice	průměrná
Most	průměrná
Podbořany	průměrná
Roudnice nad Labem	průměrná
Rumburk	podprůměrná
Teplice	průměrná
Ústí nad Labem	data chybí
Varnsdorf	podprůměrná
Žatec	data chybí

Zdroj: PAQ Research

Dle ČŠI a MŠMT⁷⁰ se faktory související se zaostáváním ve vzdělávání, ve spojení se socioekonomickou situací, propisují zároveň i do atraktivity zaměstnání ve školství. Dle tzv. indexu personálního (ne)zabezpečení výuky je v ÚK vysoký nedostatek kvalifikovaných a aprobovaných učitelů výuky matematiky a českého jazyka. Z uvedeného vyplývá nižší aprobovanost výuky ve školních předmětech matematika (cca 70 %) a český jazyk (cca 85 %)⁷¹.

V českém jazyce se tato hodnota od roku 2018 zvýšila na dosah republikového průměru. V matematice se, dle měření dat z roku 2022, ÚK potýkal s nejhoršími výsledky v ČR s téměř 15 % rozdílem oproti průměrné republikové hodnotě.

Podíl hodin, které jsou na základních školách a víceletých gymnáziích vyučovány pedagogickými pracovníky, kteří nesplňují požadované vzdělání, činil ve školním roce 2023/2024 v ÚK 12,3 %. Jedná se o čtvrtý nejhorší výsledek v mezikrajském srovnání (např. KVK 21,1 %). Některé ORP v ÚK se však významně odchyľují. Nejhorší hodnoty vykazuje ORP Rumburk (26,9 %) a ORP Bílina (23,2 %).

⁷⁰ ČŠI, České školství v mapách, 2022, jež je citováno i v Analytickém podkladu pro tvorbu DZ, s. 26

⁷¹ Analytický podklad pro tvorbu DZ v Ústeckém kraji, s. 28-29, graf č. 8 a č. 9

Tabulka č. 31: Podíl hodin nekvalifikované výuky v ZŠ a na víceletých gymnáziích dle ORP

Území	Nekvalifikovaná výuka	
	2021/2022	2022/2023
Bílina	18,3 %	23,2 %
Děčín	13,5 %	12,3 %
Chomutov	11,2 %	13,3 %
Kadaň	8,6 %	11,4 %
Litoměřice	8,6 %	9,7 %
Litvínov	16,1 %	15,8 %
Louny	10,7 %	10,2 %
Lovosice	9,2 %	10,2 %
Most	11,6 %	12,9 %
Podbořany	8,8 %	7,5 %
Roudnice nad Labem	10,8 %	14,2 %
Rumburk	25,8 %	26,9 %
Teplice	13,1 %	12,9 %
Ústí nad Labem	8,0 %	8,6 %
Varnsdorf	11,4 %	16,3 %
Žatec	7,0 %	9,4 %
Ústecký kraj	12,0 %	13,4 %
Průměr ČR	8,7 %	9,4 %

Zdroj: PAQ Research

Důležitou podporou pro začínající učitele je pozice tzv. uvádějícího učitele, kterou od 1. 1. 2024 mají ředitelé škol povinnost zavést. Ústecký kraj se ve využívání tohoto opatření pohybuje lehce pod republikovým průměrem (ve školním roce 2022/2023 činil 53,3 %). Znatelný útlum v některých ORP se dá přičíst koronavirové krizi, po ní opět došlo k většímu využívání tohoto opatření. Velmi nadprůměrně jej využívají školy v ORP Teplice, ORP Most a ORP Podbořany, v nichž se lze setkat s příklady dobré praxe.

Tabulka č. 32: Podíl škol s uvádějícím učitelem na ZŠ dle ORP

Území	Školy s uvádějícím učitelem (2020/2021)		
	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Bílina	0,0 %	40,0 %	60,0 %
Děčín	51,7 %	31,0 %	41,4 %
Chomutov	54,2 %	33,3 %	58,3 %
Kadaň	37,5 %	43,8 %	37,5 %
Litoměřice	44,0 %	36,0 %	40,0 %
Litvínov	66,7 %	66,7 %	58,3 %
Louny	70,6 %	41,2 %	41,2 %
Lovosice	33,3 %	50,0 %	58,3 %
Most	61,1 %	38,9 %	72,2 %
Podbořany	42,9 %	42,9 %	71,4 %
Roudnice nad Labem	33,3 %	40,0 %	53,3 %
Rumburk	50,0 %	42,9 %	42,9 %
Teplice	38,2 %	64,7 %	82,4 %
Ústí nad Labem	45,5 %	44,1 %	61,8 %
Varnsdorf	33,3 %	33,3 %	33,3 %
Žatec	21,4 %	21,4 %	28,6 %
Ústecký kraj	42,7 %	41,9 %	52,3 %
Průměr ČR	41,8 %	43,7 %	53,3 %

Zdroj: PAQ Research

4.4.4 Podpora a rozvoj pedagogů ve středním vzdělávání

Ústecký kraj vykazuje nejvyšší podíl učitelů na středních školách bez kvalifikace a zároveň nejvyšší podíl neaprobované odučených hodin ve srovnání s ostatními kraji ČŠI⁷².

Závažné nedostatky tohoto charakteru mají i v Karlovarském, Středočeském a částečně i v Libereckém kraji.

Dle podrobného šetření MŠMT ke stavu zajištění výuky (2019), byla nejsložitější situace, z pohledu podílu neaprobované výuky, u všeobecně vzdělávacích předmětů: Matematika, Fyzika, Chemie, Informatika, Anglický a Německý jazyk. U odborných předmětů je situace složitá prakticky ve všech technických skupinách oborů: Strojírenství a strojírenská výroba; Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika; Stavebnictví, geodézie a kartografie, zde je navíc i velmi vysoký průměrný věk učitelů. Nadále tak bude žádoucí motivovat potencionální učitele výše uvedených předmětů pro výuku na středních školách.

I na středních školách platí povinnost zavést pozici uvádějícího učitele pro začínajícího učitele, kterou zde mají ředitelé povinnost zavést.

⁷² ČŠI, České školství v mapách, Prostorová analýza podmínek, průběhu a výsledků předškolního, základního a středního vzdělávání, s. 124, mapa 67 a s. 130, mapa 71

4.4.5 Podpůrné pedagogické profese a činnosti

Pozice školního psychologa, speciálního nebo sociálního pedagoga mohou významně podpořit pedagogickou práci učitelů, stejně jako podpůrné činnosti výchovných poradců a metodiků prevence.

Ústecký kraj vykazuje deficit především na pozici školního psychologa. Pouze 8 % ZŠ škol uvedlo ve školním roce 2023/2024, že disponují školním psychologem (průměr ČR 19 %). Ve školním roce 2022/2023 a dříve, byla situace ještě o 3 procentní body horší, kdy pouze 5 % škol uvádělo, že má obsazenou pozici školního psychologa. Na meziroční zlepšení mohl mít vliv také akcent Ústeckého kraje na problematiku duševního zdraví žáků. Do budoucna je však nutné docílit vyššího zastoupení školních psychologů ve školách v ÚK. Z tohoto důvodu jedná Ústecký kraj s MŠMT, UJEP a Filozofickou fakultou ÚK.

Lepší situace je na pozicích speciálních pedagogů v ZŠ, kde Ústecký kraj prakticky dosahuje, s hodnotou 17 % ZŠ s touto pozicí, průměru ČR. Rozhodně se však nedá říci, že by byla potřeba škol v tomto ohledu saturována.

Lepší situace se jeví na pozici, resp. jedné z podpůrných činností, výchovného poradce. Od školního roku 2018/2019 do roku 2022/2023 se republikový průměr zvýšil ze 74,8 % na 80 %. Ústecký kraj zaznamenal rovněž zvýšení ve stejném období, a to z 87,6 % na 89,9 % škol. Tato skutečnost prokazuje zvýšenou potřebu této pozice, resp. podpůrné činnosti, v kraji, ale i ochotu a vůli pedagogických pracovníků ji vykonávat a výchovné problémy řešit či jim předcházet.

4.4.6 Posílení role ředitele jako leadera pedagogického procesu

Ředitelé jsou důležitým článkem řízení školského systému. Na jejich pedagogických, odborných a řídicích schopnostech závisí úspěšný a efektivní chod školy i včetně vzdělávacího procesu.

S ohledem na vysokou náročnost této pracovní pozice je potřeba poskytovat ředitelům škol podporu jak systémovou, tak i od zřizovatelů po celou dobu jejich profesní kariéry (snížení administrativy, kvalitní vzdělávání, systém začínajících a uvádějících ředitelů, možnosti supervizí, koučinky apod.).

V následujícím období očekáváme zvýšení podílu začínajících ředitelů, a to s ohledem na vysoký počet ředitelů, kterým končí funkční období v roce 2024. Zejména těmto ředitelům je potřeba poskytnout dostatečnou podporu.

4.4.7 Osobní rozvoj pedagogů a DVPP

V rychle se měnící společnosti je další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále DVPP) jedním ze základních předpokladů efektivní a kvalitní výuky reagující na nové trendy a výzvy. DVPP je důležité i pro zajištění profesionálního a zároveň atraktivního učitelského povolání. Je nezbytné umožnit pravidelný osobní rozvoj učitele i mimo školu a školské zařízení, tak aby byl zaměřen nejen na odborný rozvoj, ale také k upevnění duševního zdraví a well-beingu pedagogického pracovníka.

Finanční podpora DVPP je z úrovně státu poměrně rozsáhlá. Školy, resp. PP, mohou využít tzv. šablon, ale i projektů MAP a KAP (IDZ). Mezi nejčastější překážky ze strany vedení škol, jež brání větší podpoře DVPP jsou omezené možnosti zajištění výuky během nepřítomnosti pedagogického pracovníka a nedostatečná časová kapacita PP pro účast na vzdělávání⁷³.

⁷³ Analytický podklad pro tvorbu DZ v ÚK, s. 52-58

Důležité je zmínit i neochotu části pedagogických pracovníků, kteří se ve své profesní oblasti vzdělávat nechtějí. Tato skutečnost úzce souvisí s návrhem na zavedení kompetenčního profilu učitele, anebo zavedení kariérního řádu, jenž by PP do takových činností motivoval.

Každá škola by měla mít připraven **plán DVPP**.

60 % **mateřských škol** v ÚK uvádí, že má takový plán pro všechny PP, 17 % pouze pro některé a 23 % pro žádné. Tyto hodnoty jsou prakticky shodné s ostatními kraji ČR.

V **základních školách** je situace o něco horší. Pouze 52 % ZŠ uvedlo, že mají zpracovány plány DVPP pro všechny PP, pouze pro některé 18 % a 29 % škol uvedlo, že žádné takové plány nemají. Také data za ZŠ jsou velmi podobná republikovému průměru.

Střední školy jsou na tom v hodnocení tohoto ukazatele nejhůře. Pouze 43 % SŠ v ÚK uvedlo, že mají zpracovaný plán dalšího vzdělávání pro všechny PP, republikový průměr je však 53 %. Pouze 22 % SŠ má zpracovaný plán pouze pro některé pracovníky a 35 % škol nemá zpracovaný žádný plán DVPP (průměr ČR 25 %).

4.4.7.1 Národní pedagogický institut (NPI ČR)

Další vzdělávání pedagogických pracovníků garantuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR) – přímo řízená organizace MŠMT. Prostřednictvím svých pracovišť poskytuje konzultační, metodickou a odbornou podporu v rámci profesního rozvoje pedagogických pracovníků škol a školských zařízení a institucí působících v oblasti volného času dětí a mládeže.

4.4.7.2 Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Ústeckého kraje

Jako součást Pedagogicko-psychologické poradny Ústeckého kraje je pro zajištění DVPP zřízeno Ústeckým krajem Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Oblast DVPP je deklarována v hlavní činnosti PPP ÚK v její zřizovací listině. Zařízení nabízí akreditované programy MŠMT.

V současné době disponuje 190 akreditacemi a neustále aktualizuje vzdělávací nabídku, která sleduje vzdělávací potřeby pedagogických pracovníků napříč všemi stupni vzdělávání.

V období 2019–2023 se činnost zařízení ve srovnání s předchozím obdobím zaměřovala, kromě nabídky průběžného vzdělávání pedagogů, především na realizaci kvalifikačních studií: Studium pedagogiky pro asistenty pedagoga (100 hodin), Studium pedagogiky pro učitele odborných předmětů a učitele odborného výcviku (120 hodin) a Studium k výkonu specializovaných činností – metodik prevence (250 hodin). V daném období se uskutečnilo 42 běhů dlouhodobých studií (tj. průměrně 12 studijních skupin každý školní rok).

Dále byly realizovány vlastní semestrální či dvousemestrální programy rovněž akreditované MŠMT – 56hodinový kurz Výuka češtiny jako cizího jazyka, 60hodinový Kurz znakového jazyka či 72hodinový Výcvik koučování.

Tabulka č. 33: Vývoj činnosti DVPP v letech 2019–2023

Školní rok	Počet vzdělávacích akcí	Počet účastníků
2022/2023	42	855
2021/2022	38	639
2020/2021	23	482
2019/2020	50	1 042

Zdroj: Zpráva o činnosti Pedagogicko-psychologické poradny Ústeckého kraje a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Teplice, příspěvková organizace

4.4.8 Vybrané problémové oblasti

- vysoký podíl PP bez kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost,
- vysoký podíl odchodů začínajících učitelů,
- nedostatečné vzdělávání ředitelů škol (leadership),
- vyšší věkový průměr pedagogů a ředitelů škol,
- nedostatečná podpora zřizovatelů škol,
- nedostatečné vzdělávání v inovativních metodách výuky pro osobní růst pedagogů a ředitelů škol,
- nedostatečná podpora well-beingu ve školách (a to jak pro žáky, tak pro pedagogy),
- ve vzdělávání není dostatečně reflektována potřeba rozvoje dovedností pro 21. století (kritické myšlení, mediální vzdělávání apod.),
- učitelé nejsou dostatečně připraveni na změny ve výuce s ohledem na rychlý technologický vývoj (umělá inteligence).

4.4.9 Přehled opatření

- Opatření také v kapitolách E, F, G a I

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
D.1	Vzdělávání vedoucích pracovníků SŠ, VOŠ, konzervatoře a školských zařízení	D.1	Vzdělávání ředitelů a vedoucích pracovníků škol v základních i pokročilých manažerských dovednostech (včetně mentoringu a koučinku), zaměřených specificky na prostředí škol. Vzdělávání bude realizováno také v aktuálních oblastech: umělá inteligence, kybernetická bezpečnost apod.	Počet podpořených účastníků – 40	2024–28	KUUK, UJEP, SŠ	OP JAK-IDZ, ÚK

D.2	Vzdělávání PP v moderních oblastech a trendech	D.2	Vzdělávání PP v oblasti - umělé inteligence, včetně jejího praktického využití pro zefektivnění výuky, ale i nepedagogických činností učitele - kybernetické bezpečnosti - polytechnika ve výuce: virtuální realita, robotika, 3D skenování a 3D tisk, matematika, polytechnika, - aktuální trendy v tělesné výchově - jazyková gramotnost, - odborné kompetence ve zdravotnických oborech - Interkulturní kompetence	Počet realizovaných kurzů – 30	2024–28	KUUK, UJEP, SŠ	OP JAK-IDZ, ÚK
D.3	Motivovat potencionální zájemce pro výkon učitelské profese ve vybraných předmětech	D.3	Náborový příspěvek pro učitele vybraných předmětů SŠ ÚK	Počet nových učitelů s nárokem na náborový příspěvek – 40	2024–28	KUUK, SŠ	ÚK
D.4	Motivace absolventů SŠ pro studium učitelských studijních programů ve vybraných oborech	D.4	Stipendium ÚK pro studenty vybraných studijních programů	Počet podpořených studentů – 70	2024–28	KUUK	ÚK
D.5	Podpora DVPP a personální podpory v rámci projektů	D.5	Realizace šablon DVPP a personální podpory v rámci projektů výzev „Šablony pro MŠ, ZŠ I“, „Šablony pro SŠ, VOŠ, Konzervatoře I“	Počet realizovaných šablon – 80	2024–28	MŠ, ZŠ, SŠ	OP JAK
D.6	Podpora novým ředitelům	D.6.1	Realizace programu ÚK – Uvádějíci ředitel – pro nově jmenované ředitele škol a školských zřízení ÚK	Počet podpořených nových ředitelů – 20	2024–28	KUUK	ÚK
		D.6.2	Realizace porad specificky pro nové ředitele škol a školských zařízení	Počet podpořených nových ředitelů – 50	2024–28	KUUK	ÚK
D.7	Letní školy pro pedagogy	D.7	DVPP – funkční gramotnosti, polytechnické vzdělávání, tělesná výchova, odborné kompetence ve zdravotnických oborech	Počet podpořených PP – 360	2025–28	KUUK, UJEP, SŠ	OP JAK-IDZ, ÚK

4.5 E. Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu

Rovný přístup pro všechny žáky bez rozdílu znamená, že všechny děti, žáci i studenti mají stejné možnosti využívat vzdělávací příležitosti a dosáhnout svého potenciálu bez ohledu na pohlaví, věk, etnickou příslušnost, kulturu, rodný jazyk, náboženství, rodinné zázemí, ekonomický status, speciální vzdělávací potřeby nebo jiné aspekty, které by mohly být diskriminující.

V regionálním školství se rovný přístup může týkat například možnosti přípravy na školní vzdělávání a zajištění přístupu ke kvalitním školám všem dětem a žákům (s různým socioekonomickým statusem). To znamená, že by měly být k dispozici stejné materiální zdroje, kvalitní vzdělávání a mělo by se dostat stejné pozornosti jejich potřebám. Důležité je, aby školy při přijímání respektovali rovný přístup ke vzdělávání, neupřednostňovali žáky s lepším rodinným zázemím, lepšími kognitivními schopnostmi, nadané nebo žáky bez speciálních potřeb. Děti, žáci a studenti s různými jazykovými znalostmi mají stejnou šanci naučit se jazyk, ve kterém vzdělávání probíhá, děti s různými fyzickými nebo psychickými problémy mají vhodné příležitosti využívat vzdělávací zdroje a dostávat odpovídající podporu.⁷⁴

Dále se dlouhodobý záměr zaměřuje na rovný přístup všech ke vzdělávání a upozorňuje, že je nutné ve vzdělávání reflexivně pracovat s genderovými stereotypy, abychom umožnili rozvoj nadání/talentu každého bez ohledu na pohlaví. Jedná se o rovnosti žen a mužů v celém vzdělávacím systému, pokud jde o přístup, obsah, kontext, výchovně-vzdělávací strategie, vzdělávací výsledky a životní a pracovní příležitosti. Podpora rozmanitosti ve školách a respekt k odlišnostem zase pomáhají vytvářet bezpečné a respektující prostředí a podporují též well-being žáků a studentů, stejně jako jejich schopnost udržitelně participovat na podpoře a rozvoji demokratické společnosti. Podpora nestereotypních voleb vzdělávacích drah by měla napomoci růstu počtu dívek v technických profesích a měla by též pomoci nárůstu počtu chlapců v pečujících profesích.

Rovný přístup tedy znamená i nastavení takových podmínek, které umožní širší zapojení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu. Je však nutné vnímat a posuzovat všechny faktory, které ovlivňují výsledky tohoto vzdělávání. Je podstatná zejména spolupráce základních škol s rodiči a školskými poradenskými zařízeními. Speciální školy by pak měly poskytovat vzdělání těm žákům, kterým jejich stupeň postižení neumožňuje efektivní vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. Cílem je, aby individuální možnosti každého žáka mohly být rozvinuty a posíleny co nejvíce. Jaký typ zařízení tomu bude odpovídat, musí být ve shodě se zájmy dítěte.

Problematicke socioekonomickému znevýhodnění se věnuje také kapitola 1 Rozvoj společnosti a vzdělávání v Ústeckém kraji.

⁷⁴ Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2023–2027, str. 29

4.5.1 Základní přehled

V Ústeckém kraji působilo v roce 2023 celkem 28 základních škol s upraveným vzdělávacím programem pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Většinu z nich, celkem 20, zřizuje kraj, 5 škol zřizují obce a 3 školy jiný zřizovatel.

Tabulka č. 34: Školy vzdělávající podle § 16 odst. 9 školského zákona

Území	Zřizovatel				Celkem
	Ústecký kraj	obec	církev	privátní sektor	
Děčín	4	0	0	1	5
Chomutov	0	3	0	0	3
Litoměřice	4	0	0	0	4
Louny	4	1	0	0	5
Most	2	0	0	0	2
Teplice	4	1	0	2	7
Ústí n. L.	2	0	0	0	2
Celkem	20	5	0	3	28

Zdroj: Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji

Trend inkluzivního vzdělávání a s tím spojené přijímání žáků se SVP vede ke snižování počtu žáků ve školách samostatně zřízených pro tyto žáky. Celkově tedy dochází ke snižování podílu počtu žáků, kteří jsou zařazeni do speciálních tříd a stále více dochází k individuální integraci žáků se SPV do hlavního vzdělávacího proudu. Speciální školy poskytují vzdělání především těm žákům, kterým jejich stupeň postižení neumožňuje vzdělávání v běžných školách. Ve školním roce 2010/2011 bylo takto zařazeno 7,4 % žáků, ve školním roce 2022/2023 to bylo již jen 4,46 %. Zatímco se během posledních deseti let celkový počet žáků vzdělávaných v základních školách na území Ústeckého kraje zvýšil o 10 % (ze 70 105 na 77 131), počet žáků ve speciálních třídách klesl o 18 % (z 4 194 na 3 438).

Tabulka č. 35: Počty žáků se SVP ve speciálních/běžných třídách ZŠ

Školní rok	Počet žáků			Speciální třídy Podíl v %	Postižení Běžné třídy	Běžné Podíl v %
	Běžné třídy	Speciální třídy	Celkem			
2023/2024	72 018	3 494	75 512	4,63	7 764	10,28
2022/2023	73 693	3 438	77 131	4,46	7 436	10,09
2019/2020	72 844	3 166	76 010	4,17	7 218	9,91
2016/2017	71 471	3 474	74 945	4,64	4 768	6,67
2013/2014	65 911	4 194	70 105	5,98	4 192	6,36
2010/2011	62 947	5 028	67 975	7,40	3 286	5,22

Zdroj: výkonové výkazy

4.5.2 Podpora pedagogické práce škol

Školy potřebují pracovat v prostředí, které podporuje dosažení cílů společného vzdělávání, mít personální kapacity odpovídající náročnosti jejich práce. Pedagogická práce je základním posláním každé školy, proto je nezbytné poskytnout školám konkrétní podporu, kterou potřebují vzhledem k individualizaci ve vzdělávání. Dle Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+ je potřeba zajistit dostatečnou kapacitu poradenských zařízení i školních poradenských pracovišť a dalšího podpůrného personálu včetně nepedagogického.

V Ústeckém kraji se v posledních letech (2020-2023) počet klientů navštěvujících školská poradenská zařízení ustálil na zhruba 11-12 tisících klientech⁷⁵. Tento ukazatel je sledovaným indikátorem problematiky péče o děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami. Všechna pracoviště se zabývají klientelou od dětí v MŠ až po studenty VOŠ. Vedle diagnostických činností jsou poskytovány služby z oblastí terapie, reedukace a konzultací.

4.5.3 Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami podle druhu postižení

Podíl žáků s **mentálním postižením**, kteří se vzdělávají ve speciálních třídách, se snižuje. Tito žáci jsou častěji zařazováni do běžných tříd. Ve školním roce 2010/2011 tvořili mentálně postižení žáci 75 % všech žáků se zdravotním postižením zařazených do speciálních tříd. V následujících školních letech se jejich podíl snižoval až na současných 57 %. Oproti tomu se počet těchto žáků zařazených do běžných tříd zvýšil za posledních 10 let pětinašobně. Tento trend se však zastavil ve školním roce 2020/2021. Jednou z příčin byl důsledek omezení výuky v tzv. běžných školách v souvislosti s pandemií covid-19, kdy někteří žáci nebyli schopni v rámci distanční výuky plnit požadavky školy (zatímco k uzavírání speciálních škol téměř nedocházelo). K této formě výuky byla potřebná i podpora rodičů, což pro některé žáky, především ze znevýhodněného prostředí, bylo problematické.

Tabulka č. 36: Počty žáků s lehkým mentálním postižením

Žáci s LMP	Speciální třídy	Ind. integrování	Celkově s LMP	Integrovaní v %
2023/2024	1 617	549	2 166	25,35
2022/2023	1 686	594	2 280	26,05
2019/2020	1 535	482	2 017	23,90
2016/2017	1 769	248	2 017	12,30
2013/2014	2 244	121	2 365	5,12
2010/2011	2 590	57	2 647	2,15

Zdroj: výkonové výkazy

Jak ukazují následující tabulky, ve speciálních školách (především díky přesnější diagnostice) významně přibývá žáků s více vadami. Nejčastěji se jedná o kombinaci smyslové vady s mentálním postižením. Přibývá i žáků s vývojovými poruchami chování. Tento trend je ale ještě ve větší míře patrný v běžných třídách. Ve speciálních třídách se významně snižuje počet žáků s poruchami učení, což je způsobeno tím, že zůstávají zařazeni v běžných třídách.

⁷⁵ Výkonové výkazy k 30. 9.

V **běžných základních školách/třídách** se proti předchozímu sledovanému období navýšily počty žáků především s těmito druhy postižení: **vady řeči, závažné poruchy chování a mentální postižení**.

Tabulka č. 37: Počty žáků se SVP podle postižení

	Speciální třídy				
Druh postižení:	2010/11	2013/14	2016/17	2019/20	2022/23
Mentálně postižení	3 711	2 775	2 119	1 804	1 948
Z toho středně těžce postižení	845	407	281	222	234
Těžce postižení	245	107	62	35	27
S hlubokým postižením	31	17	7	2	1
Sluchově postižení	25	19	5	5	7
Zrakově postižení	12	11	9	6	8
Vady řeči	120	143	213	175	174
Tělesně postižení	68	28	10	10	6
Více vad	340	500	583	794	952
Vývojové poruchy učení	608	372	114	88	50
Vývojové poruchy chování	39	141	189	147	186
Autisté	60	161	232	97	80
Celkem	4 983	4 130	3 474	3 126	3 411
	Individuálně integrovaní žáci v běžných školách				
Druh postižení:	2010/11	2013/14	2016/17	2019/20	2022/23
Mentálně postižení	83	126	250	487	596
Z toho středně těžce postižení	23	5	5	4	2
Těžce postižení	3	0	0	1	0
Sluchově postižení	66	70	70	89	76
Zrakově postižení	36	40	48	59	63
Vady řeči	53	104	288	1 120	1 395
Tělesně postižení	75	64	64	67	65
Více vad	46	111	218	338	303
Závažné (vývoj.) poruchy učení	2 681	3 222	3 032	3 270	2 759
Závažné (vývoj.) poruchy chování	217	390	673	1 648	2 041
Autisté	29	65	122	140	138
Celkem	3 286	4 192	4 765	7 218	7 436

Zdroj: výkonové výkazy

Vzhledem k celkovému počtu žáků, kteří se vzdělávají ve školách samostatně zřízených pro žáky se SVP, je z důvodu zachování dostupnosti speciálního vzdělávání nutno přistupovat k dílčím optimalizačním opatřením. Cílem je vytvořit stabilnější organizace, které dokáží zajistit co nejširší dostupnost speciálního vzdělávání při současném stavu počtu žáků. Při realizaci jsou používány v kraji již existující a osvědčené modely sloučení výše uvedených typů škol.

4.5.4 Předčasné odchody ze vzdělávání

Jedním z největších problémů Ústeckého kraje jsou předčasné odchody ze vzdělávání. V základním vzdělávání jich bylo ve školním roce 2020/2021 nejvíce zaznamenáno v SO ORP Ústí nad Labem (113),

Teplíce (83), Chomutov (67); naopak nejméně k předčasným odchodům docházelo v SO ORP Varnsdorf (9), Lovosice (11) a Roudnice nad Labem (12). V celkovém součtu se všechny předčasné odchody v kraji týkaly 607 žáků a žaček. Nejvyšší podíl předčasných odchodů byl evidován v ORP Bílina (23,4 %), Rumburk (11,8 %) a Podbořany (11 %); naopak nejnižší byl tento podíl v SO ORP Litoměřice (3 %), Louny a Roudnice nad Labem (shodně 3,9 %). Celkový podíl odchodů činil 7,9 %⁷⁶.

Ve středním vzdělávání, dle dat z roku 2020, byl nejvyšší podíl ve sledovaném ukazateli⁷⁷ v okrese Louny. Nadprůměrné hodnoty vykazují také okresy Chomutov a Děčín. Nejnižší podíl, dokonce nižší než republikový průměr, vykazuje okres Teplice. Relativně příznivá hodnota je také v okrese Ústí nad Labem.

Tabulka č. 38: Podíl a počet předčasných odchodů ze ZŠ a změny škol, oborů či předčasné odchody ze SŠ v SO ORP (školní rok 2020/2021, resp. 2020)

SO ORP	Podíl předčasných odchodů ze ZŠ (v %)	Okres	Podíl změn škol, oborů či předčasných odchodů ze SŠ (v %)
Děčín	7,6	Děčín	9,7
Rumburk	11,8		
Varnsdorf	5,9		
Ústí nad Labem	9,4	Ústí nad Labem	7,7
Litoměřice	3,0	Litoměřice	8,2
Roudnice nad Labem	3,9		
Lovosice	5,2		
Teplice	7,9	Teplice	5,5
Bílina	23,4		
Most	9,2	Most	8,1
Litvínov	5,6		
Chomutov	8,2	Chomutov	10,1
Kadaň	6,8		
Louny	3,9		
Žatec	8,8	Louny	11,7
Podbořany	11,0		
Ústecký kraj	7,9		9,0
ČR	3,3		7,1

Zdroj: Rozsah sociálního vyloučení v Ústeckém kraji v roce 2021, P. Lang, Agentura pro sociální začleňování, s. 22, a PAQ Research, upraveno SMT

4.5.5 Podpůrná opatření, finanční náročnost

Od 1. 9. 2016 nastaly legislativní změny v souvislosti s vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Cílem bylo, aby se při poskytnutí odpovídajících podpůrných opatření podařilo uskutečňovat vzdělávání žáků především v hlavním vzdělávacím proudu.

⁷⁶ Rozsah sociálního vyloučení v Ústeckém kraji v roce 2021, P. Lang, Agentura pro sociální začleňování, s. 22

⁷⁷ Podíl žáků předčasně odcházejících ze středního vzdělávání. Definice zahrnuje 1) žáky, kteří ukončili vzdělávací program bez předepsané zkoušky, 2) žáky, kteří přestali být žáky školy pro nepostoupení do vyššího ročníku, nesplnili podmínky pro konání zkoušky, 3) zanechali vzdělávání, 4) byli vyloučeni. Dostupné z: [Změny škol, oborů či předčasných odchodů ze SŠ \(2020\) po ORP, pouze Ústecký kraj / DataPAQ](#).

V průběhu účinnosti této vyhlášky došlo postupně k několika novelám, které upravují poskytování podpůrných opatření a jejich financování.

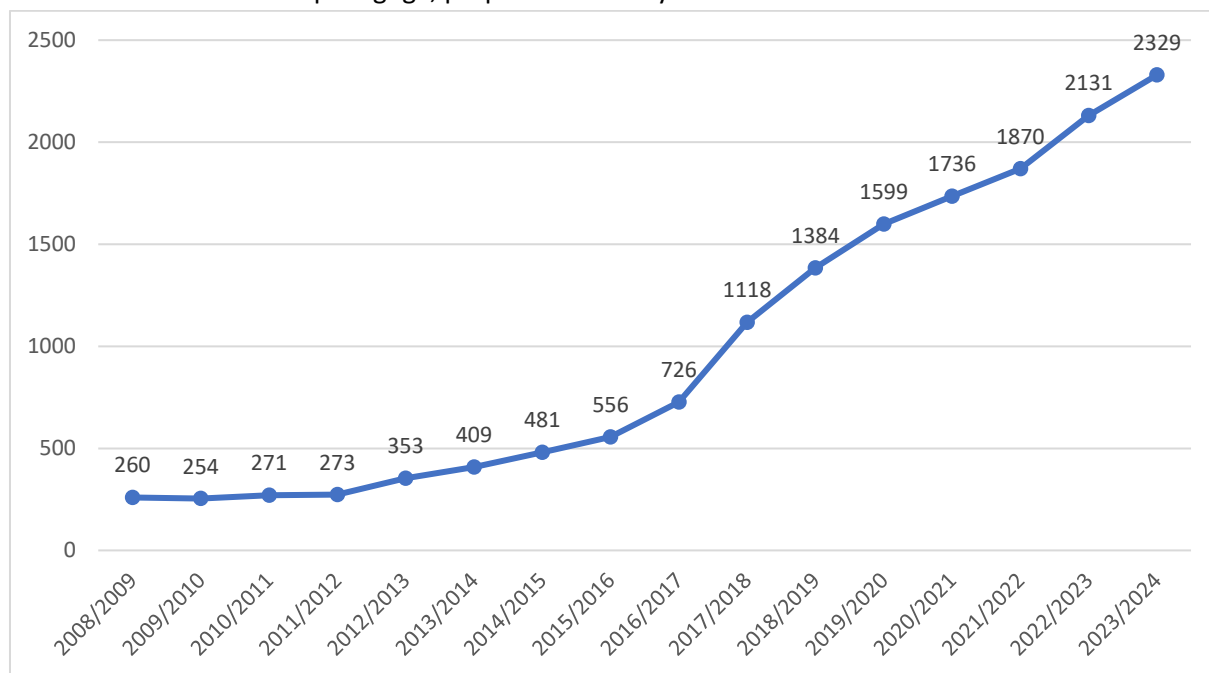
Nastavení podpůrných opatření znamená zvýšené nároky na rozpočty škol a školských zařízení. Nejvyšší výdaje jsou na podpůrná opatření personálního charakteru. V Ústeckém kraji se jedná o výdaje, které jsou v rámci České republiky jedny z nejvyšších.

4.5.5.1 Personální opatření

Hlavním vyrovnávacím a podpůrným opatřením personálního charakteru při vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, tj. pro děti, žáky a studenty se zdravotním či sociálním znevýhodněním nebo zdravotním postižením, je asistent pedagoga. Asistent pedagoga vždy pracuje pod metodickým vedením pedagoga, který zodpovídá za průběh i výsledky vzdělávání.

Během účinnosti školského zákona se počet asistentů pedagoga znásobil dvacetkrát. Na počátku zavedení této pozice jich ve školním roce 2005/2006 ve školách všech stupňů působilo v Ústeckém kraji 139, ve školním roce 2022/2023 již 2797. K nejvýraznějšímu nárůstu došlo v období od 1. září 2016, kdy bylo nastaveno povinné poskytování podpůrných opatření včetně zajištění činnosti asistenta pedagoga. Patrný je nárůst především v mateřských a základních školách, kde se v tomto období počet asistentů pedagoga zčtyřnásobil. Zároveň se po aplikaci vyhlášky č. 27/2016 Sb. do praxe zvyšovala průměrná výše úvazku, která do období školního roku 2015/2016 naopak pozvolna klesala. V současné době jsou asistenti pedagoga zaměstnáváni zhruba na 0,76 úvazku⁷⁸.

Graf č. 7: Počet asistentů pedagoga, přepočtené úvazky



Zdroj: výkonové výkazy

⁷⁸ Výkonové výkazy k 30. 9. příslušného roku

V speciálních třídách se sice v posledních letech zvýšil počet asistentů pedagoga, ale jejich podíl oproti zařazeným do běžných tříd se snižuje.

Tabulka č. 39: Využití asistentů pedagoga ve speciálních třídách

Školní rok	Přepočtené úvazky	Ve speciálních třídách	Podíl v %
2023/2024	2 329,24	354,5	15,22
2022/2023	2 130,49	343,21	16,11
2021/2022	1 869,46	322,61	17,26
2020/2021	1 735,99	312,1	17,98
2019/2020	1 599,35	327,14	20,45

Zdroj: výkonové výkazy

4.5.6 Systém poradenských služeb

Systém poradenských služeb je tvořen sítí pedagogicko-psychologických poraden a speciálních pedagogických center. V Ústeckém kraji působí jedna pedagogicko-psychologická poradna zřízená Ústeckým krajem se sídlem v Teplicích a dalšími 11 odloučenými pracovišti, která pokrývají celé území Ústeckého kraje. Síť speciálních pedagogických center (dále „SPC“) pak tvoří pět SPC zřizovaných Ústeckým krajem, dvě SPC jsou zřízena obcí a jedno SPC zřízené soukromým subjektem.

Systém poradenských služeb je zatížen více klienty, než je průměr v České republice. Výrazný je přitom rozdíl mezi klienty, které evidují jednotlivá školská poradenská zařízení. Zatímco PPP v Ústeckém kraji evidovala ve školním roce 2021/2022 5,4 % (11 336) všech klientů v ČR (208 342), SPC v kraji evidovala 15,1 % (11 827) ze všech klientů v ČR (77 992). Lze tedy usuzovat, že v Ústeckém kraji je početně vyšší podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu zdravotního postižení⁷⁹.

4.5.6.1 Pedagogicko-psychologická poradna (PPP)

PPP ÚK zajišťuje spektrum psychologických a speciálně pedagogických služeb, které jsou stanoveny vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění a vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění. Poradenské služby jsou poskytovány klientům – dětem, žákům, studentům, jejich zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům škol a školských zařízení. Poradenské služby jsou zaměřeny také na žáky z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami. Dále PPP poskytuje služby metodika prevence, který podporuje činnost školních metodiků prevence ve školách na celém území Ústeckého kraje. Druhou hlavní činností organizace je zajišťování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků škol a školských zařízení, zprostředkování informací o nových směrech a postupech ve vzdělávání.

Změnami v posuzování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se významně změnil také systém doporučení určený školám a školským zařízením. Prohloubila se spolupráce s těmito subjekty, neboť je kladen důraz na nastavení optimálních podpůrných opatření pro každého jednotlivce. Jak je patrné z přehledu, došlo během pandemie covid-19 k poklesu poradenské činnosti se zákonnými zástupci i služeb pro školy. Nejčastější formou podpory jsou metodické konzultace.

⁷⁹ Statistická ročenka školství, výkonové ukazatele školního roku

Vzhledem k tomu, že s nárůstem poradenské činnosti, ale i individuální činnosti s klienty, došlo zároveň ke snížení počtu komplexních vyšetření, dařilo se PPP zvýšené nároky na její služby zajistit v uplynulém období bez výraznějšího navýšení odborných pracovníků. Specifikou Ústeckého kraje je vysoký počet sociálních pracovníků v pedagogicko-psychologické poradně. Je to dáno strukturou obyvatelstva i podílem sociálně vyloučených lokalit a dalšími vlivy, které ovlivňují zaměření činnosti. Počet sociálních pracovníků je dvojnásobný oproti celostátnímu průměru a je spolu s Libereckým krajem nejvyšší v rámci ČR. Naopak nižší oproti průměru je počet psychologů. Zatímco v ČR psychologové tvoří zhruba polovinu odborných pracovníků poraden, v našem kraji se jedná zhruba o třetinu. Jejich nedostatek je částečně kompenzován dalšími odborníky, především speciálními pedagogy. Problém nedostatku psychologů je nutné řešit. V Ústeckém kraji je již navázána spolupráce s UJEP.

Tabulka č. 40: Činnosti Pedagogicko-psychologické poradny Ústeckého kraje – výběr

Školní rok	Počet klientů	Individuální činnost	Komplexní diagnostika	Poradenská činnost se zákonným zástupcem	Služby pedagogům
2022/23	11 252	22 729	2 381	9 703	9 903
2021/22	10 601	22 975	2 230	9 555	9 487
2020/21	10 763	27 272	3 435	8 474	8 419
2019/20	11 965	26 796	2 916	8 921	9 092
2018/19	11 714	31 265	5 780	10 685	12 732

Zdroj: výkonové výkazy

V rámci PPP pokračuje činnost odborných sekcí (primární prevence, psychodiagnostiky a speciální pedagogiky), jejichž koordinátoři prostřednictvím členů přenášejí na pracoviště aktuální informace především z odborné oblasti a sjednocují systémy v rámci celé organizace.

Prioritou činnosti PPP zůstává poskytování kvalitní, odborné pomoci všem dětem, žákům, studentům, školám, školským zařízením, pedagogům, ředitelům a zákonným zástupcům a ve spolupráci s dalšími odbornými pracovišti poskytovat efektivní podporu.

4.5.6.2 Speciálně pedagogická centra (SPC)

Další velmi důležitou složkou poradenského systému ve školství jsou speciální pedagogická centra (SPC). Jde o zařízení, která poskytují péči dětem, žákům a studentům se zdravotním postižením. V kraji působí celkem 8 speciálních pedagogických center, z toho pět jich zřizuje kraj jako pracoviště některé ze základních škol pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, dvě jsou při školách zřizovaných obcemi a jedno privátní. Speciálně pedagogická centra v současné době působí spádově a vesměs zajišťují péči pro většinu typů postižení s tím, že některá centra se specializují více na jeden typ. Je snahou, aby krajská pracoviště SPC poskytovala péči co nejširšímu okruhu klientů. Cílem je poskytování komplexní služby, kterou budou zajišťovat sociální pracovníci, speciální pedagogové a psychologové, případně další odborníci.

Od 1. 9. 2016, tedy od účinnosti tzv. inkluzivní novely školského zákona, která upravila i systém poskytování poradenských služeb, došlo k potřebě navýšení odborných pracovníků školských poradenských zařízení. Během posledních let se proto mohl počet odborných pracovníků SPC zvýšit, zatímco v PPP zůstal zhruba stejný. Je to dáno skutečností, že klientelu SPC tvoří především klienti se zdravotním postižením, kterým bylo nutné nově nastavit podpůrná opatření ve vzdělávání.

Tabulka č. 41: Činnosti speciálně pedagogických center v Ústeckém kraji – výběr

Školní rok	Počet klientů	Individuální činnost	Komplexní diagnostika	Poradenská činnost se zákonným zástupcem
2022/23	10 926	32 589	1 600	18 765
2021/22	11 827	34 712	1 923	19 683
2020/21	11 511	31 826	2 490	18 370
2019/20	11 491	30 662	1 850	18 173
2018/19	11 969	35 887	2 034	13 235

Zdroj: výkonové výkazy

Meziročně dochází k poklesu klientů s PAS. Je to způsobeno především skutečností, že na základě metodiky pro ŠPZ dochází k pozdější diagnostice a klienti jsou nejčastěji vedeni mezi vadami řeči. Počty dětí s vážnější formou PAS však přibývá. Z tohoto důvodu je cílem vybudování jednoho krajského SPC, resp. odloučeného pracoviště SPC, se specializací na klienty s vážnější formou PAS. Meziroční výkyvy počtu klientů jsou především důsledkem změn ve vykazování, neboť za klienta je považován ten, kterému v příslušném školním roce byla poskytnuta péče, jejímž výstupem je zpráva, doporučení apod. Někteří klienti, např. se středně těžkým mentálním postižením a některými smyslovými vadami tak nevyžadují každoročně tyto výstupy. V evidenci SPC však zůstávají.

Tabulka č. 42: Vývoj počtu klientů v SPC dle druhu zdravotního postižení

Klienti	Školní rok			
	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Celkem	11 491	11 511	11 827	10 926
Mentálně	2 920	2 749	2 970	2 447
Sluchově	193	161	129	91
Zrakově	78	40	86	111
Vady řeči	4 515	4 761	5 021	4 602
Tělesně	175	205	188	165
Více vad	1 986	2 356	2 086	2 260
PAS	733	443	411	358
Ostatní	639	573	624	529
Jiný zdrav. stav	252	223	312	363

Zdroj: výkonové výkazy

4.5.6.3 Střediska výchovné péče

V Ústeckém kraji dochází k nárůstu závažných výchovných problémů dětí a žáků ve školách (zvyšuje se podíl žáků s poruchami chování). Jedná se o závažnou oblast činnosti VÚ a DDŠ, ale také středisek výchovné péče (SVP), které zřizuje MŠMT. Tato zařízení jsou na hranici svých ambulantních i pobytových služeb. V Ústeckém kraji zajišťuje činnost SVP 5 subjektů a jejich služby jsou k dispozici v okresech: Děčín, Ústí nad Labem, Most, Chomutov a Louny. Nejsou tedy pokryty potřeby v okresech Teplice a Litoměřice, odkud zatím musí klienti dojíždět do jiných okresů. Z pohledu Ústeckého kraje tak bude prioritou zajištění služeb SPC v těchto dvou okresech, kde služby SVP absentují.

4.5.7 Podpora nadaných žáků

Významnou oblastí v rovném přístupu ke vzdělání pro všechny žáky bez rozdílu je podpora nadaných. V České republice tvořili diagnostikovaní nadaní žáci 0,22 % všech žáků základních škol. Ústecký kraj byl nad průměrem (0,28 %) a řadil se mezi tři kraje s nejvyšším podílem nadaných mezi žáky ZŠ (po Praze a KVK). Podobně je to u mimořádně nadaných, kde se jedná o podíl 0,08 % mezi všemi žáky ČR, v Ústeckém kraji je tento podíl 0,12 % (třetí nejvyšší v ČR)⁸⁰.

Významnými subjekty, které se věnují podpoře nadaným žákům v Ústeckém kraji, jsou PPP, zejména odloučené pracoviště v Kadani a také Krajské centrum podpory nadání při NPI.

Podpoře nadaných žáků byla ze strany Ústeckého kraje věnována zvýšená pozornost v uplynulém období. Byly vybrány školy, které se podpoře nadaných žáků nadstandardně, systematicky věnují. V těchto školách vzniknou centra podpory nadání, ze kterých budou přenášeny příklady dobré praxe do dalších škol v Ústeckém kraji. Nabízí se také využít možnosti spolupráce s Univerzitou J. E. Purkyně, kde se péčí o talentované žáky odborně zabývají a formou zapojení studentů-budoucích učitelů je možné zvýšit budoucí pozitivní dopad těchto center nadání. Jedním z výstupů bude manuál pro práci s nadanými žáky. Vizí a dlouhodobým cílem je zapojit co nejvíce škol, které by se vzájemně podporovaly a ukazovaly, jak prakticky lze realizovat výuku nadaných.

Podporu nadání/talentu nelze omezovat pouze na soutěže. Je třeba zrevidovat a přenastavit systém nástrojů pro podporu nadání/talentu v rámci formálního vzdělávání, mj. hledat nástroje posilující vnitřní motivaci žáků k rozvoji jejich nadání a talentu. Proto je nutné nastavit jasnější kritéria pro diagnostiku nadání/talentu a mimořádného nadání jak ve školách, tak především ve školských poradenských zařízeních. Diagnostika nadání/talentu musí být také hlouběji propojena s kariérovým poradenstvím. Je důležité zaměřit se na sledování akcelerovaného vývoje již v mateřské škole, tak aby byly podporovány potřeby dítěte v souladu s jeho individuálními schopnostmi a zájmy.

Podle Dlouhodobého záměru vzdělávání ČR je dále potřebné zvážit úpravu individualizované podpory pro nadané žáky, např. možnost jejich zapojení do distančních vzdělávacích programů zahraničních škol různých stupňů a současně systematicky podporovat a oceňovat výměnu zkušeností nabytých při úspěšné podpoře nadaných a mimořádně nadaných žáků ve školách.

4.5.8 Shrnutí – podpora strategických oblastí

V Ústeckém kraji je vysoký podíl žáků z rodin s vysokým socioekonomickým zatížením, viz kapitola 1. Tito žáci vyžadují vyšší podporu než žáci z příznivějšího rodinného zázemí. V této souvislosti je důležité zavedení systémové finanční podpory škol s vyšším podílem těchto žáků. MŠMT plánuje ukotvení indexového financování škol zohledňující podíl žáků ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí, žáků z nízkopříjmových rodin, z rodin z odlišného kulturního prostředí nebo rodin s nízkým dosaženým vzděláním, tedy z prostředí, kde mohou postrádat podporu a podmínky, které jsou očekávány pro průchod celým vzdělávacím systémem. Školy vzdělávající vyšší podíly žáků se sociálním znevýhodněním potřebují spolehlivou a dlouhodobě udržitelnou finanční i metodickou podporu tak, aby efektivně dokázaly žákům kompenzovat podprůměrně podnětné domácí prostředí a další příčiny jejich znevýhodnění ve vzdělávání.

⁸⁰ Statistická ročenka školství – výkonové ukazatele školního roku 2022/2023

Kromě opatření zaměřených na oblast výuky by měla být nastavena i další opatření s přímým pozitivním vlivem na vzdělávací výsledky jako jsou obědy či snídaně zdarma, bezplatné volnočasové aktivity, akademické kluby, doučování, podpora školní docházky atd. K tomu musí mít vzdělávací systém vytvořené dostatečné finanční, personální a prostorové podmínky.

Vzhledem k vysokému počtu sociálně vyloučených lokalit v Ústeckém kraji, ale i k zvyšujícímu se počtu dětí se SVP obecně, bude **podpořen školský poradenský systém v ÚK**. Pozornost bude věnována pořízení a aplikaci kvalitních diagnostických nástrojů, mimo jiné i diagnostice sociálního znevýhodnění a LMP (kvalitní diagnostické nástroje, metodiky jejich využití) a DVPP pro zvýšení kvalifikace zaměstnanců ŠPZ.

S ohledem na nižší podíl školních psychologů v ŠPZ je potřeba aplikovat taková opatření, která zvýší atraktivitu této profese v ŠPZ a v důsledku také jejich počet.

S ohledem na finanční možnosti je žádoucí snížit počet klientů na zaměstnance PPP, tak aby měli více prostoru pro práci s konkrétním klientem.

Specificky, vzhledem k narůstajícím výchovným problémům dětí, je potřeba podpořit zvýšení počtu středisek výchovné péče. Jedním z nejexponovanějších regionů ve smyslu vysoké koncentrace dětí a žáků se SVP je ORP Bílina, přitom v tomto ORP absentuje pracoviště PPP, SPC nebo SVP. V Bílině bude vybudováno Centrum školských poradenských služeb zahrnující pracoviště PPP, SPC a SVP. Volně bude doplněné také o NNO, jejíž činnost je v oblasti podpory rodin a dětí ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí.

Dále je žádoucí zefektivnit systém ŠPZ. V ČR bohužel absentuje systém databáze klientů ŠPZ. Klienti mohou přecházet mezi jednotlivými zařízeními, aniž by zařízení disponovala informacemi o tom, zda již byl klient někde šetřen. Tento stav je tak vysoce neefektivní.

S ohledem na významné navýšení počtu žáků se SVP, kteří jsou individuálně integrováni do běžných tříd, je potřeba zaměřit DVPP na práci s heterogenní skupinou žáků a žáků se SVP. Mezi individuálně integrovanými dětmi a žáky dochází dlouhodobě k největším nárůstům počtu těch s vadami řeči a poruchami chování. Na kompenzaci těchto problémů je potřeba zaměřit pozornost.

Vzhledem ke zvyšujícímu se podílu žáků pocházející z rozdílného kulturního prostředí by měla být věnována pozornost rozvoji pedagogických pracovníků v oblasti interkulturních kompetencí, etického povědomí a efektivního dialogu v multikulturním a mezináboženském prostředí.

Mnohem zásadnější a viditelnější roli v **podpoře nadaných** a mimořádně nadaných musí hrát Krajské síť podpory nadání v čele s krajskými koordinátory podpory nadání spolupracujícími s garantem podpory nadání v rámci NPI ČR.

Budou podporována centra podpory nadání a šíření dobré praxe při práci s nadanými a mimořádně nadanými dětmi/žáky. Nadání žáci na SŠ budou specificky podporováni prostřednictvím motivačního programu na podporu nadaných.

4.5.9 Vybrané problémové oblasti v kraji

- vysoký podíl dětí z rodin z vysokým socio-ekonomickým zatížením (více v kapitole 1 Rozvoj společnosti a vzdělávání v Ústeckém kraji), které vyžadují vyšší podporu,
- zvyšující se nároky na učitele, související s vyšším podílem žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v běžných třídách základních škol,

- vysoká zátěž systému školského poradenství,
- rostoucí počet dětí a žáků s komunikačními problémy (vady řeči, děti uprchlíků), poruchami chování a učení,
- nedostatečné kariérové poradenství specificky zaměřené na prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání,
- nesystémová podpora nadaných/talentovaných, roztržitost podpory,
- nedostatečná podpora rozvoje nadání/talentu u žáků.

4.5.10 Přehled opatření

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
E.1	Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání	E.1.1	Podpora žáků SŠ – zejména obory E a H - zvyšování motivace žáků k dokončení studia, posílení rozvoje žáků, posílení sebevědomí, zlepšení komunikačních dovedností, posílení vztahů ve třídě, objevení silných a slabých stránek.	Počet podpořených žáků – 800	2024–28	KUUK, SŠ, Knihovna ÚK	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.1.2	Realizace osvětové akce zaměřené na spolupráci školy, ŠPZ a rodiny v oblasti prevence předčasných odchodů pro širokou veřejnost	Počet realizovaných akcí – 4	2024–28	KUUK, PPP, ÚP, KÚK	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.1.3	Realizace akce pro odbornou veřejnost se zaměřením na motivace žáků SŠ k dokončení studia, výměnu dobré praxe v oblasti spolupráce školy, ŠPZ a rodiny	Počet realizovaných akcí – 3	2024–28	KUUK, KÚK	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.1.4	Kariérové poradenství specificky zaměřené na žáky SŠ ohrožené předčasným odchodem ze vzdělávání	Počet realizovaných akcí	2024–28	KUUK, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK
E.2	Spolupráce ZŠ, SŠ, zřizovatelů a NNO, které se věnují podpoře dětí	E.2	Navázání spolupráce a navržení opatření na podporu předčasných odchodů v konkrétním území	Počet navázaných spoluprací – 5	2024–28	KUUK	ÚK

E.3	Podpora pedagogů a osvětové akce v oblasti rovného přístupu a podpory pro všechny žáky	E.3.1	Letní školy pro pedagogy vzdělávající žáky dle vyhlášky č. 27/2016 sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných	Počet realizovaných akcí – 3	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.3.2	Veletrh společného vzdělávání	Počet realizovaných veletrhů – 4	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.3.3	Semináře zaměřené na spolupráci pracovníků ve škole – učitel, asistent pedagoga	Počet realizovaných akcí – 8	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.3.4	Kazuistické semináře zaměřené na vzdělávání žáků se SVP	Počet realizovaných akcí – 4	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
E.4	Podpora nadaných žáků	E.4.1	DVPP metodiků podpory nadání v oblasti diagnostiky a práce s žáky	Počet podpořených účastníků – 6	2024–28	KUUK, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.4.2	Rozvoj center podpory nadání na SŠ	Počet center – 6	2024–28	KUUK, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.4.3	Systematické řízení podpory nadaných v ÚK – zřízení pozice Koordinátor podpory nadání v rámci PPP a metodiků podpory nadání na SŠ	Počet zřízených pozic – 7	2024–28	KUUK, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.4.4	Tvorba metodiky pro práci s nadanými žáky v ÚK	Metodika – 1	2024–25	KUUK, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK
E.5	Zvýšení kvality a dostupnosti poradenských služeb	E.5.1	Pořízení nových diagnostických nástrojů pro ŠPZ (včetně diagnostiky sociálního znevýhodnění a LMP) a DVPP pro práci s nimi	DVPP – Počet podpořených účastníků – 30	2024–28	KUUK, ŠPZ	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.5.2	DVPP pro pracovníky ŠPZ zaměřená na diagnostiku dětí, žáků a studentů	DVPP – Počet podpořených účastníků – 80	2024–28	KUUK, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.5.3	Vzdělávací akce zaměřené na zvýšení efektivity spolupráce PPP, školy a rodiny žáků	Počet realizovaných akcí – 4	2024–28	KUUK, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK

		E.5.4	Vzdělávací akce DVPP, seminář pro pracovníky ŠPZ kraje pro sjednocení diagnostických postupů a zvýšení odborných kompetencí pracovníků dle jednotlivých profesí	DVPP – Počet podpořených účastníků – 80	2024–28	KUUK, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK
		E.5.5	Zřízení nových SVP v ÚK – geografické pokrytí kraje	Počet nových SVP – 2	2024–28	KUUK, MŠMT, obce	ÚK, obce, MŠMT
		E.5.6	Vybudování Centra školských poradenských služeb v Bílině (PPP, SPC a SVP v rámci jednoho objektu)	Vybudované centrum ŠPS – 1	2024–25	KUUK, Bílina	ÚK, město Bílina
		E.5.7	Vybudování SPC se specifickým zaměřením na vážnější poruchy autistického spektra	Vybudované centrum SPC – 1	2024–26	KUUK	ÚK, IROP
E.6	Zvýšení dostupnosti aktivit pro neorganizovanou mládež	E.6	Vznik otevřených klubů při střediscích volného času, s aktivitami pro děti a mládež bez ohledu na jejich ekonomický status	Počet otevřených klubů – 16	2024–28	KUUK, SVČ v ÚK	OP JAK-IDZ, ÚK
E.7	Podpora dětí a žáků s vadami řeči a narušenou komunikační schopností	E.7.1	Realizace aktivit na podporu dětí a žáků s narušenou komunikační schopností (včetně logopedických vad)	Počet realizovaných akcí – 8	2024–28	KUUK, SPC, MŠ	ÚK
		E.7.2	Realizovat DVPP zaměřené na oblast primární logopedické prevence	Počet realizovaných akcí – 4	2024–28	KUUK, SPC, MŠ	ÚK
E.8	Podpora a realizace aktivit, snižující ekonomickou zátěž rodin, vztahující se k výchově a vzdělávání v rámci MŠ, ZŠ a SŠ s přímým pozitivním vlivem na vzdělávací výsledky	E.8.1	Snídaňové kluby, vícedenní pobyty žáků a jiné mimoškolní akce, bezplatné, nebo dotované školní akce konané v rámci výuky, včetně dopravy v rámci těchto aktivit	Počet podpořených žáků – 8 000	2024–28	KUUK, zřizovatelé, školy	NPO, ÚK, MPSV, zřizovatelé
		E.8.2	Realizace dotačního programu Potravinová pomoc dětem v sociální nouzi v Ústeckém kraji 1, a dalších výzev	Počet podpořených žáků – 5 000	2024–28	KUUK, MPSV	ÚK, MPSV

E.9	Posílení podpůrných pozic ve školách	E.9	Realizace šablon a využití jiných zdrojů na zřízení pozic: školní psycholog, speciální pedagog, sociální pedagog	Podíl škol s podpůrnými pozicemi – 60 %	2024–28	KUUK, MŠMT, zřizovatelé	OP JAK, NPO, MŠMT, zřizovatelé
E.10	Platforma pro podporu žáků se SVP	E.10	Přenos informací ze školského prostředí prostřednictvím vytvořené skupiny odborníků z praxe (řešení aktuálních problémů – legislativní změny a jejich dopad do praxe apod.)	Počet setkání – 4	2024–28	KUUK	ÚK

4.6 F. Prevence a náhradní výchovná péče

První část kapitoly se věnuje školské primární prevenci v oblasti rizikového chování a duševního zdraví žáků a druhá zahrnuje náhradní výchovnou péči.

Systém primární prevence rizikového chování v Ústeckém kraji má za hlavní cíl zefektivnění aktivit zaměřených na primární prevenci a duševní zdraví ve školách a školských zařízeních v souladu s Národní strategií primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027 a Krajskou koncepcí primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v Ústeckém kraji na období 2023–2028. Duševní zdraví ve školách je však důležité podporovat jak ve vztahu k žákům, tak ve vztahu k pedagogickému sboru.

Systém péče o ohrožené děti zahrnuje tři hlavní skupiny dětí ohrožených tím, že jejich potřeby nejsou naplňovány v dostatečné míře, a to děti ohrožené zanedbáváním či špatným zacházením (týráním či zneužíváním); děti s náročným chováním a děti se zdravotním postižením. Cílem mezioborového tématu je podpora rozvoje dítěte v jeho přirozeném rodinném prostředí a vhodnými výchovnými vzdělávacími a preventivními aktivitami ve školách, školských poradenských zařízeních a střediscích výchovné péče; případně prostřednictvím odborné specializované péče v náhradní výchovné péči ve školských pobytových zařízeních⁸¹.

4.6.1 Základní přehled prevence rizikového chování

Konkrétní formy rizikového chování a prevence jsou blíže popsány v metodických doporučeních MŠMT⁸². Stěžejním partnerem ve školách při preventivních aktivitách či v případě řešení rizikového chování jsou školní metodici prevence, kteří zde působí podle § 7 Vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských pracovištích, ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška zároveň definuje činnost školního poradenského pracoviště, včetně pozic, které na tomto pracovišti působí. Zároveň definuje standardní činnosti školního metodika prevence. Metodik prevence zpracovává preventivní program školy, dále metodicky vede pedagogické pracovníky školy a koordinuje preventivní aktivity školy. Dle Tematické zprávy ČŠI⁸³ většina škol

⁸¹ DZ ČR 2023–2027, str. 83

⁸² [Metodické dokumenty \(doporučení a pokyny\), MŠMT ČR \(msmt.cz\)](#)

⁸³ [Česká školní inspekce – Tematická zpráva – Hodnocení rizikového chování žáků základních a středních škol \(csicr.cz\)](#)

(ZŠ a SŠ) naplňuje formální požadavky v oblasti prevence rizikového chování, tj. má zpracovaný preventivní program, obsazenu pozici školního metodika prevence a tuto problematiku má obsaženu ve strategických dokumentech školy. Dle této zprávy pouze 49 % metodiků na ZŠ a 66 % metodiků prevence na SŠ absolvovalo kvalifikační studium pro školní metodiky prevence, dle výkonových výkazů je situace v Ústeckém kraji obdobná. Ve většině případů je tato pozice kumulována s dalšími odbornými pozicemi ve škole – např. s třídním učitelem, výchovným poradcem, ředitelem školy, zástupcem ředitele školy apod.⁸⁴

Ústecký kraj patří ke krajům, kde můžeme najít největší podíl škol, v nichž pedagogičtí pracovníci vykonávají činnost školního metodika prevence.

Tabulka č. 43: Vývoj podílu škol s metodikem prevence v Ústeckém kraji dle školních let

Území	Školní rok			
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Průměr ČR	74,2 %	74,3 %	78,0 %	80,2 %
Ústecký kraj	78,5 %	79,7 %	83,5 %	84,4 %

Zdroj: PAQ Research

Tabulka č. 44: Školy s metodikem prevence v ORP v Ústeckém kraji dle školních let

Území	Školní rok		
	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Průměr ČR	74,3 %	78,0 %	80,2 %
Bílina	80,0 %	100,0 %	100,0 %
Děčín	79,3 %	79,3 %	85,2 %
Chomutov	75,0 %	79,2 %	78,3 %
Kadaň	75,0 %	81,3 %	75,0 %
Litoměřice	88,0 %	84,0 %	92,0 %
Litvínov	91,7 %	75,0 %	83,3 %
Louny	76,5 %	94,1 %	87,5 %
Lovosice	58,3 %	75,0 %	83,3 %
Most	83,3 %	88,9 %	88,9 %
Podbořany	85,7 %	85,7 %	85,7 %
Roudnice nad Labem	86,7 %	80,0 %	73,3 %
Rumburk	85,7 %	85,7 %	81,3 %
Teplice	85,3 %	91,2 %	93,9 %
Ústí nad Labem	76,5 %	85,3 %	91,2 %
Varnsdorf	88,9 %	88,9 %	88,9 %
Žatec	57,1 %	64,3 %	50,0 %

Zdroj: PAQ Research

⁸⁴ Analytický podklad pro tvorbu DZ v kraji, str. 67

4.6.1.1 Cíle krajské strategie preventivních aktivit

Ústecký kraj vychází ze čtyř cílových oblastí, do kterých jsou v rámci kraje soustředěny hlavní aktivity a činnosti:

- Vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování;
- Koordinace primární prevence rizikového chování;
- Financování primární prevence rizikového chování;
- Evaluace primární prevence rizikového chování.

V rámci výše uvedených oblastí Ústecký kraj flexibilně reaguje na aktuální potřeby terénu a zaměřuje jednotlivé dílčí aktivity na konkrétní potřeby škol a školských zařízení.

4.6.1.2 Vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování

Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizikového chování, duševního zdraví a práce se třídním kolektivem

- Podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků, celých pedagogických sborů, školních poradenských pracovišť v rámci celého kraje.
- Cíleně budovat profesní kompetence pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence a budovat učící se komunitu.

Vzdělávání oblastních a školních metodiků prevence, krajského školského koordinátora primární prevence

- Vzdělávání klíčových aktérů v prevenci – krajská odborná konference primární prevence, semináře, webináře, studium k výkonu specializovaných činností, pravidelné schůzky oblastních metodiků prevence se školními metodiky prevence, informační servis krajského školského koordinátora prevence do škol, metodické vedení školních metodiků.

Ucelené 250hodinové studium vzdělávání k výkonu specializovaných činností pro školní metodiky prevence v kraji nabízí Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Teplice, příspěvková organizace a Univerzita Jana Evangelisty Purkyně.

4.6.1.3 Koordinace primární prevence rizikového chování

Pro komplexní zajištění úkolů v oblasti primární prevence je potřeba mít vytvořený provázaný systém vztahů jak na vertikální, tak horizontální úrovni.

Udržení stabilního systému primární prevence v Ústeckém kraji

- Podporovat a koordinovat multioborovou spolupráci v kraji – identifikace a pravidelná spolupráce všech místních aktérů, kteří s dětmi pracují (škol, odborů kraje, sociálních služeb, České školní inspekce, Národního pedagogického institutu, OSPOD, Iniciativy Proditě21, Zdravotního ústavu, Policie ČR, Krajské hygienické stanice, neziskového sektoru, pediatrů, středisek výchovné péče, dětských domovů, obcí, měst apod.). Realizace krajské platformy primární prevence. Pravidelný monitoring kvality programů primární prevence.

Přenos aktuálních informací z centrálních koordinačních orgánů do kraje

- Spolupráce na plnění cílů národních strategických dokumentů obsahujících oblast prevence rizikového chování.

Udržení a podpora spolupráce v rámci odborů úřadu

- Pokračovat v úzké spolupráci mezi odbory Krajského úřadu Ústeckého kraje zabývajícími se prevencí (Odbor školství mládeže a tělovýchovy a Odbor sociálních věcí) – přenos informací, účast na pracovních skupinách, poskytování vzájemného přehledu služeb a zařízení poskytujících primární prevenci (neziskový sektor), spolupráce na strategických dokumentech kraje, spolupráce na dotačních programech Ústeckého kraje v oblasti primární prevence, prevence kriminality.

Posílení spolupráce s oblastními metodikou prevence a samotnými školami a školskými zařízeními

- Podporovat spolupráci krajského školského koordinátora prevence s oblastními metodikou prevence z jednotlivých pracovišť pedagogicko-psychologické poradny, stálý kontakt se školními metodikou (účast na sekcích primární prevence, účast na setkáních se školními metodikou prevence). Podpora krizových intervenčních týmů na pedagogicko-psychologické poradně.

K efektivnímu zajištění primární prevence rizikového chování v Ústeckém kraji slouží síť služeb, která je blíže rozvedena v krajské koncepci viz [Krajská koncepce primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v Ústeckém kraji na období 2023–2028](#).

Školy a školská zařízení tvoří složku působící přímo na prvotní cílovou skupinu, kterou jsou děti a mládež. Zpracovávají a evaluují preventivní program školy, sestavený v souladu s platnými dokumenty. Jednu z nejdůležitějších rolí v školské primární prevenci hraje bezpečnost a kvalita programů primární prevence. Kraj podporuje především efektivní a systémové programy primární prevence a duševního zdraví.

Hlavním partnerem škol a školských zařízení je Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Teplice, příspěvková organizace, jejímž hlavním účelem v oblasti prevence rizikového chování je koordinace školních metodiků prevence, metodické vedení školních metodiků prevence a vedení škol a školských zařízení, poskytování intervencí, sociometrických šetření. V rámci vertikální koordinace systému působí jako hlavní spojovací článek mezi krajem a terénem, tedy samotnými školami a školskými zařízeními. Na každém z jedenácti odloučených pracovišť – Ústí nad Labem, Děčín, Rumburk, Litoměřice + Roudnice nad Labem, Louny, Žatec, Most, Chomutov, Kadaň a Teplice, působí oblastní metodik prevence.

4.6.1.4 Financování primární prevence rizikového chování

Primární prevence rizikového chování je v Ústeckém kraji financována jak v přenesené působnosti, tak v samostatné působnosti. V přenesené působnosti směřují do primární prevence prostředky především z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – z Výzvy pro podávání žádostí o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na aktivity v oblasti primární prevence rizikového chování a podpory duševního zdraví ve školách a školských zařízeních.

V samostatné působnosti směřovaly do primární prevence rizikového chování finanční prostředky z níže uvedených zdrojů:

- z dotačních programů odboru školství, mládeže a tělovýchovy,
- z dotačních programů odboru sociálních věcí.

Ústecký kraj každoročně vyhlašuje a v budoucnu nadále bude vyhlašovat dotační program na podporu aktivit v oblasti prevence rizikového chování pro školy a školská zařízení. Cílem programu je především podpora škol a školských zařízení, které jsou samy realizátory preventivních programů podle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, v územní působnosti Ústeckého kraje. Oprávněnými žadateli jsou školy a školská zařízení v Ústeckém kraji, které nezřizuje Ústecký kraj. Pro školy zřizované Ústeckým krajem je určen příspěvek z výzvy Prevence pro krajské školy.

Podporované aktivity:

- Zvyšování odborných znalostí pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizikového chování žáků a duševního zdraví (specializační studium školních metodiků prevence, kurzy zaměřené na získání teoretických znalostí, osvojení praktických dovedností a zkušeností, supervize pro školní poradenské pracoviště);
- Realizace programů specifické primární prevence rizikového chování a podpory duševního zdraví žáků;
- Preventivní pobyty pro žáky (adaptační, intervenční, pobyty na podporu peer aktivit).

Ústecký kraj vyhlašuje každoročně také programové dotace, které se podílí na nespécifické prevenci rizikového chování. Jde o následující programy:

Dotační programy na podporu sportu jsou určeny pro organizace s hlavní činností zaměřenou na sport. Cílovou skupinou jsou děti a mládež. Finanční prostředky jsou určeny na rozvoj sportovní činnosti organizací pracujících s dětmi a mládeží, multifunkční podporu sportu i reprezentaci Ústeckého kraje v oblasti sportu. Dotační program podporuje sportovní aktivity regionálního, krajského i celorepublikového, popř. mezinárodního významu.

Dotační program na podporu vhodného trávení volného času je zaměřen na organizace pracující s dětmi a mládeží v oblasti volnočasových aktivit. Hlavním důvodem podpory je rozvoj zájmové činnosti organizací pracujících s dětmi a mládeží, zapojení neorganizovaných dětí do pravidelných volnočasových aktivit, reprezentace kraje v oblasti volného času dětí a mládeže. Finanční prostředky jsou určeny k vytváření nabídky dlouhodobých volnočasových a dalších aktivit pro organizované i neorganizované děti a mládež, k široké a účinné propagaci účelného trávení volného času.

Odbor školství, mládeže a tělovýchovy realizuje aktivity určené pro školy a školská zařízení zaměřené na prevenci kriminality. Jedná se např. o projekt Kraje pro bezpečný internet (KPBI), který se věnuje bezpečnému chování dětí a mládeže v kyberprostoru. V rámci oddělení krizového řízení se realizují projekty Bezpečná škola a Ozbrojený útočník ve škole, které jsou zaměřené na zabezpečení škol a nácvik správného postupu v případě ohrožení žáků a zaměstnanců školy ozbrojeným útočníkem.

4.6.1.5 Evaluace primární prevence rizikového chování

Moderním nástrojem podpory preventivních pracovníků určený zejména školám a školským zařízením realizujícím komplexní preventivní programy a také externím poskytovatelům těchto programů je Interaktivní platforma podpory duševního zdraví a prevence rizikového chování (IPREV). Platforma podporuje systémově ukotvenou prevenci a umožňuje propojovat školy s externími poskytovateli

programů v místní komunitě co nejbližší přirozenému prostředí dětí a dospívajících, samotných škol a na ně navazujících služeb podpory pro děti a rodiny.

Motivace škol k zapojení do jednotného on-line systému evidence preventivních aktivit SEPA

- V rámci IPREV funguje online systém evidence preventivních aktivit (SEPA), jehož cílem je sjednotit a zjednodušit podobu plánování preventivních aktivit ve školách a jejich hodnocení na konci roku. Vychází z koncepce preventivního programu školy a je zaměřen na správu informací o preventivních aktivitách ve školách tak, aby byl jednotný pro všechny základní a střední školy v České republice.

Tvorba prostředí s dostatkem informací.

- Cíleně shromažďovat datové údaje, které mohou být použity jako podklad pro další rozhodování na úrovni kraje.
- Využít data z výzkumu rizikového chování a duševního zdraví v základních a středních školách v kraji pro plánování dalších aktivit.

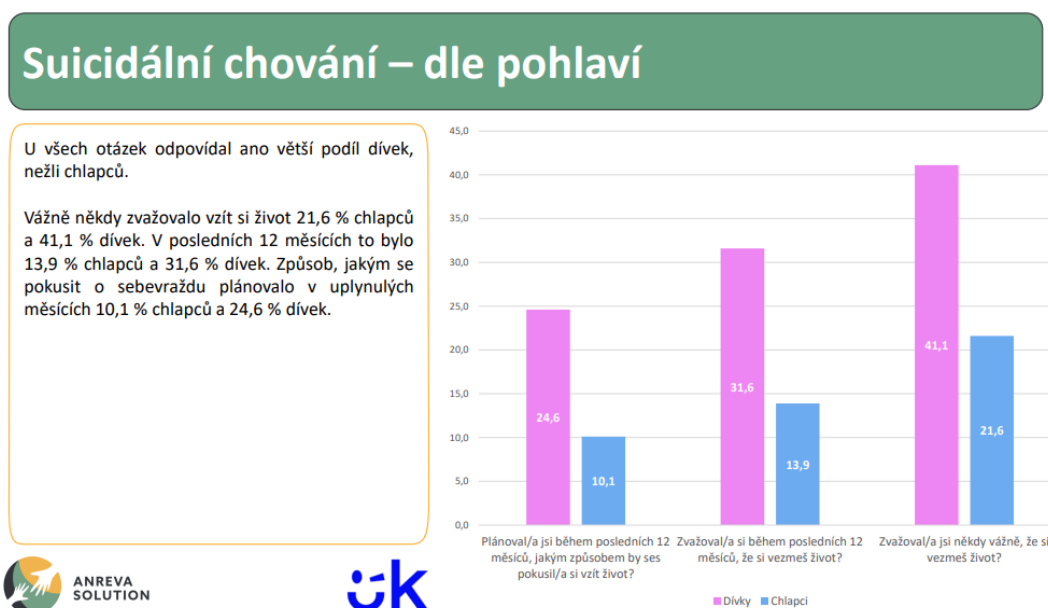
Soustavné mapování potřeb škol a školských zařízení v oblasti primární prevence

- Pravidelně mapovat potřeby a situaci ve školách a školských zařízení.
- Metodicky vést školní metodiky prevence ke tvorbě preventivních plánů školy na základě evaluace a analýzy výskytu rizikového chování.
- Mapovat nabídku a aktualizovat databázi preventivních programů pro školy.

V současné době je oblast primární prevence rizikového chování čím dál tím širší a tím je kladen větší důraz na kvalitu a její zpracování. Školská primární prevence předpokládá spolupráci řady struktur, institucí a složek. Prevence musí být neustále v pohybu a pružně reagovat na měnící se svět okolo nás. Primární prevence v širším slova smyslu je výchovou ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování, rozvoji psychosociálních dovedností, seberegulačních dovedností a zvládání zátěžových situací.

Rozhodování o formách, cílech a financování preventivních aktivit v dlouhodobém záměru vychází též z datově podložené analýzy – výzkumného šetření rizikového chování a duševního zdraví žáků od 6. tříd základní školy do 4. ročníků střední školy, který byl realizován na jaře 2023. V rámci výzkumu byly zmapovány postoje a chování žáků. Výzkum je zveřejněn na webových stránkách [Primární prevence: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://www.kr-ustecky.cz/). Alarmující jsou především výsledky v oblasti duševního zdraví – suicidálního chování a sebepoškozování.

Obrázek č. 10: Suicidální chování dle pohlaví



Zdroj: Závěrečná zpráva z realizace výzkumného šetření rizikového chování, well-beingu a duševního zdraví žáků v Ústeckém kraji, 2023, Anreva Solutions s.r.o

Obrázek č. 11: Sebeпоškozování bez úmyslu vzít si život



Zdroj: Závěrečná zpráva z realizace výzkumného šetření rizikového chování, well-beingu a duševního zdraví žáků v Ústeckém kraji, 2023, Anreva Solutions s.r.o

4.6.1.6 Vybrané problémové oblasti v kraji

- zhoršování duševního zdraví žáků, přibývání úzkostných poruch u dětí, zvyšování frekvence sebeпоškozování a suicidálních pokusů mezi adolescenty,
- vysoká míra rizikového chování dětí a mládeže,
- přetíženost pracovišť pedagogicko-psychologické poradny a s tím související nedostatek času na intervence ve školách,

- není dostupná univerzálně cílená prevence soustředěná na duševní zdraví pro všechny věkové kategorie,
- nedostatek odborníků – školních psychologů, pedopsychiatrů a psychologů na trhu práce,
- nedostatek středisek výchovné péče.

4.6.1.7 Přehled opatření

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
F.1	Podpora pedagogů SŠ pro práci s tématem duševního zdraví a well-beingu	F.1.1	Realizace kurzů zaměřených na práci s dětmi s náročným chováním	Počet podpořených škol – 35	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		F.1.2	Realizace programu pro rozvoj socio emočních dovedností	Počet podpořených škol – 35	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		F.1.3	Realizace vzdělávacího programu pro rozvoj well-beingu	Počet podpořených škol – 35	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		F.1.4	Supervize učitelů na SŠ	Počet podpořených škol – 35	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		F.1.5	Supervize učitelů na ZŠ	Počet podpořených škol – 15	2024–28	MAP, ZŠ	OP JAK – Šablony, zřizovatelé
F.2	Podpora well-beingu žáků a učitelů	F.2	Vytvoření vhodného prostředí ve školách (relaxačně komunitní místnosti, kouty pro well-being apod.)	Počet vybudovaných/upravených prostor – 5	2024–28	KUUK, SŠ	OP JAK-IDZ, ÚK
F.3	Podpora a systémové řízení oblastních metodiků prevence	F.3	Navýšení úvazků oblastních metodiků prevence na 0,5 úvazku na každém pracovišti PPP – poskytují	Úvazek oblastního metodika na každém pracovišti PPP – 12	2024–25	KUUK, PPP	ÚK, MŠMT

			metodickou podporu školám a školským zařízením v rámci spádové oblasti				
F.4	Podpora školních metodiků prevence a oblastních metodiků prevence formou DVPP a pravidelných společných metodických setkávání, přenos dobré praxe; podpora systému evidence preventivních aktivit (SEPA)	F.4	Realizace DVPP, včetně letních škol pro školní a oblastní metodiky prevence. Motivace škol k zapojení do jednotného systému výkaznictví.	Počet realizovaných akcí – 20	2024–28	KUUK, školy, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK
F.5	Realizace dotačního programu a výzev na podporu efektivních a systémových projektů primární prevence a duševního zdraví	F.5	Vyhlášení dotačního programu a výzvy	Počet podpořených škol – 300	2024–28	KUUK	ÚK
F.6	Vytvoření funkční pracovní multioborové skupiny – Krajské platformy primární prevence	F.6	Ustanovení pracovní skupiny a realizace navržených opatření	Počet vzniklých platform – 1	2024–28	KUUK, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK

4.6.2 Náhradní výchovná péče

V Ústeckém kraji se nachází celkem 17 dětských domovů, z toho 3 se školou, které zřizuje kraj. Celková lůžková kapacita činí 765 míst. Z celkové kapacity v rámci ČR je v Ústeckém kraji zhruba 15 % lůžek a jejich naplněnost se pohybuje v rozmezí 90–95 %. Jedná se o nejvyšší kapacitu ze všech krajů. V roce 2022/2023 bylo dle Statistické ročenky umístěno v Ústeckém kraji 725 dětí. Oproti některým krajům se jedná až o 4x vyšší počet umístěných dětí. Dalším v pořadí je Moravskoslezský kraj s počtem 585 umístěných dětí a následuje Středočeský kraj se 473 umístěnými dětmi⁸⁵.

V Ústeckém kraji je většina volných míst rezervována pro děti, kterým OSPOD navrhl soudu umístění do ústavní péče. Soud následně rozhoduje o umístění do konkrétního dětského domova. V posledním období se v dětských domovech nachází i nezletilé matky, které se nemohou vrátit do rodiny. Zhruba dvě třetiny dětských domovů poskytují dobrovolné pobyty pro děti do ukončení přípravy na povolání. Ve většině zdejších zařízení jsou také tzv. startovací byty, případně cvičné byty.

Tabulka č. 45: Počet a struktura DD dle okresu a zřizovatele

Území	Zřizovatel	Celkem
-------	------------	--------

⁸⁵ Statistická ročenka školství, výkonové ukazatele školního roku 2022/2023, Dětské domovy-počet dětí a mládeže dle území

	Ústecký kraj	obec	církev	jiný	
Děčín	3	0	0	0	3
Chomutov	3	0	0	0	3
Litoměřice	2	0	0	0	2
Louny	1	0	0	0	1
Most	2	0	0	0	2
Teplice	3	0	0	0	3
Ústí n. L.	3	0	0	0	3
Celkem	17	0	0	0	17

Zdroj: portál ÚIV

Podle umístění jednotlivých dětských domovů je zajištěna návštěva předškolních zařízení, základních a středních škol nebo dojíždění do nich. Také náplň volného času se odvíjí od této polohy. Dětské domovy zprostředkovávají účast v různých zájmových aktivitách a také je samy nabízejí.

Dle zákona č. 109/2002 Sb. se do dětského domova umísťují zpravidla děti od 3 let. Zhruba polovina DD je však schopna přijmout, ve výjimečných případech, dítě mladší, např. od 2 let, pokud je součástí sourozenecké skupiny nebo na základě zhoršené životní situace v rodině a podobně. Dva dětské domovy dokonce mají zkušenost s přijetím již ročního dítěte. Věk přijímaného dítěte se také odvíjí od možností umístění dětí v místních mateřských školách.

Cílem dlouhodobého záměru ČR je v této oblasti zefektivnění systému péče o ohrožené děti a jejich rodiny, který podpoří rozvoj dítěte prioritně v jeho přirozeném rodinném prostředí a vhodnými výchovně vzdělávacími a preventivními aktivitami ve školách, školských poradenských zařízeních a střediscích výchovné péče a případně specializovanými programy v náhradní výchovné péči ve školských zařízeních. Současně nastavený systém péče o ohrožené děti a jejich rodiny vykazuje jistá negativa. Preventivní služby jsou nuceny řešit poskytování specializované intervence na úkor krátkodobé, efektivní a cílené diagnostiky a prevence. Zejména absentuje odborná diagnostika dětí s náročným chováním před umístěním do zařízení, a obecně je pokrytí preventivně výchovné péče podhodnocené a nesystémové. Děti jsou umísťovány dle volných kapacit zařízení, nikoliv dle jejich potřeb. Není tak efektivně a dostatečně využít potenciál specializace služeb zařízení a některá zařízení jsou nucena pracovat s potřebami dětí, na které nejsou prostorově, odborně i kapacitně uzpůsobena. Děti setrvávají v systému neúměrně dlouhou dobu, což jim snižuje pravděpodobnost úspěšného návratu do běžného života. Pro děti opouštějící náhradní péči není zajištěna dostatečná podpora (není kapacita na efektivní poskytování následné péče po odchodu ze zařízení), neexistuje jednoznačné ustanovení ochranné výchovy v zákoně a zároveň absentuje třetí institut pro děti, které jsou stíhané pro trestný čin. V budoucnu se předpokládá vznik specializovaných pracovišť pro děti s konkrétními specifiky. V tuto chvíli se jedná o tom, zda by měl mít každý kraj síť specializovaných pracovišť či by síť měla být zřízena v rámci České republiky. Pro jednodušší rozhodování o tom, kam dítě umístit, by opatrovnickým soudům pomohlo mít síť specializovaných pracovišť.

S ohledem na aktuální trend deinstitucionalizace ústavní péče, budou vhodné DD podpořeny k vytváření odloučených pracovišť (bytů a domů v běžné zástavbě). Tato pracoviště by měla mít menší rodinné skupiny a měla by efektivněji pomoci dětem odcházejících z dětských domovů k integraci do běžné společnosti.

4.6.2.1 Vybrané problémové oblasti v kraji

- naplněná kapacita zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu,

- nárůst dětí s poruchami chování v dětských domovech,
- nízký podíl mužů u vychovatelů v zařízeních pro ústavní výchovu (dětských domovech),
- legislativa (zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, v platném znění) neodráží aktuální situaci, některá ustanovení zákona jsou už překonána,
- potřeba umístění dětí mladších tří let po zrušení kojeneckých ústavů.

4.6.2.2 Přehled opatření

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
F.7	Zřízení odborných pozic v DD (psycholog, etoped)	F.7	Podpoření vzniku pozic, včetně finanční podpory	Počet nových pozic – 5	2024–28	KUUK, DD	ÚK
F.8	Příprava na umístění dětí mladších 3 let do DD	F.8	Snížení kapacity DD – vybudování odloučeného pracoviště, úprava prostor	Počet lůžek pro umístění dětí mladší 3 let – 5	2024–25	KUUK, DD	ÚK
F.9	Užší spolupráce DD s OSPOD	F.9	Realizace společných setkání ředitelů se zástupci OSPOD ze všech ORP	Počet setkání – 4	2024–28	KUUK, DD, OSPOD	ÚK
F.10	Příprava na transformaci DD – menší rodinné skupiny v jiných zařízeních než v zařízeních komunitního typu	F.10	Pořízení domů a bytů pro zřízení odloučených pracovišť s menší rodinou skupinou	Počet menších rodinných skupin v nově zřízených odloučených pracovištích – 8	2024–28	KÚÚK	NPO, ÚK
F.11	Přechodné navýšení kapacit DD	F.11	Využití pronájmu bytů v případě nutnosti umístění větších rodinných skupin, pro které není kapacita v rámci stávajících zařízení	Přechodné navýšení kapacity – 48	2024–28	KUUK, DD	ÚK

4.7 G. Systémová podpora a řízení škol

Dlouhodobý záměr ČR se zabývá vybudováním funkčního systému podpory, který přispěje ke zvýšení kvality vzdělávání, lepší spolupráci, zefektivnění řízení škol a školské soustavy. Hlavním cílem priority

je rozvoj funkčního systému podpory škol a jejich zřizovatelů. Mezi zvolené priority (dle Strategie 2030+) se řadí zefektivnění řízení a koordinace vzdělávacího systému regionálního školství, tak aby přispěla ke zvýšení kvality vzdělávání a zefektivnění řízení škol.

Systémová podpora bude realizována prostřednictvím projektu MŠMT Střední článek podpory. Projekt by měl poskytovat regionální metodickou podporu všem školám a školským zařízením i zřizovatelům. Zprostředkovávat jim bude podporu v oblasti pedagogického leadershipu, řízení pedagogického procesu a zvyšování kvality vzdělávání, a to především prostřednictvím NPI ČR, ČŠI, krajských poskytovatelů DVPP, systémových projektu zaměřených na tyto oblasti, ale i dalších aktérů v oblasti vzdělávání, kteří dosahují vysoké profesní úrovně.

MŠMT dále provozuje portál Edu.cz, který se osvědčil zejména při zajištění podpory školám a školským zařízením v období pandemie covid-19 i v souvislosti s migrací z Ukrajiny.

Z pohledu kraje budou realizovány především aktivity vedoucí k lepší koordinaci a předávání informací mezi klíčovými aktéry v regionálním vzdělávání (zřizovatelé, MAP, NPI, ČŠI atd.), ale i ve vztahu k samotným školám, včetně metodického vedení. Cílem také bude realizovat systémové opatření na podporu vedení škol, a to vytvořením nové podpůrné organizace (např. středisko služeb školám) nebo podpůrné struktury v rámci KUUK.

Na úrovni škol a školských zařízení, zřizovaných ÚK, budou realizována opatření ke snižování administrativní zátěže ředitelů, například prostřednictvím chytré digitalizace procesů a odstranění duplicit vyžadovaných informací.

4.7.1 Přehled opatření

G.1	Podpora spolupráce a komunikace mezi aktéry vzdělávací politiky na území kraje	G.1.1	Platforma pro setkávání pracovníků SŠ	Počet vzniklých platforem – 1	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		G.1.2	Platforma pro setkávání pracovníků ŠPZ	Počet vzniklých platforem – 1	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		G.1.3	Platforma pro setkávání s realizátory MAP	Počet vzniklých platforem – 1	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		G.1.4	Platforma pro setkávání úředníků ve školství na úrovni ORP, KUUK s dalšími důležitými partnery (NPI, ČŠI, MAP) v Ústeckém kraji	Počet vzniklých platforem – 1	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		G.1.5	Platforma pro setkávání vedoucích pracovníků spec. ZŠ, DD, DDM, PPP ÚK	Počet vzniklých platforem – 1	2024–28	KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK
		G.1.6	Platforma pro matematickou gramotnost	Počet vzniklých platforem – 1	2025–28	KUÚK	OP JAK-IDZ, ÚK

		G.1.7	Platforma pro jazykovou gramotnost	Počet vzniklých platforem – 1	2025–28	KÚÚK	OP JAK-IDZ, ÚK
--	--	-------	------------------------------------	-------------------------------	---------	------	----------------

4.8 H. Vzdělávání v celoživotní perspektivě

Vzdělávání v celoživotní perspektivě zahrnuje formální a neformální vzdělávání a informální učení a ve značné míře propojuje například vzdělávání pro udržitelný rozvoj (viz Průřezové téma), občanské vzdělávání a rozvoj digitálních kompetencí, a to ve spolupráci s různými poskytovateli (univerzitami, paměťovými institucemi, neziskovými organizacemi atd.). Do kapitoly také patří oblast základního uměleckého, zájmového a jazykového vzdělávání, jež je v Ústeckém kraji důležitou součástí regionálního školství, která podporuje kreativitu, sociální interakce, osobní rozvoj a jazykové kompetence žáků. Tato kapitola obsahuje analýzu současného stavu a směry dalšího rozvoje s cílem posílit kvalitu a dostupnost vzdělávacích možností v ÚK.

4.8.1 Základní umělecké školy

Vzdělávání poskytované základními uměleckými školami (ZUŠ) je nedílnou součástí výchovně vzdělávací soustavy. Jedná se o komplexní odborné studium poskytující základy vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech – hudebních, výtvarných, tanečních a literárně-dramatických.

Studium na ZUŠ svým obsahem předjímá obsah vzdělávání ve středních a vysokých odborných školách uměleckého i pedagogického zaměření.

Pravidelnou docházkou a projeveným zájmem o aktivity v ZUŠ žák získává kompetence, jež mu budou ku prospěchu jak v rámci středního, případně vyššího odborného vzdělávání, tak v celoživotním učení.

Na území Ústeckého kraje se ve školním roce 2023/2024 nacházelo 31 základních uměleckých škol. Jejich rozmístění je rovnoměrné a v souladu s potřebami celého území. Z tohoto počtu bylo 23 z nich zřizováno obcemi, 7 krajem a 1 privátním sektorem.

Ve školním roce 2023/2024 se v ZUŠ v kraji vzdělávalo celkem 16 124 žáků. K poklesu počtu žáků došlo v předchozím období ve školních letech 2020/2021 a 2021/2022, a to v důsledku pandemie covid-19. Ve školním roce 2023/2024 je však počet žáků vzdělávajících se v ZUŠ v ÚK nejvyšší za poslední dekádu.

Tabulka č. 46: Vývoj počtu žáků v základních uměleckých školách

Zřizovatel	Obor	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Ústecký kraj	taneční	308	322	319	365
	výtvarný	871	848	910	972
	literárně dramatický	127	175	190	179
	hudební s výukou – individuální skupinová	2 631	2 573	2 708	2 770
	hudební s výukou – kolektivní	111	86	86	88
Celkem počet žáků		4 048	4 004	4 213	4 374
Obec	taneční	1 447	1 349	1 429	1 499
	výtvarný	2 338	2 293	2 542	2 712
	literárně dramatický	727	694	790	802
	hudební s výukou – individuální skupinová	6 155	6 092	6 264	6 276
	hudební s výukou – kolektivní	238	202	209	244
Celkem počet žáků		10 905	10 630	11 234	11 533
Privátní sektor	taneční	0	0	0	0
	výtvarný	170	208	196	217
	literárně dramatický	0	0	0	0
	hudební s výukou – individuální skupinová	0	0	0	0
	hudební s výukou – kolektivní	0	0	0	0
Celkem počet žáků		170	208	196	217
Celkem taneční obor		1 785	1 671	1 748	1 864
Celkem výtvarný obor		3 379	3 349	3 648	3 901
Celkem literárně dramatický obor		854	869	980	981
Celkem hudební obor s výukou – individuální skupinová		8 786	8 665	8 972	9 046
Celkem hudební obor s výukou – kolektivní		349	288	295	332
Celkem		15 153	14 842	15 643	16 124

Zdroj: výkonové výkazy

Oproti předchozímu období (2020–2024) se podíl žáků základních uměleckých škol ve věkové skupině 6–18 let snížil o 2,3 % na celkových 13,4 %.

Základní umělecké školy jsou svou činností zaměřeny výrazně lokálně a s obcemi, ve kterých sídlí, úzce spolupracují. Proto bude v případě zájmu konkrétní obce podporováno předání řízovatelských funkcí ZUŠ, které zřizuje Ústecký kraj, obcím.

4.8.2 Střediska volného času

Střediska volného času (SVČ) poskytují možnost zájmové činnosti a aktivního způsobu trávení volného času žákům základních i středních škol a tím významně přispívají k individuálnímu rozvoji, socializaci osobnosti a k prevenci sociálně patologických jevů. Střediska zpravidla vykonávají činnost po celý školní rok, a to i ve dnech, kdy neprobíhá školní vyučování.

Střediska volného času mohou mít tyto typy:

- dům dětí a mládeže**, který uskutečňuje činnost ve více oblastech zájmového vzdělávání,
- stanice zájmových činností** zaměřená na jednu oblast zájmového vzdělávání – specializované školské zařízení, jehož činnost se z převážné části věnuje jedné vybrané oblasti.

V Ústeckém kraji působilo k 30. 9. 2023 celkem 35 středisek volného času, z toho 33 tvoří domy dětí a mládeže a dvě stanice zájmových činností. Většinu zřizují obce (25), pouze 5 zřizuje kraj, 4 církev a 1 privátní sektor.

Tabulka č. 47: Počet a struktura SVČ dle okresu a zřizovatele

Okres	Zřizovatel				Celkem
	Ústecký kraj	obec	církev	privátní	
Děčín	1	5	2	0	8
Chomutov	0	4	0	0	4
Litoměřice	1	8	0	1	10
Louny	1	2	0	0	3
Most	0	2	0	0	2
Teplice	2	3	2	0	7
Ústí n. L.	0	1	0	0	1
Celkem	5	25	4	1	35

Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, upraveno SMT

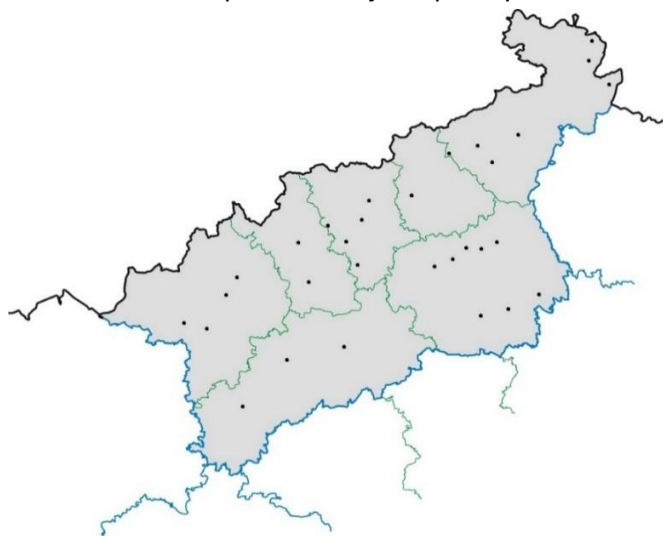
Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Ústeckého kraje vybral regionální pracoviště, která zabezpečují informační, metodickou, organizační a vzdělávací funkci v oblasti práce s dětmi a mládeží, včetně podpory práce s talentovanou mládeží (soutěže a oborové soutěže vyhlašované MŠMT apod.). Realizací okresních a krajských kol soutěží ve spolupráci s Odborem školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Ústeckého kraje (dále jen KÚÚK) byly pověřeny domy dětí a mládeže a střediska volného času, které jsou umístěny v každém okrese a pověřené střední školy v Ústeckém kraji.

V předchozím období DZ ÚK 2020–2024 bylo na území Ústeckého kraje v rámci projektu ÚK IKAP A II vytvořeno a zafinancováno 18 technických klubů. V rámci nich byly pravidelně podporovány zájmové útvary pro stálou skupinu účastníků (tzv. kroužky) zaměřené na technické a přírodovědné oblasti lidské činnosti, řemesla, robotiku a programování. Tyto technické kluby byly v závěru projektu převáděny do majetku zřizovatelů.

Z důvodu nepříznivé socioekonomické struktury obyvatel v Ústeckém kraji bude v následujícím období podpořen vznik otevřených klubů pro mládež v rámci středisek volného času, které budou nabízet volnočasové aktivity motivující ke smysluplnému trávení volného času všem zájemcům bez ohledu na jejich ekonomický status.

Předpokládáme zachování minimálního počtu Ústeckým krajem zřizovaných SVČ z důvodu plnění úkolů MŠMT ČR v přenesené působnosti. V případě zájmu konkrétní obce bude podporováno předání zřizovatelských funkcí SVČ, které zřizuje Ústecký kraj, této obci.

Obrázek č. 12: Mapa SVC v kraji dle polohy



Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, upraveno SMT

4.8.3 Školní družiny a školní kluby

Školní družiny a školní kluby jsou školská zařízení, která poskytují zájmové vzdělávání žákům z jedné nebo několika základních škol podle vlastního vzdělávacího programu, který jim umožňuje výrazně se profilovat podle zájmů a potřeb žáků. Školní družiny a kluby slouží k výchově, vzdělávání, sportovní a zájmové činnosti žáků v době mimo vyučování. Školní družiny jsou přednostně určeny žákům na prvním stupni ZŠ. Školní kluby jsou přednostně určeny žákům druhého stupně ZŠ a žákům odpovídajícího nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia.

Tabulka č. 48: Počet ZŠ poskytujících vzdělávání ve školních klubech a družinách

Rok	Školní družina – vývoj počtu ZŠ	Školní klub – vývoj počtu ZŠ
2023	274	66
2022	273	65
2018	269	59
2015	277	49
2013	275	45

Zdroj: výkonové výkazy

Vývoj počtu žáků účastnících se zájmového vzdělávání ve školních družinách v předchozím období narůstal, na rozdíl od vývoje počtu žáků ve školních klubech, kde naopak došlo k poměrně významnému poklesu. Příčinou byl zejména demografický vývoj v relevantních věkových kohortách.

Tabulka č. 49: Vývoj počtu žáků ve školních klubech a družinách

Rok	Školní družina – vývoj počtu žáků (pravidelná denní docházka)	Školní klub – vývoj počtu žáků (pravidelná docházka)
2023	23 456	3 890
2022	23 050	3 646
2018	22 747	4 991
2015	21 890	4 899
2013	20 102	4 287

Zdroj: výkonové výkazy

Jak znázorňuje následující tabulka, v Ústeckém kraji je vyšší podíl škol, které hradí žákům náklady spojené s účastí na zájmovém vzdělávání (školní družiny, školní kluby, kroužky ve škole). V roce 2022 byl tento ukazatel v ÚK vyšší ve všech stupních vzdělání než průměr v ČR.

Tabulka č. 50: Podíl škol, které hradily žákům náklady spojené se zájmovým vzděláváním

Území	Mateřské školy	Základní školy	Střední školy
Průměr ČR	6,0 %	18,2 %	8,9 %
Ústecký kraj	7,8 %	24,2 %	11,6 %

Zdroj: PAQ Research

Do budoucna je žádoucí větší zapojení dětí ze socioekonomicky zatížených rodin. To mohou ovlivnit zejména ředitelé škol, kteří mohou ve vybraných případech úplatu snížit, nebo od ní dítě/zákonného zástupce zcela osvobodit.

4.8.4 Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky

V Ústeckém kraji dochází k nárůstu počtu účastníků jazykových kurzů. Počet absolventů, tj. žáků složivších státní jazykovou zkoušku a cizinců, kteří konali zkoušku z českého jazyka, v čase kolísá.

Tabulka č. 51: Počet žáků dle druhů kurzů

Školní rok	Základní kurzy	Střední kurzy	Přípravné kurzy k SJZ	Konverzační kurzy
2022/2023	74	42	22	7
2021/2022	91	0	21	12
2020/2021	35	0	20	8

Zdroj: výkonové výkazy

Tabulka č. 52: Absolventi (žáci a cizinci), kteří složili státní jazykovou zkoušku, resp. zkoušku z českého jazyka

Školní rok	Žáci	Cizinci
2022/2023	56	262
2021/2022	76	182
2020/2021	24	340

Zdroj: výkonové výkazy

V současné době se jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky věnují i přípravě kurzů českého jazyka pro cizince, kteří potřebují vykonat zkoušku z českého jazyka za účelem získání dokladu o znalosti českého jazyka podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. To je aktuální zejména s ohledem na příchod značného počtu Ukrajinců v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině.

Ústecký kraj stejně jako v předchozím období nebude podporovat vznik nových jazykových škol a pozornost bude ubírat ke zkvalitnění výuky v těchto školách.

4.8.5 Podpora dobrovolnictví

DZ ČR zmiňuje výchovu dětí a mládeže k dobrovolnictví jako důležitou součást výchovy v moderní společnosti. Jeho přínos spočívá zejména v aktivizaci mládeže a v jejím zapojení do aktivit, které pomáhají jedincům v hledání nového smyslu, identity a pocitu sounáležitosti.

Ústecký kraj se zaměří na motivování škol k zapojení dobrovolníků z řad žáků, na zajištění informačních dnů a na šíření informací v souvislosti s dobrovolnickými aktivitami. Podporu a vyšší aktivizaci dětí, žáků i pedagogických pracovníků zajistí skrze aktivní spolupráci s neziskovým sektorem, konkrétně například s organizacemi Post Bellum, z. ú. nebo The Duke of Edinburgh's International Award Czech Republic Foundation, o.p.s.

4.8.6 Další vzdělávání

Další vzdělávání (dále jen „DV“) je obvykle definováno jako vzdělávání v dospělém věku. Od počátečního vzdělávání, které probíhá od dětství, respektive od vzdělávání v MŠ, je většinou odděleno vstupem na trh práce nebo jinou formou časového odstupu od ukončení počátečního vzdělání. Cílem v oblasti dalšího vzdělávání je snaha o vytvoření fungujícího systému odpovídajícího potřebám dynamicky se proměňující znalostní společnosti a trhu práce. Takový systém musí být zároveň pevně ukotven v legislativním a institucionálním rámci, který je v současné době dán zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, v platném znění.

Další vzdělávání hraje důležitou úlohu z hlediska proměn trhu práce, v důsledku tak má vliv na zaměstnanost v Ústeckém kraji. Nabídka formálního a neformálního vzdělávání pomáhá zvyšovat konkurenceschopnost a uplatnitelnost na trhu práce.

Mezi nástroje podporující snahu vytvořit adekvátní podmínky pro rozvoj jednotlivců lze řadit doplňování kvalifikace prostřednictvím **Národní soustavy kvalifikací**, jež zveřejňuje informace široké veřejnosti v oblasti profesních kvalifikací uplatnitelných na trhu práce v ČR.

V rámci nabízených programů dalšího vzdělávání středními školami v Ústeckém kraji jsou dominantní obory skupin „Gastronomie, hotelnictví a turismus“ a „Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika“, dále „Strojírenství a strojírenská výroba“, „Ekonomika a administrativa“, „Stavebnictví, geodézie a kartografie“ a „Osobní a provozní služby“. Zanedbatelně jsou v nabídce zastoupeny obory skupin „Doprava a spoje“, „Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství“, „Pedagogika, učitelství a sociální péče“ a „Umění a užité umění“.

Nadpoloviční většinu nabídky tvoří vzdělávací programy, které školy připravují s aspirací na uplatnění ve výběrových řízeních úřadů práce pro realizaci rekvalifikací. V rámci této skupiny můžeme vzdělávací programy rozdělit na dva dílčí typy – na programy tvořené dle Národní soustavy kvalifikací a na ostatní rekvalifikační programy.

I přestože NSK zatím stále ještě neobsahuje schválené profesní kvalifikace pro všechny profese a povolání, vzdělávací programy prvního typu v nabídce škol mírně převažují. Z toho lze usuzovat, že školy přijaly systém definovaných standardů profesních kvalifikací a jsou schopny jim svou nabídku přizpůsobit. Pro školu jako dodavatele rekvalifikací je tato skutečnost o to zajímavější, že pokud je škola autorizovanou osobou s oprávněním provádět zkoušky, je jí v rámci rekvalifikačního kurzu uhrazena nejen výuka uchazečů o zaměstnání, ale také vlastní provedení zkoušky. Mimo to se nabízí možnost motivovat absolventa takové rekvalifikace pro získání dalších profesních kvalifikací, prostřednictvím kterých by mohl získat kvalifikaci úplnou a s ní i stupeň vzdělání např. výuční list.

Ústecký kraj s ohledem na svá specifika v oblasti vzdělávání, konkrétně v souvislosti s vyšším výskytem vyloučených lokalit, vyšším podílem osob s exekucí, transformací regionu v souvislosti s útlumem těžby uhlí a s problematikou předčasných odchodů ze vzdělávání, bude podporovat aktivity a opatření, které

budou tyto negativní jevy zmírňovat. Působí zde mnoho aktérů, které se tématu mohou věnovat včetně knihoven, vysokých škol, paměťových a uměleckých institucí a dalších organizací.

Tabulka č. 53: Další vzdělávání v Ústeckém kraji mezi školními roky 2020/21–2022/23

Typ kurzu	Počet kurzů	Počet účastníků	Počet absolventů
Odborné kurzy	1 193	12 905	12 723
Kurzy jednotlivých předmětů	95	433	430
Kurzy ucelených částí učiva	33	68	68
Pomaturitní specializační kurzy	0	0	0
Rekvalifikační kurzy mimo soustavu oborů	132	936	883

Zdroj: výkonové výkazy

Významnou preventivní složku budou tvořit aktivity v oblasti kariérového poradenství.

4.8.7 Přehled opatření

- Také kapitola 5 a E

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
H.1	Podpora SŠ a ZŠ prostřednictvím vícedenních výchovně-vzdělávacích pobytů na území kraje	H.1	Realizace pobytů včetně aktivit formálního i neformálního vzdělávání	Počet podpořených škol – 150	2024–28	SŠ, ZŠ	ÚK, OP ST
H.2	Podpora dobrovolnictví	H.2	Zapojení žáků do programů a aktivit podporující dobrovolnictví	Počet podpořených účastníků – 60	2024–28	KÚÚK, ZŠ, SŠ, NNO	ÚK, NNO
H.3	Motivace a podpora dětí a žáků ke studiu cizích jazyků (vícejazyčnosti)	H.3	Realizace programů a aktivit na podporu rozvoje nadaných a na podporu mobility a zahraniční spolupráce	Počet podpořených účastníků – 500	2024–28	ZŠ, SŠ, UJEP, KÚK, KÚÚK, DZS, ICUK	ÚK, NNO, zřizovatelé, Erasmus+
H.4	Podpora a motivace nabízejících další vzdělávání	H.4	Podpora středních škol v poskytování dalšího vzdělávání, včetně rozšiřování nabídky profesních kvalifikací ve spolupráci se zaměstnavatelskou sférou	Počet nových autorizovaných osob z řad škol – 10	2024–28	NPI, KHK	ÚK, OP JAK, OPZ+

4.9 I. Vlastní témata Ústeckého kraje

4.9.1 Mediální gramotnost

Téma mediální gramotnosti reflektuje nezbytnost vybavit žáky a učitele klíčovými dovednostmi pro kritickou analýzu, aktivní účast ve společnosti a ochranu před manipulativními praktikami v mediálním prostředí. V době stále rostoucího vlivu médií, nárůstu dezinformací a potřeby podpory duševního zdraví mladých jedinců je posílení mediální gramotnosti nezbytným krokem k přípravě žáků na úspěšný a odpovědný život ve 21. století.

Cílem je zvýšit úroveň mediální gramotnosti žáků v základních a středních školách v Ústeckém kraji s cílem vybavit je schopnostmi kritického myšlení, aktivní účasti ve společnosti a ochrany před manipulativními a dezinformačními praktikami v médiích.

Zvýšení mediální gramotnosti žáků základních a středních škol, ale i PP, v Ústeckém kraji je klíčové v reakci na současnou digitální éru a rostoucí vliv médií na dospívající žáky. S narůstajícím množstvím informací, které jsou jim dostupné, je nezbytné poskytnout žákům nástroje kritického myšlení a rozpoznávání manipulativních praktik. Tím, že se zaměříme na rozvoj mediální gramotnosti, nejenže poskytneme žákům schopnost rozlišovat mezi pravdivými a nepravdivými informacemi či ochranu před šířením dezinformací, ale také je vybavíme dovednostmi nezbytnými pro aktivní účast ve společnosti. Mediální gramotnost není pouze o schopnosti dekódovat obsah médií, ale také o vytváření uvědomělých, kriticky smýšlejících jedinců, kteří jsou schopni rozumět a efektivně využívat různorodé formy médií ve prospěch svého osobního a profesního rozvoje. Vzhledem k dynamické povaze digitálního prostředí je nezbytné, aby vzdělávací systém reagoval na tyto výzvy a připravoval žáky na úspěch v 21. století a zároveň jim poskytoval prostředky k ochraně jejich duševního zdraví a celkového well-beingu v prostředí digitálních médií.

4.9.1.1 Přehled opatření

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
I.1	Rozvoj mediální gramotnosti učitelů a žáků	I.1	Platforma pro mediální gramotnost poskytující podporu (DVPP) učitelům a žákům v oblasti mediální gramotnosti, kritického myšlení, digitálního well-beingu apod.	Počet podpořených PP účastníků DVPP – 100	2024–28	KUUK, KÚK	OP JAK-IDZ, ÚK

4.9.2 Umělá inteligence a virtuální realita ve výuce

Uživatelská dostupnost nástrojů pro využití umělé inteligence má potenciál změnit dynamiku vzdělávání a může mít v budoucnu vliv na požadavky trhu práce – profesní kompetence absolventů škol. Podpora problematiky umělé inteligence pro vzdělávání v základních a středních školách v Ústeckém kraji má za cíl poskytnout žákům základní povědomí a dovednosti v oblasti umělé inteligence, aby byli schopni porozumět a efektivně využívat moderní technologie/nástroje, například jazykové modely, ve svém každodenním životě, studiu i budoucí kariéře. Cílem je připravit žáky na budoucí technologické výzvy a potřeby trhu práce. Je nezbytné podpořit učitele v rozvoji

pedagogických metod a moderních trendů ve vzdělávání s využitím nových možností, které AI poskytuje.

Dynamický technologický vývoj přinesl větší dostupnost také tzv. virtuální reality (VR). Implementace Virtuální realita do výuky je důležitá pro modernizaci vzdělávacího procesu a přizpůsobení se technologickým trendům. Virtuální realita přináší do výuky nové možnosti interaktivity a motivace, což zvyšuje angažovanost žáků a efektivitu výuky. Díky VR mají žáci přístup k praktickým zkušenostem a simulacím, které by jinak nebyly možné. Tím se nejen zlepšuje kvalita vzdělání, ale také se posilují dovednosti potřebné pro moderní pracovní prostředí. Podpora tématu VR je proto klíčová pro přípravu žáků na budoucí výzvy a zajištění jejich konkurenceschopnosti.

4.9.2.1 Přehled opatření

- Také kapitoly C a D

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
I.2	Virtuální realita ve výuce	I.2	Realizace aktivity na implementaci prvků virtuální reality do výuky	Počet podpořených škol – 20	2024–28	KUUK, KHK	OP JAK-IDZ, ÚK

4.9.3 Kariérové poradenství

Kariérové poradenství ve školách je důležitá oblast nejen pro volbu dalšího studia a profese, ale také jako prevence předčasných odchodů ze vzdělávání.

V Ústeckém kraji je dlouhodobě nejvyšší nezaměstnanost, jednou z příčin může být také nedostatečná shoda mezi strukturou absolventů oborů SŠ a požadavky zaměstnavatelů. Tuto tezi podporuje také ukazatel nezaměstnanosti tzv. čerstvých absolventů, která je, zejména u některých skupin oborů kategorie E a H (tedy. tzv. učebních), nejvyšší v mezikrajském srovnání.

Dobrý výběr oboru středního vzdělání, který žáka baví a vidí v něm perspektivu své budoucí profesní dráhy, je jeden z nejvýznamnějších faktorů prevence předčasného odchodu ze vzdělávání.

4.9.3.1 Přehled opatření

- Také kapitola E.

č.	Opatření	č.	Aktivita	Kritéria	Termín	Spolugesce	Zdroj financování
I.3	Podpora kariérového poradenství	I.3.1	Systémová podpora PPP – zřízení pozice metodika KARIPO a koordinátorů KARIPO pro spolupráci ze ZŠ a SŠ	Počet podpořených pozic – 5	2024–28	PPP, KUUK	OP JAK-IDZ, ÚK

		I.3.2	Zajištění diagnostiky žáků ZŠ, SŠ v oblasti profesní orientace (pořízení SW – diagnostický nástroj, zaškolení kariérových poradců na jednotlivých školách)	Počet podpořených škol – 100	2024–28	PPP, KUUK, ZŠ SŠ	OP JAK-IDZ, ÚK
		I.3.3	DVPP pro pedagogické pracovníky ZŠ, SŠ se zaměřením na kariérové poradenství, včetně společných vzdělávacích akcí	Počet realizovaných akcí – 12	2024–28	KUUK, ZŠ, SŠ, PPP	OP JAK-IDZ, ÚK
		I.3.4	Řemeslné dny – ukázkové dny pro žáky ZŠ v odborných učebnách SŠ	Počet podpořených škol – 5	2024–28	KUUK, ZŠ, SŠ	OP JAK-IDZ, ÚK
		I.3.5	Exkurze žáků ZŠ a SŠ do firem	Počet realizovaných akcí – 60	2024–28	KUUK, KHK	OP JAK-IDZ, ÚK
		I.3.6	Exkurze kariérových poradců do firem	Počet realizovaných akcí – 8	2024–28	KUUK, KHK	OP JAK-IDZ, ÚK
		I.3.7	Firmy do ZŠ a SŠ – motivační návštěvy zástupců firem a účel poskytnout žákům praktické a inspirativní zkušenosti, které jim pomáhají lépe si představit svou budoucí kariéru a rozhodnout se pro správný směr studia SŠ a pracovního uplatnění	Počet návštěv zástupců firem ve školách – 30	2024–28	KUUK, KHK	OP JAK-IDZ, ÚK
		I.3.8	Podpora podnikání – přednášky o podnikání na SŠ mají za cíl poskytnout žákům užitečné znalosti, dovednosti a inspiraci pro jejich budoucí profesní život a osobní rozvoj. Jsou důležitou součástí vzdělávacího procesu, která může přispět k rozvoji podnikatelského ducha a inovativního myšlení mladé generace, jejich orientaci v budoucím uplatnění se na trhu práce a v motivaci dokončit školní docházku, která může vést k následnému podnikání.	Počet akcí pro žáky – 30	2024–28	KUUK, KHK	OP JAK-IDZ, ÚK

5 Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení

Hlavní cíle změn ve školském rejstříku v letech 2024–2028

Činnost školy a školského zařízení vykonávají subjekty zapsané v rejstříku škol a školských zařízení. Zápis školy nebo školského zařízení do rejstříku škol a školských zařízení je upraven zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Žádost o zápis školy nebo školského zařízení do rejstříku škol a školských zařízení musí být v souladu s Dlouhodobými záměry jak České republiky, tak kraje. Je-li zjištěn nesoulad žádosti o zápis do rejstříku škol a školských zařízení s Dlouhodobým záměrem České republiky nebo kraje, jedná se o zákonný důvod pro zamítnutí žádosti.

Hlavním cílem strategie rozvoje sítě škol a školských zařízení je zajištění kvalitního vzdělávání ve školách a školských zařízeních a jejich dostupnost. Při stanovení podmínek pro zápis nových mateřských a základních škol do rejstříku škol a školských zařízení a pro navyšování jejich kapacit je respektováno rozdílné postavení a účel škol spádových a nespádových. Podmínky pro zapisování navýšení kapacit spádových škol, případně zápis školy nové, jsou proto z hlediska dlouhodobého záměru upraveny výhradně v návaznosti na demografický vývoj, dostupnost a naplněnost stávajících kapacit.

Zápis nových škol a školských zařízení jako náhrada za školu nebo školské zařízení, jehož činnost vykonávala jiná právnická osoba, bude umožněn pouze v odůvodněných případech tak, aby nedocházelo k účelovému, ryze formálnímu rozdělování škol a školských zařízení, jejichž činnost původně vykonávala jedna právnická osoba.

1. Předškolní vzdělávání

1. V oblasti předškolního vzdělávání bude do rejstříku škol a školských zařízení zapisováno navýšení kapacit **spádových mateřských škol, další místa poskytování vzdělávání, případně spádové mateřské školy nové**, pouze:
 - a) v místech⁸⁶, kde kapacity spádových mateřských škol nedostačují k přijetí všech dětí ve věku od 3 do 6 let,
 - b) v místech, ve kterých lze vzhledem k demografickému vývoji důvodně předpokládat, že kapacity spádových mateřských škol budou v příštích pěti letech nedostatečné pro přijetí všech dětí ve věku od 3 do 6 let,
 - c) v případě reálného zájmu ze strany zákonných zástupců dětí mladších 3 let, který není možné v důsledku nedostatečných kapacit uspokojit.

⁸⁶ Pojem „místo“ je neurčitý termín, které není možné blíže specifikovat z důvodů faktické různorodosti možných řešených případů a bude předmětem výkladu v jednotlivých správních řízeních o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení (vymezen bude v závislosti na velikosti obce a dopravní obslužnosti).

2. Navyšování kapacit **nespádových mateřských škol, další místa poskytování vzdělávání, případně zřizování nových nespádových mateřských škol**, bude do rejstříku škol a školských zařízení zapisováno, pouze:
- a) v případě reálného zájmu zejména ze strany zákonných zástupců (týká se zápisu nových MŠ) dětí s bydlištěm v přiměřené dojezdové době (zohledněna budou i stanoviska dalších subjektů, např. místní samosprávy a spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené dojezdové vzdálenosti kapacity nespádových mateřských škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání obdobným způsobem, naplněné a
 - b) pouze v těch lokalitách, v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více jak 1 % z kapacit škol spádových vedených ve školském rejstříku k 30. 9. roku, který předchází roku, v němž má být rozhodováno o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení, s výjimkou lokalit, ve kterých bude v následujících letech trvalý převis poptávky po umístění do MŠ. Při tomto tempu nárůstu může docházet k postupnému navyšování kapacit nespádových škol tak, aby nebyla ohrožena soustava škol spádových a nedošlo k meziročnímu skokovému nárůstu kapacit nespádových škol, který by zapříčinil nedostatek dětí na školách spádových, a tím podstatnou mírou snížil ekonomickou efektivnost systému spádových škol. Tento nárůst zároveň představuje dostatečný prostor pro rozvoj nespádových škol.

Zápis mateřských škol zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona a zápis mateřských škol speciálních bude umožněn v těch lokalitách, kde bude prokázána jejich reálná potřeba.

2. Základní vzdělávání

- 2.1. V oblasti základního vzdělávání bude do rejstříku škol a školských zařízení zapisováno navýšení kapacit **spádových základních škol, další místa poskytovaného vzdělávání, případně spádové základní školy nové**, pouze:
- a) v místech s nedostatečnými kapacitami spádových základních škol, pro přijetí celého populačního ročníku v rámci spádového obvodu dané školy,
 - b) v místech, ve kterých lze vzhledem k rostoucímu demografickému vývoji důvodně předpokládat, že kapacity spádových základních škol budou v příštích pěti letech nedostatečné pro přijetí celého populačního ročníku v rámci spádového obvodu dané školy.
- 2.2. Navyšování kapacit **nespádových základních škol, zápis dalších míst poskytovaného vzdělávání, případně zřizování nových nespádových základních škol**, bude do rejstříku škol a školských zařízení zapisováno pouze:
- a) v případě reálného zájmu zejména ze strany zákonných zástupců dětí s bydlištěm v přiměřené dojezdové době (zohledněna bude i podpora dalších subjektů, např. místní samosprávy a spolků věnujících se vzdělávání) a zároveň budou-li v přiměřené dojezdové vzdálenosti kapacity nespádových základních škol zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení, které poskytují vzdělávání obdobným způsobem, naplněné, a

- b) pouze v lokalitách, v nichž by zápisem těchto kapacit nedošlo k meziročnímu nárůstu kapacit nespádových škol o více jak 1 % kapacit škol spádových vedených ve školském rejstříku k 30. 9. roku, který předchází roku, v němž má být rozhodováno o zápisu údajů do rejstříku škol a školských zařízení. Při tomto tempu nárůstu může docházet k postupnému navyšování kapacit nespádových škol tak, aby nebyla ohrožena soustava škol spádových a nedošlo k meziročnímu skokovému nárůstu kapacit nespádových škol, který by zapříčinil nedostatek žáků na školách spádových, a tím podstatnou mírou snížil ekonomickou efektivnost systému spádových škol. Tento nárůst zároveň představuje dostatečný prostor pro rozvoj nespádových škol.

2.3. V oblasti základních škol nebudou do rejstříku škol a školských zařízení:

- a) zapisovány nové obory vzdělání 79-01-B/01 Základní škola speciální,
- b) zapisovány nové školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona.

Navyšování kapacit základních škol zřizovaných podle § 16 odst. 9 školského zákona a základních škol speciálních bude umožněn, pokud stávající kapacity nebudou dostatečné pro vzdělávání žáků, kteří mají doporučení ze školského poradenského zařízení pro tento způsob vzdělávání.

3. Střední vzdělávání

V oblasti středního vzdělávání musí být struktura oborů vzdělání více sladěna s dynamicky se vyvíjejícím trhem práce a vyšším podílem žáků vstupujících následně do vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělávání. Nově zařazované obory vzdělání nebo změna jejich kapacit by měla co nejlépe odpovídat předpokládanému dlouhodobému uplatnění absolventů na trhu práce a v dalším vzdělávání.

3.1. **Zápisy nových středních škol, nových míst poskytování vzdělávání nebo navyšování kapacit středních škol** (vyjma středních škol poskytujících vzdělávání v oborech vzdělání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami):

- a) **Nové střední školy a nová místa poskytovaného vzdělávání** v rámci kraje budou vzhledem k dostačující nabídce širokého spektra oborů vzdělání středního vzdělávání a neobsazeným kapacitám škol zapisovány do rejstříku škol a školských zařízení pouze ve výjimečných a odůvodněných případech s ohledem na dostupnost stávajících kapacit střední škol, potřeb trhu práce, případně specifickým potřeb žáků z vyloučených lokalit (možnost zápisu SŠ s tzv. učebními obory vzdělání – kategorie dosaženého vzdělání E a H).
- b) **Navyšování kapacit středních škol** bude vzhledem k dostačující nabídce širokého spektra oborů středního vzdělávání a neobsazeným kapacitám škol zapisováno pouze ve výjimečných a odůvodněných případech, a to s ohledem na stávající naplněnost dané školy a kvalitu školy⁸⁷ s přihlédnutím k uplatnitelnosti absolventů školy na trhu práce a potřeb trhu práce.

⁸⁷ Hodnocení školy Českou školní inspekcí, úspěchy žáků školy, spolupráce se zaměstnavateli, podpora místních samospráv.

- c) konkrétní možné navýšení kapacit středních škol (nebo naopak případné snížení) je možné s přihlédnutím k naplněnosti dané školy a k uplatnitelnosti absolventů na trhu práce a potřebám trhu práce.

Žádost o zápis nové střední školy nebo nového místa poskytování vzdělávání musí být zároveň v souladu s body v části 3. 2.

3.2. Zápis nových oborů vzdělání, navyšování kapacit stávajících oborů vzdělání

Obory vzdělání pro žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami budou zapisovány v návaznosti na demografický vývoj, naplněnost a dostupnost stávajících kapacit.

V oblasti **oborů vzdělání s maturitní zkouškou všeobecného zaměření 6 a 8letých oborů** vzdělání **nebudou** vzhledem k dostatečným kapacitám zapisovány nové školy ani navyšovány stávající kapacity. Navýšení kapacity oboru 6letého gymnázia lze zapsat za předpokladu současného ekvivalentního snížení kapacity oboru 8letého gymnázia na dané škole nebo na jiném gymnáziu stejného zřizovatele.

Další obory vzdělání s maturitní zkouškou:

- a) V rámci kraje může být do struktury oborů **vzdělání s maturitní zkouškou** (vyjma oborů vzdělání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami) nově zařazen nebo kapacitně posílen jen obor vzdělání, který bude odpovídat předpokládaným dlouhodobým potřebám trhu práce a který bude nahrazovat ve stejné kapacitě jiný aktivní obor vzdělání s maturitní zkouškou⁸⁸ v rámci kraje. Zároveň musí být splněna podmínka, že daný obor není v dojezdové vzdálenosti (min. 20 km hromadnou dopravou, běžně užívanou k dopravě do škol) zapsán v rejstříku škol a školských zařízení pro jinou školu. Podmínku dojezdové vzdálenosti nemusí splňovat obor Elektrotechnika.
- b) Nezvyšovat kapacity oborů vzdělání, v nichž je dlouhodobě vykazována míra nezaměstnanosti vyšší, než je průměr míry nezaměstnanosti absolventů v rámci příslušného kraje, nebo je tendence výše nezaměstnanosti rostoucí, a jejich oborová kapacita je postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce.
- c) Při zápisu ostatních oborů vzdělání (M, L0) může být do struktury oborů vzdělání s maturitní zkouškou v kraji zapsán obor vzdělání, který bude nahrazovat ve stejné kapacitě a stejné formě jiný aktivní obor vzdělání s maturitní zkouškou, přičemž bude zohledňována analýza uplatnění absolventů příslušné skupiny oborů na trhu práce, dojezdová vzdálenost jiné školy, která má stejný obor zařazen ve své nabídce vzdělávání, a stávající kapacity požadovaných oborů v kraji. rejstříku škol a školských zařízení neuplatní požadavek, aby nově zařazený nebo kapacitně posílený obor vzdělání nahrazoval ve stejné kapacitě jiný aktivní obor vzdělání s maturitní zkouškou. U skupiny oborů vzdělání 53 není potřeba uplatnění reciprocity, tzn. aby nově zařazený nebo kapacitně posílený obor vzdělání nahrazoval ve stejné kapacitě jiný aktivní obor vzdělání s maturitní zkouškou.

⁸⁸ Aktivním oborem vzdělání je myšlen takový obor vzdělání, v němž v předchozích třech letech byli vykazováni žáci.

- d) Nezvyšovat kapacitu tzv. službových oborů vzdělání L/O.

V oblasti oborů **vzdělání s výučním listem** nezvyšovat kapacity oborů vzdělání ve skupinách oborů vzdělání, v nichž je: dlouhodobě vykazována míra nezaměstnanosti vyšší, než je průměr míry nezaměstnanosti absolventů v rámci příslušného kraje, nebo je tendence výše nezaměstnanosti rostoucí, a jejich oborová kapacita je postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce.

Obory vzdělání s unikátním obsahem nebo **obory vzdělání jedinečné** v rámci ČR, jejichž oborová kapacita není postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce, budou v rámci navyšování stávajících kapacit nebo zápisu nové střední školy nebo nového místa poskytování vzdělávání zapisovány s ohledem na naplněnost a dostupnost stávajících kapacit s přihlédnutím k nadregionální povaze těchto oborů. Seznam těchto oborů vzdělání zveřejní MŠMT na webových stránkách MŠMT a Věstníku MŠMT.

V oborech **nástavbového studia** nezvyšovat oborové kapacity.

4. Vyšší odborné vzdělávání

4.1 V oblasti vyššího odborného vzdělávání (dále jen „VOV“) nebudou zapisovány:

- a) nové vyšší odborné školy (dále jen „VOŠ“),
- b) další místo poskytovaného vzdělávání nebo navyšování kapacity VOŠ jen ve zcela výjimečných a ojedinělých případech zejména v oborech regulovaných povolání (skupiny oborů vzdělání 53 Zdravotnictví a 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče) a s ohledem na demografický nárůst, naplněnost a dostupnost stávajících kapacit a současně potřeby trhu práce, nebo navyšování kapacity VOŠ v případech, pokud bude zachována stávající kapacita škol a současně pokud bude zachována stávající kapacita oborů vzdělání.

4.2 **Obory vyššího odborného vzdělání s unikátním obsahem** nebo **obory vyššího odborného vzdělání jedinečné v rámci ČR**, jejichž oborová kapacita není postačující pro dlouhodobé pokrytí potřeb trhu práce, budou v rámci navyšování stávajících kapacit nebo zápisu nového místa poskytování vzdělávání zapisovány s ohledem na naplněnost a dostupnost stávajících kapacit s přihlédnutím k nadregionální povaze těchto oborů. Seznam těchto oborů vzdělání zveřejní MŠMT na svých webových stránkách a Věstníku MŠMT.

5. Konzervatoře

Z důvodu dostatečných volných kapacit konzervatoří nebudou po dobu platnosti tohoto dlouhodobého záměru v oblasti konzervatoří zapisovány nové školy, nová místa poskytování vzdělávání ani navýšení kapacit.

6. Jazykové vzdělávání

Do rejstříku škol a školských zařízení nebudou vzhledem ke klesajícímu počtu žáků a dostačujícím kapacitám, které ve školním roce 2022/2023 šestinásobně převyšují počty vykazovaných žáků, zapisovány nové jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky ani nebudou navyšovány kapacity jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky a zapisována nová místa poskytovaného vzdělávání.

7. Základní umělecké školy

Základní umělecké vzdělávání primárně vede k rozvoji uměleckého talentu a nemělo by nahrazovat činnost zařízení pro zájmové vzdělávání. Počet žáků v základních uměleckých školách od roku 2005/2006 neustále pravidelně roste. Kapacity ZUŠ v jednotlivých krajích vyjádřené jako podíl kapacit na populaci ve věku 6–18 let vykazují výrazné rozdíly. Ústecký kraj patří ke krajům, v nichž je možné, v době rozhodování o žádosti, povolovat navýšení kapacit ZUŠ, neboť jeho podíl kapacit činí 13,4 %, maximálně však do dosažení 20% podílu kapacit ZUŠ na populaci 6–18 let. Zápis nových míst poskytovaného vzdělávání bude povolováno tak, aby docházelo ke snižování disparit v nabídce základního uměleckého vzdělání v rámci kraje.

8. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání

8.1 Povolování nových zařízení nebo zvyšování kapacity školních družin nebo klubů

- a) Povolování zápisu nových **školních družin** nebo **školních klubů** nebo zvyšování jejich kapacity bude umožněno pouze v případě, že činnost školní družiny nebo školního klubu bude vykonávat nebo vykonává **stejná právnická osoba, jako činnost příslušné školy**. Tedy v případě školních družin základní škola s 1. stupněm a v případě školního klubu základní škola s 2. stupněm, šestileté nebo osmileté gymnázium nebo konzervatoř s osmiletým vzdělávacím programem.
- b) Zápis nebo zvýšení kapacit **školních družin a školních klubů** bude umožněn pouze v návaznosti na naplněnost dotčených škol, přiměřeně k počtu žáků 1. stupně dotčené základní školy (u školních družin) a žáků 2. stupně dotčené základní školy, nižšího stupně dotčeného šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo odpovídajících ročníků osmiletého vzdělávacího programu dotčené konzervatoře (u školních klubů) v míře odpovídající demografickému vývoji cílové skupiny – účastníků zájmového vzdělávání, potřebnosti, dostupnosti a poptávce např. v souvislosti s novou bytovou výstavbou. V případě, kdy školní družina nebo školní klub bude zajišťovat zájmové vzdělávání i pro žáky jiných škol, lze při zápisu nové školní družiny nebo školního klubu nebo zvýšení jejich kapacity přihlídnout ke kapacitám školních družin nebo školních klubů a naplněnosti škol v daném místě.

8.2 Školní kluby a střediska volného času

- a) Zápis nových **školních klubů** nebo zvyšování jejich kapacity bude umožněn s přihlédnutím ke skutečnosti, zda v místě působí středisko volného času nebo školní klub. Povolování zápisu nových **středisek volného času** musí odpovídat demografickému vývoji cílové skupiny – účastníků zájmového vzdělávání s přihlédnutím ke skutečnosti, zda v místě působí středisko volného času nebo školní klub. Nový školní klub nebude zapisován nebo nebude rozšiřována kapacita stávajícího školního klubu tam, kde působí středisko volného času (nebo školní klub), a naopak tam, kde působí školní klub (nebo středisko volného času), nebude zapisováno nové středisko volného času.
- b) Zápis středisek volného času do rejstříku škol a školských zařízení bude možný podle místních podmínek, zejména s ohledem na tematické zaměření (podporován bude zápis středisek technického charakteru), počet dětí, žáků, studentů vzdělávajících se ve školách na území kraje a s ohledem na demografický vývoj.

9. Školská poradenská zařízení

V oblasti školských poradenských zařízení:

- a) bude podporován zápis nových míst poskytování školských služeb jen v odůvodněných případech a s ohledem na demografický nárůst a dostupnost stávajících zařízení,
- b) nová zařízení nebudou po dobu platnosti tohoto dlouhodobého záměru zapisována.

Případná potřeba navýšení kapacit těchto zařízení bude řešena personálním posílením stávajících zařízení.

10. Střediska výchovné péče

Nová střediska výchovné péče, případně zapisování a navyšování jejich kapacit, budou zapisovány pouze v případech prokázané potřeby s ohledem na stávající síť středisek výchovné péče a jejich kapacity.

11. Ostatní školské služby

V oblasti ostatních školských služeb budou nová školská zařízení a jejich kapacity zapisovány s ohledem na počet dětí, žáků a studentů vzdělávajících se ve školách na území kraje a s ohledem na demografický vývoj. Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská výchovná a ubytovací zařízení a školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy budou zapisována s ohledem na potřebnost zajištění služeb, které poskytují a s ohledem na záměr rozvoje sítě příslušných zařízení v kraji (s výjimkou zařízení zřizovaných ministerstvem).

Vzhledem k plánované transformaci ústavní péče (přesun dětí z velkokapacitních zařízení do zařízení komunitního typu) a nedostatečnosti stávajících kapacit je možné navyšovat kapacity školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

Přílohy

K referenci č. 46: Počty a podíly nově přijatých žáků ve školním roce 2022/23 v ÚK a ČR – denní forma vzdělávání

Ústecký kraj Skupiny oborů	Střední vzdělání s výučním listem (E, H)			Střední s MZ a odborným výcvikem (L, O)			Střední vzdělání bez MZ i výučního listu (J, G, D)			Střední odborné vzdělání s MZ (M)			Nástavbové vzdělání (L/S)			Výšší odborné vzdělání (N)		
	Kraj		ČR	Kraj		ČR	Kraj		ČR	Kraj		ČR	Kraj		ČR	Kraj		ČR
	počet	podíl	podíl	počet	podíl	podíl	počet	podíl	podíl	počet	podíl	podíl	počet	podíl	podíl	počet	podíl	podíl
16 Ekologie a ochrana životního prostředí	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	46	1,1%	1,1%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,4%
18 Informatické obory	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	359	8,8%	9,8%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%
23 Strojírenství a strojírenská výroba	633	18,0%	18,3%	61	15,5%	19,2%	0	0,0%	0,0%	240	5,9%	4,7%	28	8,2%	8,6%	0	0,0%	1,5%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	336	9,5%	10,7%	128	32,6%	23,0%	0	0,0%	0,0%	288	7,0%	5,7%	0	0,0%	6,4%	0	0,0%	5,2%
28 Technická chemie a chemie silikátů	0	0,0%	0,5%	0	0,0%	0,9%	0	0,0%	0,0%	58	1,4%	1,3%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,3%
29 Potravinářství a potravinářská chemie	207	5,9%	8,5%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,5%	0	0,0%	1,3%	0	0,0%	0,0%
31 Textilní výroba a oděvnictví	35	1,0%	0,5%	0	0,0%	0,1%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,3%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	197	5,6%	5,6%	0	0,0%	1,1%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,4%	0	0,0%	1,9%	0	0,0%	0,4%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	30	0,9%	0,8%	39	9,9%	7,7%	0	0,0%	0,0%	24	0,6%	0,5%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	344	9,8%	9,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	160	3,9%	5,2%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%
37 Doprava a spoje	0	0,0%	0,4%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	67	1,6%	2,3%	0	0,0%	0,5%	0	0,0%	1,5%
39 Speciální a interdisciplinární. tech. obory	4	0,1%	0,5%	34	8,7%	17,6%	0	0,0%	0,0%	54	1,3%	0,6%	0	0,0%	2,3%	0	0,0%	0,7%
41 Zemědělství a lesnictví	317	9,0%	11,1%	0	0,0%	1,2%	0	0,0%	0,0%	129	3,1%	4,1%	0	0,0%	1,9%	0	0,0%	0,1%
43 Veterinářství a veterinární prevence	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	31	0,8%	1,3%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	2,9%
53 Zdravotnictví	54	1,5%	2,2%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	2,1%	416	10,1%	8,6%	0	0,0%	0,0%	83	29,3%	28,2%
61 Filozofie, teologie	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,1%
63 Ekonomika a administrativa	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	3,6%	635	15,5%	17,0%	0	0,0%	0,0%	32	11,3%	7,0%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	313	91,8%	65,3%	38	13,4%	4,1%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	547	15,5%	15,4%	19	4,6%	7,4%	0	0,0%	0,0%	256	6,2%	6,9%	0	0,0%	4,0%	0	0,0%	5,9%
66 Obchod	368	10,4%	6,3%	11	2,8%	3,7%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,1%	0	0,0%	1,3%	0	0,0%	0,0%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	394	9,6%	7,1%	0	0,0%	1,5%	30	10,6%	5,7%
69 Osobní a provozní služby	367	10,4%	8,1%	102	26,0%	14,7%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,1%	0	0,0%	1,4%	0	0,0%	0,0%
72 Publicistika, knihovnictví a informatika	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,4%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,9%
74 Tělesná kultura, tělovýchova a sport	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	78	2,2%	1,1%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	3,4%	455	11,1%	6,2%	0	0,0%	1,2%	89	31,4%	25,0%
78 Obecné odborná příprava	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%	80	100,0%	90,2%	359	8,8%	9,6%	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%
82 Umění a užité umění	8	0,2%	0,9%	0	0,0%	3,4%	0	0,0%	0,6%	130	3,2%	6,1%	0	0,0%	0,7%	11	3,9%	9,8%
Celkem	3525	100%	100%	393	100%	100%	80	100%	100%	4101	100%	100%	341	100%	100%	283	100%	100%

*(Červená značí ty případy, kdy je podíl nově přijatých žáků v kraji ve srovnání s ČR výrazně menší; modrá značí ty případy, kdy je podíl nově přijatých žáků v kraji výrazně větší.)

Zdroj: NPI ČR, Statistiky nově přijatých žáků a absolventů (pro) Ústecký kraj, s. 11

Seznam použitých zdrojů

Agentura pro sociální začleňování, Rozsah sociálního vyloučení v Ústeckém kraji v roce 2021, viz [Sociální vyloučení v Česku: rozsah v roce 2021 – Agentura pro socialni zaclenovani \(socialni-zaclenovani.cz\)](https://socialni-zaclenovani.cz)

Analytický podklad pro tvorbu DZ v Ústeckém kraji

Cermat, Maturitní zkouška 2021 – kraje, viz https://data.cermat.cz/files/files/Krajsky-pohled/MZ17-21_KRAJSKE_VYSLEDKY.pdf

Česká školní inspekce, viz [Česká školní inspekce - Domů \(csicr.cz\)](https://csicr.cz)

- konkr. [Česká školní inspekce - Národní zpráva PISA 2022 \(csicr.cz\)](https://csicr.cz)
- [Česká školní inspekce - České školství v mapách: Prostorová analýza podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání \(csicr.cz\)](https://csicr.cz)
- [Česká školní inspekce - Tematické zprávy \(csicr.cz\)](https://csicr.cz)
- https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Publikace/09_Kraj_Ustecky_komplet_e-verze.pdf
- [Česká školní inspekce - Kvalita vzdělávání ve školním roce 2022/2023 – výroční zpráva \(csicr.cz\)](https://csicr.cz)

Český statistický úřad, viz [Český statistický úřad | ČSÚ \(czso.cz\)](https://czso.cz)

- konkr. [Školy a školská zařízení - školní rok 2022/2023 | ČSÚ \(czso.cz\)](https://czso.cz)

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2023–2027, viz [DZ ČR 2023-2027 - edu.cz](https://edu.cz)

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce | [Infoabsolvent.cz](https://infoabsolvent.cz)

- konkr. [Nezaměstnanost absolventů škol USK 2023 | Infoabsolvent.cz](https://infoabsolvent.cz)
- [Nově přijatí žáci a absolventi USK 2022 | Infoabsolvent.cz](https://infoabsolvent.cz)
- [Demografická prognóza: Vývoj počtu žáků jako aspekt plánování kapacit ve vzdělávání | Infoabsolvent.cz](https://infoabsolvent.cz)
- https://www.infoabsolvent.cz/Temata/Download?Soubor=V-2.0.94_Nove_prijati_zaci_a_absolventi_USK_2021.pdf

KAP III – Ústecký kraj, viz [KAP III – Ústecký kraj: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://kr-ustecky.cz)

Koncepce podpory sportu a pohybových aktivit občanů Ústeckého kraje na období 2018 až 2028, viz [Strategické dokumenty odboru: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://kr-ustecky.cz)

Krajská koncepce primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v Ústeckém kraji na období 2023–2028, viz [Strategické dokumenty odboru: Ústecký kraj \(kr-ustecky.cz\)](https://kr-ustecky.cz)

MPSV ČR, viz [Průvodce \(mpsv.cz\)](https://mpsv.cz)

- konkr. [Pololetní statistiky absolventů \(mpsv.cz\)](https://mpsv.cz)
- Strategie sociálního začleňování 2021–2030, viz [Strategie sociálního začleňování 2021–2030 \(mpsv.cz\)](https://mpsv.cz)

MŠMT ČR, viz [MŠMT ČR \(msmt.cz\)](https://msmt.cz)

- konkr. [Metodická doporučení a metodické pokyny, MŠMT ČR \(msmt.cz\)](#)
- Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+, viz [Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, MŠMT ČR \(msmt.cz\)](#)

PAQ Research

- konkr. [DataPAQ — Prohlížečka regionálních dat](#)
- [Mapa vzdělávání \(mapavzdelavani.cz\)](#)

Rejstřík škol a školských zařízení: [Rejstřík škol \(msmt.cz\)](#)

SLDB 2021, viz [Zveřejnění výsledků | Sčítání 2021 \(gov.cz\)](#)

Strategie rozvoje Ústeckého kraje do roku 2027, viz https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1748711

Úřad práce ČR, Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2022 a strategii APZ pro rok 2023, viz https://www.uradprace.cz/documents/37855/914384/Rocni_ABK_2022.pdf/e755b8c6-f38b-98c8-66e0-87004f0c0500

Výkonové výkazy: [Automatizovaný systém sběru dat \(uiv.cz\)](#)

Přílohy dokumentu

Příloha č. 1 Vyhodnocení dosaženého stavu a naplňování Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2020–2024

Příloha č. 2 Analýzy potřeb škol a školských zařízení v kraji